

มาของคณะกรรมการป่าชุมชนด้วยตนเอง ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า บุคคลที่มีบทบาทในการให้ข้อเสนอและสรุปการประชุมในเวทีคืออาจารย์พิสิทธิ์ ยังประยูร ซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนนาสวนและเป็นคนบ้านนาสวน โดยกำเนิด ส่วนโครงสร้างของคณะกรรมการป่าชุมชนสะท้อนให้เห็นว่า ชุมชนให้ความสำคัญกับผู้นำที่เป็นทางการมาก โดยกำหนดให้เป็นคณะกรรมการโดยตำแหน่งถึง 8 คน จาก 17 คน

(9) บทบาทสำคัญของนักวิจัยที่สนับสนุนการประชุมในวันที่ 1 พฤษภาคม 2545 คือ การคืนข้อมูลจากเวทีเสวนาตามกลุ่มบ้านทั้ง 4 เวที โดยคืนข้อมูลให้กับตัวแทนจากแต่ละกลุ่มบ้านที่จะเข้าร่วมประชุม เพื่อเป็นการปรับฐานการรับรู้ของผู้เข้าร่วมการประชุมอีกครั้งหนึ่ง แม้จะเป็นการสื่อสารทางเอกสารแต่การที่เป็นเรื่องราวของท้องถิ่น ทำให้แกนนำชุมชนส่วนใหญ่ได้อ่านก่อนการเข้าประชุม

(10) การสื่อสารในเวทีต่างๆ ที่โครงการวิจัยจัดขึ้นทั้งการสนทนากลุ่มของแกนนำผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เวทีตามกลุ่มบ้าน และการประชุมใหญ่เพื่อเลือกคณะกรรมการป่าชุมชน ล้วนเป็นการสื่อสารที่อยู่บนฐานของการมีปฏิสัมพันธ์ในแนวนอน (Horizontal Relation) โดยเป็นเวทีของการเจรจาของชุมชนโดยชุมชนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยทำหน้าที่จุดประกายให้มีความหวังร่วมกัน มีความเป็นเจ้าของร่วมกัน ช่วยตั้งคำถามในเวทีสนทนากลุ่ม ช่วยออกแบบกระบวนการในเวทีตามกลุ่มบ้าน ช่วยเสนอความเห็น ร่วมเป็นสักขีพยาน รวมทั้งช่วยประสานและระงับเหตุในกรณีที่มีข้อขัดแย้ง

(11) บทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งของผู้วิจัยคือ การเตรียมการก่อนการประชุม ได้แก่ การเชิญชวนให้มาร่วมประชุม การปรับท่าทีของแต่ละบุคคลให้มีความหวังที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น รวมทั้งปรับฐานการรับรู้ต่อปัญหาป่าชุมชนให้ใกล้เคียงกัน โดยการคืนข้อมูลจากการวิจัย

4.2 บทเรียนจากการสื่อสารเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์และสร้างแผนการจัดการร่วมกัน

(1) การสำรวจร่องน้ำในป่าชุมชนร่วมกับนักวิชาการเป็นกิจกรรมแรกที่ผู้วิจัยใช้ในการเชื่อมความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายป่าชุมชนและเป็นกิจกรรมที่จะสร้างความตื่นตัวที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับป่าชุมชน

(2) ทั้งการสำรวจร่องน้ำในป่าชุมชนและการวางแผนแปลงตัวอย่างในป่าชุมชนเป็นการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ที่ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการป่าชุมชนกับนักวิชาการ ปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มคณะกรรมการ และทำให้คณะกรรมการมีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ที่ตนเองจะมีบทบาทในการจัดการได้เป็นอย่างดี

(3) กิจกรรมการเรียนรู้ในแปลงตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาใช้จะเน้นการวัด (measurement) การบันทึกข้อมูลเท่านั้น ส่วนการจัดการข้อมูล การวิเคราะห์ และการนำเสนอข้อมูลยังไม่สามารถดำเนินการได้โดยคณะกรรมการป่าชุมชน ดังนั้น หากสามารถจัดทำโครงการต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการป่าชุมชนในการจัดการข้อมูล วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลจากแปลงตัวอย่างด้วยก็จะช่วยให้ชุมชนมีจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบและสามารถนำข้อมูลไปสู่การใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

(4) การประเมินปริมาณผลผลิตจากป่าชุมชนระยะแรก เป็นกิจกรรมที่ทำให้คณะกรรมการมองเห็นคุณค่าของป่าชุมชนชัดเจนขึ้น

(5) การจัดโอกาสให้คณะกรรมการป่าชุมชนได้ประชุมและกำหนดวาระการประชุมของตนเองในช่วงของการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้คณะกรรมการป่าชุมชนสามารถกำหนดกิจกรรมที่จะทำต่อไปได้ แต่เนื่องจากกิจกรรมส่วนหนึ่ง ไม่ได้กำหนดงบประมาณ แหล่งงบประมาณ วิธีดำเนินการ และผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนทำให้กิจกรรมเหล่านั้นไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติ

4.3 บทเรียนจากการสื่อสารเพื่อป่าชุมชนโดยชุมชน

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า รูปแบบการสื่อสารที่คณะกรรมการป่าชุมชนให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ ได้แก่ การสื่อสารผ่านสื่อ โดยสื่อที่คณะกรรมการเลือกคือ ป้ายแนวเขตป่าชุมชน ป้ายกฎระเบียบป่าชุมชน แผ่นพับรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป่าชุมชน ดังนั้น หากมีการสนับสนุนการจัดทำสื่อดังกล่าวนี้ให้มีคุณภาพน่าจะทำให้บทบาทของคณะกรรมการป่าชุมชนเด่นชัดขึ้น นอกเหนือจากนี้ รูปแบบการสื่อสารที่ควรจัดให้มีขึ้นเป็นอันดับต้นๆ คือ การสื่อสารด้วยพิธีกรรมในป่าชุมชน เพราะการสื่อสารดังกล่าวนี้เป็นการสื่อสารที่มีแบบแผนชัดเจน ให้ความหมายลึกซึ้งถึงจิตวิญญาณ และสามารถสะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนได้ จึงนับเป็นการสื่อสารที่มีความหมายมากต่อการจัดการป่าชุมชน

ส่วนรูปแบบการสื่อสารที่คณะกรรมการป่าชุมชนยังไม่คุ้นเคยแต่มีศักยภาพในการพัฒนา คือ การสื่อสารผ่านหอกระจายข่าวสารชุมชน อย่างไรก็ตาม โครงสร้างพื้นฐานของหอกระจายข่าวสารในพื้นที่วิจัยยังไม่ดีพอ คือคุณภาพของเสียงยังไม่ดี และความครอบคลุมของพื้นที่กระจายเสียงน้อย ทำให้ความน่าสนใจที่จะใช้ประโยชน์จากหอกระจายข่าวสารยังมีน้อย ส่วนการบริหารจัดการหอกระจายข่าว ณ ปัจจุบันยังไม่เป็นรูปแบบของคณะกรรมการ ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการมีน้อย แต่จากการที่โครงการวิจัยพยายามสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการใช้ประโยชน์หอกระจายข่าวสารชุมชน โดยการฝึกอบรมคณะกรรมการป่าชุมชนและผู้สนใจงานด้านหอกระจายข่าว รวมทั้งมีการสาธิตการจัดรายการทางหอกระจายข่าวไปแล้ว คาดว่าในอนาคตการใช้ประโยชน์จากหอกระจายข่าวสารจะเพิ่มขึ้น และหอกระจายข่าวสารก็จะสามารถเป็นช่องทางการสื่อสารอีกช่องทางหนึ่งที่คณะกรรมการป่าชุมชนสามารถใช้ประโยชน์เพื่อการจัดการป่าชุมชนได้

อนึ่ง ในช่วงท้ายของโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เสนอให้ชุมชนจัดทำโครงการ “ร่วมสื่อถึงเพื่อน เขียนหอกระจายข่าว” โดยมีจุดมุ่งหมายให้เป็นโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนผ่านหอกระจายข่าวสารชุมชน และขอให้ผู้ช่วยนักวิจัยคือ นายสมัย เพชรแวววาว เป็นผู้ประสานงานเพื่อให้เกิดโครงการนี้ ซึ่งนายสมัย เพชรแวววาว ได้จัดส่งเอกสารโครงการมายังโครงการวิจัย โดยจัดทำเป็นโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับคณะกรรมการหอกระจายข่าวที่มาจากทั้ง 6 กลุ่มบ้าน จำนวน 1 วัน ในเดือนมกราคม 2547 (ดูภาคผนวก 15) แต่เนื่องจากงบประมาณของโครงการวิจัยไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนโครงการนี้ ประกอบกับผู้วิจัยป่วยต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลศิริราชเกือบตลอดทั้งเดือนมกราคม 2547 โครงการดังกล่าวจึงซบเซาไป อย่างไรก็ตาม ถ้ามีการสนับสนุนด้านงบประมาณและวิทยากร คาดว่าชุมชนจะดำเนินการโครงการนี้ได้

นอกจากการสื่อสารสำหรับประชาชนทั่วไปแล้ว การสื่อสารเฉพาะกลุ่มคือ สำหรับเยาวชนในท้องถิ่น ก็นับเป็นการสื่อสารที่คณะกรรมการป่าชุมชนให้ความสำคัญ รูปแบบการสื่อสารที่นำมาใช้คือ การจัด

ค่าย ประกอบด้วยกิจกรรมบรรยายทั้งจากวิทยากรภายนอก วิทยากรที่เป็นผู้นำชุมชน กิจกรรมการเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณี และการประชุมกลุ่ม ข้อสังเกตจากกิจกรรมนี้คือ ชุมชนยังหวังพึ่งวิทยากรจากภายนอกอยู่มาก รวมทั้งให้ความสำคัญกับตัวบทกฎหมายซึ่งยังไม่น่าสนใจสำหรับเยาวชน ขณะที่วิทยากรท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับป่ายังมีโอกาสนำเสนอองค์ความรู้ที่มีอยู่น้อยมาก จึงควรที่จะส่งเสริมให้เยาวชนมีโอกาสเรียนรู้จากผู้รู้เรื่องป่าในท้องถิ่นให้มากขึ้น เพราะน่าจะครอบคลุมเนื้อหาที่หลากหลายและน่าสนใจกว่า นอกจากนี้ หากมีการสนับสนุนให้เยาวชนเหล่านี้ทำหน้าที่สื่อสารเรื่องราวของป่าชุมชนต่อไปอีก ก็จะทำให้ประเด็นป่าชุมชนกลายเป็นวาระของชุมชนที่จะทำให้มีผู้เข้าร่วมในการจัดการมากยิ่งขึ้น

4.4 รูปแบบของข้อมูลและข้อจำกัดในการจัดการข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนสะมะแก

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนมีลักษณะของการวัดและประเมินค่า ซึ่งชุมชนจะมีข้อจำกัดในการทำกิจกรรมในลักษณะนี้ค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตาม ในชุมชนยังมีโรงเรียนขยายโอกาสซึ่งจัดการเรียนการสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 โรงเรียนคือ โรงเรียนบ้านนาสวน และโรงเรียนบ้านดงเสลา มีครูและบัณฑิตที่ยังคงอยู่ในชุมชน หากมีการสนับสนุนให้โรงเรียนเป็นฐานของการเก็บข้อมูลพร้อมทั้งเชิญชวนผู้มีความรู้ในท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรม ก็จะทำให้ชุมชนสามารถจัดการข้อมูลเหล่านี้ได้เอง แต่หากต้องการความแม่นยำในเชิงวิชาการควรต้องมียกวิทยากรภายนอกมาสนับสนุนในการวางแผนและพัฒนาทักษะของชุมชนในการวัด การเก็บรวบรวมและจัดการข้อมูล เพื่อให้ชุมชนสามารถจัดการข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ มีความแม่นยำ และมีความต่อเนื่อง ซึ่งจะสามารถอธิบายอัตลักษณ์ของป่าชุมชนของคนได้อย่างมีความหมายมากขึ้น และจะสามารถพัฒนาป่าชุมชนให้กลายเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับนักเรียนและกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ต่อไป

นอกจากนี้ หากมีนักวิชาการภายนอกเข้ามาทำการวิจัยหรือร่วมวิจัยกับชุมชนเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชน ก็จะช่วยพัฒนาความรู้ด้านป่าชุมชน ซึ่งเป็นป่าที่มีการรบกวนโดยมนุษย์อย่างต่อเนื่อง ได้มากขึ้น เพราะปัจจุบันข้อมูลลักษณะนี้ยังมีการศึกษากันน้อยมาก และข้อมูลลักษณะนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมวิชาการในด้านการจัดการป่าชุมชนต่อไป

อนึ่ง นอกจากการวางระบบการเก็บข้อมูลป่าชุมชนแล้ว ควรมีการจัดระบบการรายงานผลของข้อมูลทั้งต่อชุมชนท้องถิ่นและต่อภาคราชการ เพื่อให้ภาคราชการสามารถเข้ามาตรวจสอบ แนะนำและคุ้มครองพื้นที่ป่าชุมชนนั้นให้คงสภาพที่สมบูรณ์ต่อไปได้อย่างแท้จริงด้วย

5. ข้อจำกัดและปัจจัยเกื้อหนุนของการวิจัย

5.1 ข้อจำกัดของการวิจัย

- (1) ข้อจำกัดในด้านวิชาการป่าไม้ของทีมวิจัย โดยเฉพาะในด้านการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ ทำให้

จำเป็นต้องหาวิทยากรมาสนับสนุน แต่ผู้วิจัยก็สามารถหาวิทยากรมาได้เฉพาะในช่วงของการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเท่านั้น และยังคงขาดวิทยากรที่จะช่วยพัฒนางานให้มีความต่อเนื่องและนำไปสู่การจัดการข้อมูลโดยชุมชนได้ อนึ่ง ในช่วงของการประชุมปฏิบัติการ มีปัญหากรณีขัดแย้งในเรื่องแนวเขตของอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ในระดับที่กระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ และทำให้ผู้วิจัยประสบปัญหาในการหานักวิชาการจากกรมป่าไม้มาเป็นวิทยากรในการทำแปลงตัวอย่างป่าชุมชนอยู่ระยะหนึ่ง ก่อนที่จะได้นายธนวัฒน์ ทองตัน จากสถานีวิจัยไฟฟ้าห้วยขาแข้งมาเป็นวิทยากร

(2) ข้อจำกัดด้านบุคลากรในท้องถิ่นที่จะมีบทบาทในด้านการจัดการข้อมูล แม้ว่าจะมีอาจารย์พิสิทธิ์ ยังประยูร ซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนนาสวนให้ความสนใจกับงานนี้มาก แต่ภาระงานของอาจารย์มีมากด้วย จึงมีข้อจำกัดด้านเวลาที่จะเข้าร่วมกิจกรรม โอกาสที่จะพัฒนางานด้านนี้จึงมีจำกัดมาก

(3) ข้อจำกัดด้านเวลาทั้งของนักวิจัยและของชุมชน ในส่วนของนักวิจัยมีภาระงานประจำอยู่แล้ว และยังมีภาระงานวิจัยซ้อนเวลากันซึ่งบางช่วงมี 3 เรื่อง บางช่วงมี 2 เรื่อง รวมทั้งมีช่วงเวลาที่เจ็บป่วยต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลถึง 3 ครั้ง (รวมเวลาในโรงพยาบาลประมาณ 2 เดือน) ส่วนของชุมชน พบว่าในช่วงที่มีงานในภาคเกษตรมาก แคนนำบางส่วนไม่สามารถมาได้ เมื่อมาไม่ครบก็มีความพอใจกันบ้าง การดำเนินการวิจัยในช่วงนี้จึงต้องชงักไป เพื่อไม่ให้เป็นประเด็นที่ต้องเรียกร้องการเสียสละมากจนอาจจะขัดแย้งกัน

(4) ข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายซึ่งไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมที่หลากหลายของโครงการวิจัย ทำให้การออกแบบกิจกรรม การเตรียมงานและการดำเนินงานต้องทำภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ และทำให้การสนับสนุนด้านวิชาการต่อชุมชนทำได้จำกัด

(5) ข้อจำกัดในด้านการสื่อสารระหว่างนักวิจัยกับพื้นที่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ และในระยะแรกของโครงการวิจัยโทรศัพท์บ้านไม่มีเลย มีแต่โทรศัพท์สาธารณะของหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 เครื่องเท่านั้น การส่งจดหมายก็ถึงล่าช้ามาก บางครั้งก็สูญหาย จำเป็นต้องติดต่อแบบถึงบ้าน การยืนยันนัดหมายก็ทำได้ยาก เมื่อมีกิจกรรมบ่อยครั้ง บางนัดหมายก็มีปัญหา เช่น มีการลืมนัดหมาย มีการติดธุระ บางคนไม่ได้เข้าร่วมการนัดหมาย เป็นต้น

5.2 ปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความสำเร็จ

(1) ประเด็นเรื่องป่าชุมชนเป็นประเด็นที่ชุมชนสนใจ และต้องการให้มีผู้รู้หรือนักวิชาการเข้าไปสนับสนุนอยู่แล้ว

(2) ชุมชนมีทุนทางสังคมในการกำหนดทิศทางของตนเองอยู่ระดับหนึ่งแล้ว ดังที่ปรากฏว่า ชุมชนสามารถจัดกิจกรรมประกาศป่าชุมชนได้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2539 และในการประชุมวันที่ 1 พฤษภาคม 2545 ก็เป็นการประชุมที่ชุมชนกำหนดเอง และคณะกรรมการป่าชุมชนที่ได้มาก็มาจากวิธีการที่ชุมชนกำหนดเอง

(3) ผู้วิจัยมีทุนที่มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนในงานวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายพัฒนาโปรแกรมศึกษา

ธรรมชาติ ธรรมะ และวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีซึ่งได้เข้ามาใช้ป่าชุมชนสะมะแก และบ้านปลายนาสวนเป็นแหล่งการเรียนรู้ในโปรแกรมการศึกษาธรรมชาติ ธรรมะ และวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีมาแล้ว

(4) วิธิดำเนินการวิจัยซึ่งใช้การสร้างเวทีที่ผู้ร่วมเวทีมีปฏิสัมพันธ์กันในแนวราบและเน้นการสื่อสารภายในชุมชนและระหว่างชุมชน ทำให้ได้ข้อมูลของท้องถิ่นที่มีความน่าเชื่อถือ เพราะการสื่อสารที่เกิดขึ้นในเวทีจะมีการตรวจสอบกันเองอยู่แล้ว ไม่ใช่ข้อมูลที่ชาวบ้านจงใจให้นักวิจัยเพื่อประโยชน์ของนักวิจัย การสื่อสารที่เกิดขึ้นไม่ใช่การสื่อสารระหว่างนักวิจัยกับชุมชน แต่เป็นการให้ข้อมูลกันเองเพื่อประโยชน์ของชุมชน ขณะที่นักวิจัยก็มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและยังสามารถมีปฏิสัมพันธ์ในแนวราบกับชุมชนได้อีกด้วย

(5) การเป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัยมหิดลซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงและมีวิทยาเขตอยู่ที่จังหวัดกาญจนบุรี ทำให้ได้รับการยอมรับจากภาคราชการในท้องถิ่นระดับหนึ่ง ดังเช่น เมื่อมีกรณีปัญหาการนัดชื้อนกับหน่วยราชการในท้องถิ่นและเป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้า ผู้วิจัยสามารถร้องขอส่วนราชการในพื้นที่ให้เลื่อนกิจกรรมส่วนที่เข้าชื้อนกับโครงการวิจัยออกไปได้

บทที่ 9

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการสื่อสารเพื่อการจัดการป่าชุมชน: กรณีศึกษาป่าชุมชนสะมะแก เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่ผู้วิจัยมุ่งใช้กระบวนการสื่อสารเป็นเครื่องมือให้ชุมชนสามารถจัดการป่าชุมชนร่วมกันได้ สาเหตุที่ผู้วิจัยสนใจประเด็นการสื่อสารเรื่องป่าชุมชน เพราะป่าไม่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการควบคุมระบบนิเวศของพื้นที่ลุ่มน้ำทุกกลุ่มน้ำ และป่าไม้ยังเป็นฐานของทรัพยากรทางชีวภาพ เป็นแหล่งของปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้ป่า และเป็นฐานของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ประเด็นเรื่องป่าชุมชนยังมีความสำคัญต่อการสื่อสาร โดยเฉพาะในด้านการพัฒนารูปแบบการสื่อสารของชุมชนและระหว่างชุมชน เพราะป่าชุมชนมีลักษณะเป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์และในหลายกรณีเป็นการใช้ประโยชน์ร่วมหลายหมู่บ้าน การจัดการร่วมจึงมีความสำคัญ ในกรณีนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการสื่อสารเพื่อการจัดการป่าชุมชน

สาเหตุที่สนใจป่าชุมชนสะมะแกเพราะป่าชุมชนสะมะแก เป็นผืนป่าแห่งหนึ่งที่ชาวบ้านหลายหมู่บ้านร่วมกันอนุรักษ์ และได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งได้ร่วมกันการประกาศให้เป็นป่าชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 ต่อมาป่าไม้จังหวัดกาญจนบุรี ได้จัดตั้งงบประมาณ ปี พ.ศ.2540 มาสนับสนุนการจัดตั้งป่าชุมชนดังกล่าว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประชาชนหลายกลุ่มบ้านจะเข้าร่วมในการประกาศป่าชุมชนสะมะแกแต่กลไกในการจัดการป่าชุมชนยังไม่เป็นรูปธรรม และปรากฏมีปัญหามนุษย์และสัตว์ป่ากัดกินพืชไร่และพืชสวน รวมทั้งแกนนำการอนุรักษ์ป่าชุมชนยังมีความวิตกกังวลว่าจะมีนายทุนนอกพื้นที่เข้ามายึดครองพื้นที่ป่าชุมชนแห่งนี้อีกด้วย นอกจากนี้ เนื่องจากป่าชุมชนสะมะแก เป็นป่าชุมชนที่มีกรณีปัญหา เรื่อง แนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากกรณีปัญหาบ้านสามหลัง ในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี ทำให้การสนับสนุนกิจกรรมในเรื่อง ป่าชุมชน จากภาครัฐเป็นไปได้ยาก ขณะเดียวกันการเข้าควบคุมพื้นที่โดยภาครัฐก็ทำได้ยากด้วย เพราะยังมีกระแสต่อต้านในเรื่องแนวเขตของอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ ดังนั้น หากชุมชนท้องถิ่นไม่มีพลังที่จะเข้ามาดูแลรักษาพื้นที่ โอกาสที่จะเกิดการลักลอบตัดไม้ และการบุกรุกยึดครองพื้นที่ป่าชุมชนที่ประชาชนร่วมกันประกาศไว้ก็จะคงเกิดขึ้นต่อไป

1. แนวคิดนำการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดที่สำคัญดังนี้ (1) การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น และบทบาทของการสื่อสารจะปรากฏอย่างชัดเจนในกระบวนการเคลื่อนไหวต่อสู้กับปัจจัยภายนอกเพื่อรักษาฐานทรัพยากรในท้องถิ่นของตน (2) การมีคณะกรรมการป่าชุมชนที่มาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอบป่าชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาป่าชุมชน (3) การสื่อสาร

โดยชุมชนเพื่อชุมชน และการสื่อสารระหว่างชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการป่าชุมชน (4) การจัดการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการจัดการป่าชุมชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย

- 2.1 ศึกษารูปแบบการสื่อสารเรื่องป่าชุมชนระยะแถมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 2.2 การปฏิบัติการเพื่อทดลองหารูปแบบการสื่อสารในการเสริมสร้างองค์กรเครือข่ายป่าชุมชน และ
- 2.3 การแสวงหาแนวทางในการเสริมศักยภาพการสื่อสารขององค์กรเครือข่ายป่าชุมชนระยะแถม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการสื่อสารเพื่อการจัดการป่าชุมชนระยะแถมในอดีตด้วยการสัมภาษณ์แนวลึกผู้ที่ให้ข้อมูลได้แก่ คณะทำงานรักษาพื้นที่ป่าชุมชนและป่าต้นน้ำ ผู้นำสงฆ์ แกนนำรอบป่าชุมชน พันธมิตร และเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ประชาชนรอบป่าชุมชน จำนวนรวม 26 คน และพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับประชาชนทุกหมู่บ้าน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลได้วางกรอบในการพิจารณาไว้ 3 ประการ คือ กระบวนการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ลักษณะของกลุ่มแกนนำของการสื่อสาร และการมีส่วนร่วมของประชาชนรวมทั้งการครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยผู้วิจัยมุ่งใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการเสริมสร้างองค์กรเครือข่ายป่าชุมชน ขั้นตอนนี้ แบ่งเป็น 2 กระบวนการคือ

(1) กระบวนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายป่าชุมชน ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมที่มุ่งให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่รอบป่าชุมชนทั้งหมดเข้าร่วมในกระบวนการสื่อสารให้มากที่สุด และใช้แนวคิดเรื่องการสื่อสารชุมชนคือ ทำให้เวทีการสื่อสารนั้นเป็นเวทีของชุมชนโดยชุมชนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเน้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันให้มากที่สุด โดยผู้วิจัยทำหน้าที่คืนข้อมูลกลับสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง กระบวนการนี้มี กิจกรรม 3 กิจกรรมคือ

กิจกรรมที่ 1 การสร้างความเข้าใจและข้อตกลงในกลุ่มแกนนำผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กิจกรรมที่ 2 การเปิดประเด็นป่าชุมชนกับประชาชนรอบป่าชุมชน

กิจกรรมที่ 3 การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายป่าชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

(2) กระบวนการเชื่อมความสัมพันธ์และสร้างแผนการทำงานร่วมกัน ผู้วิจัยออกแบบกระบวนการโดยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้พื้นที่เป็นสำคัญ คือ เน้นการใช้พื้นที่เป็นฐานการเรียนรู้และเน้นการเรียนรู้ร่วมกัน กระบวนการนี้มีกิจกรรม 2 กิจกรรมคือ

กิจกรรมที่ 4 การเชื่อมความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายและสร้างความตื่นตัวที่จะ เรียนรู้

กิจกรรมที่ 5 การเสริมความรู้และสนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยผู้วิจัยมุ่งเสริมศักยภาพการสื่อสารขององค์กรเครือข่ายป่าชุมชน โดยผู้วิจัยออกแบบกระบวนการซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมปฏิบัติการอย่างหลากหลาย ในการนี้สามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มกิจกรรมคือ

กิจกรรมที่ 1 การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างสื่อเฉพาะกิจ

กิจกรรมที่ 2 การส่งเสริมการสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสารที่มีอยู่แล้วในชุมชน คือ หอกระจายข่าวสารชุมชน

กิจกรรมที่ 3 การส่งเสริมการพัฒนาสื่อบุคคลคือเยาวชนเพื่อให้เข้ามาช่วยเสริมพลังในการจัดการป่าชุมชนต่อไป

กิจกรรมที่ 4 การส่งเสริมศักยภาพขององค์กรเครือข่ายป่าชุมชนในการจัดการข้อมูลเพื่อนำเสนออัตลักษณ์ของป่าชุมชนสะสมแก่

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามผล วิเคราะห์ผล และสรุปบทเรียน ในส่วนของการติดตามผลจะเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ทุกกิจกรรมและเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากิจกรรมการวิจัยในลำดับต่อไป ส่วนการติดตามผลในช่วงท้ายของโครงการจะประกอบด้วย การคืนข้อมูลและการสรุปการดำเนินงานของโครงการร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชน รวมทั้งการติดตามกิจกรรมเกี่ยวกับป่าชุมชนที่เกิดขึ้นในชุมชน หลังจากนั้น ผู้วิจัยก็ได้ดำเนินการวิเคราะห์ผล และสรุปบทเรียนเพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการจัดการป่าชุมชนต่อไป

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลจากการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการป่าชุมชนในอดีต

(1) รูปแบบของการสื่อสารในช่วงประกาศจัดตั้งป่าชุมชนสะสมแก่ เป็นการสื่อสารในกระบวนการทัศน์การสื่อสารแบบเครือข่าย โดยเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงกับภายนอกมาก อิงกับฐานวัฒนธรรม และมีเครือข่ายของวัดในพื้นที่หนุนเสริมอยู่ กลุ่มแกนนำการสื่อสารเป็นชาวบ้านที่ไม่ใช่ผู้นำที่เป็นทางการ แต่มีความสามารถต่อเชื่อมกับภายนอกและพระสงฆ์ในท้องถิ่น รวมทั้งมีหลวงพ่อวัดถ้ำผาพิรุณเป็นผู้สนับสนุนหลัก ในด้านการมีส่วนร่วมพบว่า ในวันประกาศป่าชุมชนนั้นชุมชนทุกกลุ่มเข้าร่วมงานถือได้ว่าการสื่อสารครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(2) รูปแบบของการสื่อสารในช่วงได้รับการสนับสนุนจากรัฐ เป็นการสื่อสารที่ใช้ทั้งกระบวนการทัศน์กระแสหลักและกระบวนการทัศน์แบบเครือข่าย แต่ขนาดของเครือข่ายที่เกิดขึ้นจำกัดเป็นวงแคบและมีลักษณะเป็นเครือข่ายย่อยๆ ที่เป็นอิสระต่อกัน กลุ่มแกนนำการสื่อสารคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำที่เป็นทางการของหมู่บ้านและตำบล ในด้านการมีส่วนร่วมพบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารส่วนใหญ่จะเป็นผู้

นำที่เป็นทางการและกรรมการหมู่บ้าน โดยในช่วงรังวัดพื้นที่ที่จะมีการสื่อสารครอบคลุมผู้ที่ปัญหาแนวเขตป่าชุมชน แต่หลังจากนั้นชาวบ้านทั่วไปจะมีส่วนร่วมน้อย

(3) รูปแบบของการสื่อสารในช่วงภายหลังการสนับสนุนจากรัฐ เป็นการสื่อสารที่ใช้กระบวนการทัศนัย การสื่อสารแบบเครือข่าย แต่เป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงภายในกลุ่มวัฒนธรรมและยึดโยงกับแกนนำคนเดียว ขณะที่บทบาทของวัดหนุนเสริมอยู่ กลุ่มแกนนำการสื่อสารคือ แกนนำคนเดิมที่มีบทบาทในการจัดตั้งป่าชุมชนสะมะแก และหลวงพ่อดำผาพิรุณ ในด้านการมีส่วนร่วมพบว่า การสื่อสารดำเนินการโดยแกนนำเป็นหลัก การมีส่วนร่วมภายในกลุ่มคณะทำงานเองก็ยังมีน้อย และคนในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้เข้าร่วมในการสื่อสารเลย

4.2 ผลจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างองค์กรเครือข่ายป่าชุมชน

(1) รูปแบบการเสริมสร้างองค์กรเครือข่ายป่าชุมชนสะมะแกประกอบด้วยกระบวนการสื่อสาร 5 ขั้นตอน โดย 3 ขั้นตอนแรก เป็นกระบวนการในการจัดตั้งองค์กรเครือข่าย ส่วน 2 ขั้นตอนถัดไปจะเป็นกระบวนการเชื่อมความสัมพันธ์และสร้างแผนการทำงานร่วมกัน

(2) ขั้นตอนแรกของกระบวนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายคือ การสร้างความเข้าใจและข้อตกลงในกลุ่มแกนนำผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รูปแบบการสื่อสารในขั้นตอนนี้ เป็นการสื่อสารแบบเครือข่ายที่เน้นการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน บุคคลที่เข้าร่วมในขั้นตอนนี้เป็นแกนนำที่เคยมีบทบาทเข้าร่วมในการจัดตั้งป่าชุมชนและ/หรือเข้าร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน และแกนนำที่เป็นทางการในท้องถิ่นคือ ผู้ใหญ่บ้าน และ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ที่ชุมชนยอมรับที่จะช่วยประสานความเข้าใจ และแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ เป้าหมายหลักของการสื่อสารคือ การสร้างข้อตกลงร่วมกัน เนื้อหาสาระของการสื่อสาร จะเริ่มด้วยการทบทวนอดีต โดยเปิดมุมมองของแต่ละบุคคลที่สะท้อนถึงความผูกพันที่มีต่อป่าชุมชนและจุดยืนที่จะเข้าร่วมในการจัดการป่าชุมชน หลังจากนั้นจะเป็นการเปิดประเด็นที่จะดำเนินการไปสู่อนาคต ในกรณีวิจัยนี้ ได้เปิดประเด็นเรื่อง การมีคณะกรรมการป่าชุมชน ซึ่งได้มีข้อตกลงร่วมกันที่จะมีคณะกรรมการป่าชุมชนชุดเดียวดูแลทั้งผืนป่า และเปิดประเด็นเรื่องการจัดเวทีตามกลุ่มบ้านต่างๆ ซึ่งมีข้อตกลงในเรื่อง จำนวนเวที สถานที่ เวลา และผู้รับผิดชอบการจัดเวที รวมทั้งเชิญชวนแกนนำทุกคนเข้าร่วมเวทีในทุกเวที

(3) ขั้นตอนที่ 2 ของกระบวนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายป่าชุมชนคือ การเปิดประเด็นเรื่องป่าชุมชนกับประชาชนรอบป่าชุมชน รูปแบบการสื่อสารในขั้นตอนนี้ เป็นการสื่อสารแบบเครือข่ายที่เชื่อมโยงทั้งในระดับชุมชนและระหว่างชุมชน โดยเชื่อมโยงเข้ากับประเด็นป่าชุมชน เป้าหมายหลักของการสื่อสารคือ การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างชุมชนและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน บุคคลที่เข้าร่วมในแต่ละเวที ได้แก่ ประชาชนในหมู่บ้านที่จัดเวที ผู้อาวุโสในกลุ่มบ้านนั้น และแกนนำจากทุกกลุ่มบ้าน เนื้อหาสาระของการสื่อสารคือ การทบทวนอดีตของผู้อาวุโสของหมู่บ้านที่สะท้อนถึงความผูก

พื้นที่มีต่อป่าชุมชนสะมะแก จากนั้นจะเป็นการร่วมกันอธิบายถึงคุณค่าและปัญหาที่เกิดกับป่าชุมชน และการร่วมกันเสนอชื่อผู้แทนของหมู่บ้านคนที่เข้าไปเลือกคณะกรรมการป่าชุมชนสะมะแก

(4) ขั้นตอนที่ 3 ของกระบวนการจัดตั้งองค์กรเครือข่ายป่าชุมชนคือ การจัดตั้งองค์กรเครือข่ายป่าชุมชนสะมะแก รูปแบบการสื่อสารในขั้นตอนนี้ เป็นการสื่อสารแบบเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน เป้าหมายหลักของการสื่อสารคือ การจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนสะมะแก ผู้เข้าร่วมการประชุมคือ ผู้แทนจากหมู่บ้านต่างๆ ที่มีการเสนอชื่อจากเวทีตามกลุ่มบ้าน นอกจากนี้ ยังมีสักขีพยานคือ นายอำเภอศรีสวัสดิ์ และ ทีมวิจัย เนื้อหาสาระของการสื่อสารคือ ประวัติการจัดตั้งป่าชุมชนและเหตุผลที่จะต้องรักษาป่าชุมชนผืนนี้ไว้ ในช่วงนี้จะมีข้อขัดแย้งในเรื่อง การขอแบ่งพื้นที่ป่า ซึ่งจำเป็นต้องอธิบายด้วยข้อกฎหมายซึ่งไม่ได้เปิดช่องทางไว้ หลังจากนั้นจะเป็นการสร้างข้อตกลงในเรื่อง โครงสร้างของคณะกรรมการป่าชุมชนสะมะแกสะมะแก (ระบุตำแหน่งที่จะมีในคณะกรรมการป่าชุมชน) จำนวนและองค์ประกอบของคณะกรรมการป่าชุมชน ทั้งที่เข้ามาโดยตำแหน่ง และโดยการสรรหา การเสนอชื่อนักชกให้ครบจำนวนที่กำหนด และจัดคนลงตามตำแหน่งที่กำหนดไว้

(5) ขั้นตอนแรกของการเสริมพลังและสร้างแผนการทำงานร่วมกันคือ การเสริมความรู้และสำรวจป่าชุมชนร่วมกับวิทยากร เป้าหมายหลักของการสื่อสารคือ ให้คณะกรรมการป่าชุมชนได้รู้จักป่าชุมชน ส่งเสริมให้คณะกรรมการป่าชุมชนมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีปฏิสัมพันธ์กับนักวิชาการซึ่งจะเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้ารับการอบรมในลำดับต่อไป ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคือ คณะกรรมการป่าชุมชนสะมะแก รูปแบบการสื่อสาร จะเป็นการสื่อสารที่เน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การเรียนรู้พื้นที่จริง และการปฏิบัติงานร่วมกัน เนื้อหาสาระของการสื่อสาร คือ สัญลักษณ์ต่างๆ ในแผนที่ ลักษณะดิน หิน ป่า และร่องน้ำ รูปแบบและหน้าที่ของทำนบกั้นน้ำขนาดเล็ก

(6) ขั้นตอนที่ 2 ของการเสริมพลังและสร้างแผนการทำงานร่วมกันคือ การประชุมปฏิบัติการ เป้าหมายหลักของการสื่อสารคือ การทำให้คณะกรรมการป่าชุมชนสะมะแกมีแผนการทำงานในการจัดการป่าชุมชนร่วมกัน ผู้เข้าร่วมกิจกรรม คือ คณะกรรมการป่าชุมชนสะมะแก รูปแบบการสื่อสาร จะเป็นการสื่อสารที่มีทั้งการบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การทำงานกลุ่มร่วมกัน การประชุมกลุ่มย่อย และการประชุมคณะกรรมการป่าชุมชนตามวาระที่คณะกรรมการกำหนด เนื้อหาสาระของการสื่อสารคือ นิเวศวิทยาป่าไม้ การวางแผนตัวอย่างศึกษาป่าชุมชนและการเก็บข้อมูลจากแปลงตัวอย่าง การประเมินผลผลิตจากป่าชุมชน การจัดการไฟป่า ตัวอย่างการจัดการป่าชุมชน และการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการอุทยานแห่งชาติอย่างยั่งยืน

(7) สรุปผลลัพธ์จากกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายป่าชุมชนในโครงการวิจัยนี้คือ ได้องค์กรเครือข่ายป่าชุมชนที่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่มบ้าน ประกอบด้วย คณะกรรมการป่าชุมชนจำนวน 17 คน และอนุกรรมการ 3 ชุด ซึ่งรวมจำนวนสมาชิกทั้งหมด 41 คน และคณะกรรมการป่าชุมชนได้มีการประชุมในวันที่ 12 พฤษภาคม 2545 ทำให้ได้ระเบียบป่าชุมชนที่เป็นข้อตกลงร่วมกัน นอกจากนี้ คณะ

กรรมการป่าชุมชนได้มีการเรียนรู้ร่วมกันในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะและคุณค่าของป่าชุมชนสะสมแก็เรียนรู้การจัดทำแปลงตัวอย่างศึกษาสังคมพืช และยังได้ร่วมกันจัดทำแผนการจัดการป่าชุมชนสะสมแก็ ทำให้คณะกรรมการมีแนวทางในการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

4.3 ผลจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมศักยภาพการสื่อสารเพื่อจัดการป่าชุมชน

(1) ในการเสริมศักยภาพการสื่อสารขององค์กรเครือข่ายป่าชุมชน พบว่า คณะกรรมการป่าชุมชนให้ความสำคัญกับสื่อเฉพาะกิจคือ ป้ายแสดงแนวเขตป่าชุมชน ป้ายประกาศกฎระเบียบป่าชุมชน แผ่นพับป่าชุมชน และการจัดกิจกรรมพิธีกรรมเพื่อสื่อสารอนุรักษ์ป่าตามแบบวัฒนธรรมอีสานและกระเหรี่ยง

(2) ในการเสริมศักยภาพการสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสารที่มีอยู่แล้วในชุมชน ผู้วิจัยเลือกช่องทางการสื่อสารผ่านหอกระจายข่าว และดำเนินการส่งเสริมโดย การบรรยายพิเศษ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการสาธิตการจัดรายการทางหอกระจายข่าวสารชุมชน กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมคือ คณะกรรมการป่าชุมชน ผู้ดำเนินการเรื่องหอกระจายข่าวสารชุมชน และผู้สนใจจากทุกกลุ่มบ้านรอบป่าชุมชน เนื้อหาสาระของการสื่อสารเพื่อสร้างเครือข่ายนี้คือ การมีอิทธิพลของสื่อ ความสำคัญของการใช้สื่อเฉพาะกิจและการสื่อสารโดยชุมชน สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการสื่อสารผ่านหอกระจายข่าวสารชุมชน รูปแบบการจัดรายการประเภทข่าว/Spot ละครสั้น สนทนา/สัมภาษณ์ สารความรู้/เฟลิกเพลิต และนิตยสารทางอากาศ

(3) ในการเสริมศักยภาพการสื่อสารเพื่อสร้างเยาวชนเพื่อป่าชุมชน ผู้วิจัยดำเนินการโดยสนับสนุนให้คณะกรรมการป่าชุมชนจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนเรื่อง “รู้จักป่า รู้จักบ้าน สืบสานป่าชุมชน” ซึ่งคณะกรรมการป่าชุมชนได้จัดค่ายโดยให้ความสำคัญกับบรรยายโดยเจ้าหน้าที่ป่าไม้ และแกนนำของชุมชน การเดินศึกษาป่าชุมชนในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การประชุมกลุ่มย่อย และการเลือกตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนชุดเยาวชน

(4) ในการปฏิบัติการเพื่อจัดการข้อมูลเกี่ยวกับอัตลักษณ์ป่าชุมชนสะสมแก็ ผู้วิจัยเป็นผู้จัดกระบวนการ ซึ่งทำให้เกิดการจัดทำแปลงตัวอย่างศึกษาพันธุ์ไม้ในป่าชุมชนสะสมแก็ ขนาดของแปลงตัวอย่างคือ 100 X 100 เมตร และมีผู้เก็บข้อมูล คือ คณะกรรมการป่าชุมชนและนักเรียนจากโรงเรียนบ้านนาสวน มีการประเมินผลผลิตจากป่าชุมชนทั้งโดยการคาดคะเนของคณะกรรมการป่าชุมชน และโดยการสำรวจครัวเรือนรอบป่าชุมชนด้วยแบบสอบถาม ผู้เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามคือ นักเรียนจากโรงเรียนดงเสลาและโรงเรียนบ้านนาสวน นอกจากนี้ ยังมีการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชนในด้านต่างๆ ซึ่งปรากฏว่ามีผู้มาร่วมในการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวถึง 73 คนโดยมาจากทุกกลุ่มบ้านรอบป่าชุมชน เนื้อหาสาระที่มีการรวบรวมในการประชุมประกอบด้วย

- สิ่งที่มีอยู่และสิ่งที่ควรศึกษาในป่าชุมชน
- การเก็บหาและคุณค่าจากป่าชุมชน
- ปัญหาและแนวทางการจัดการป่าชุมชน

- แนวทางจัดกิจกรรมกับเยาวชน
- ข้อมูลด้านภาษาและวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับป่าชุมชน

(5) ผลลัพธ์ของการสร้างสื่อเฉพาะกิจคือ มีป้ายแสดงแนวเขตป่าชุมชน และป้ายแสดงกฎระเบียบป่าชุมชน ซึ่งจะยังคงอยู่กับป่าชุมชนได้จนกว่าจะเสื่อมสภาพไปตามธรรมชาติ ได้แผ่นพับป่าชุมชนจำนวน 2 ฉบับ หลังจากนั้นการผลิตก็ขาดช่วงไป เหตุผลของการยุติการผลิตไปคือ การประชุมคณะกรรมการป่าชุมชนไม่ต่อเนื่อง ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตยังไม่ดีพอ ส่วนสื่อประเพณีนั้นจัดขึ้นเพียงครั้งเดียวในวันที่ 1 พฤษภาคม 2546 และเว้นไปในปี พ.ศ.2547 แต่คาดว่าจะมีการจัดกิจกรรมนี้อีกในปีต่อไป

(6) ในด้านเครือข่ายการสื่อสารทางหอกระจายข่าวสารชุมชน ปรากฏว่ามีผู้มาเข้าร่วมกิจกรรมคือ มาฟังบรรยายพิเศษเรื่อง การพัฒนาหอกระจายข่าวโดยชุมชนเพื่อชุมชนถึง 33 คน และมาเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการดำเนินการหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านเพื่อการจัดการป่าชุมชนระยะแรก ถึง 43 คน ซึ่งคนเหล่านี้จะสามารถเป็นเครือข่ายทางสังคมที่จะช่วยเสริมการสื่อสารเรื่องป่าชุมชนภายในชุมชน รวมทั้งสามารถมีบทบาทในการพัฒนาการสื่อสารทางหอกระจายข่าวของแต่ละชุมชนต่อไป

(7) ในด้านเครือข่ายเยาวชนเพื่อป่าชุมชน ปรากฏว่ามีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายจากโรงเรียนดงเสลาจำนวน 33 คน และจากโรงเรียนนาสวนจำนวน 26 คน และทำให้คณะกรรมการมีแนวทางที่จะพัฒนาโครงการในลักษณะนี้ต่อไป

(8) ในด้านข้อมูลแสดงอัตลักษณ์ป่าชุมชน พบว่า มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับสังคมพืชในป่าชุมชนซึ่งสำรวจจากแปลงตัวอย่าง และในแปลงตัวอย่างมีการจัดทำหัตถ์ต้นไม้ ซึ่งจะสามารถติดตามการเพิ่มพูนของเนื้อไม้ และติดตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมพืชภายในแปลงตัวอย่างได้ มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้เก็บหาของป่าในป่าชุมชนระยะแรกที่เก็บรวบรวมโดยนักเรียนจากทั้ง 6 กลุ่มบ้าน มีข้อมูลการประเมินผลผลิตของป่าชุมชนที่คณะกรรมการป่าชุมชนร่วมกันประเมินจากประสบการณ์ที่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ทางวัดถ้ำผาพิรุณได้นำมาเผยแพร่ในเอกสารสรุปเกี่ยวกับป่าชุมชน ซึ่งทางวัดจัดทำขึ้นสำหรับการต้อนรับผู้มาศึกษาดูงาน นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลที่เกิดจากการสัมมนาเพื่อเตรียมองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ป่าชุมชน ในวันที่ 16 ธันวาคม 2546 ซึ่งมีประชาชนและคณะกรรมการป่าชุมชนรวม 73 คน จากทุกกลุ่มบ้านมาร่วมเรียนรู้และรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชนอีกด้วย

4.4 ผลลัพธ์ต่อการจัดการป่าชุมชนระยะแรก

จากการติดตามผลในพื้นที่วิจัยพบว่า มีปัจจัยที่น่าจะส่งผลสนับสนุนการดำเนินการป่าชุมชนระยะแรกให้ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องดังต่อไปนี้

(1) เจตนารมณ์ของชุมชนในการดูแลรักษาป่าชุมชนชัดเจน และครอบคลุมทุกกลุ่มบ้านรอบป่าชุมชน ดังสะท้อนให้เห็นจากเวทีประชุมต่างๆ

(2) มีองค์กรเครือข่ายป่าชุมชนที่จัดตั้งจากการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มบ้านรอบป่าชุมชนทำหน้าที่ดูแลจัดการป่าชุมชนโดยมีวาระการปฏิบัติงานและมีระเบียบในการปฏิบัติที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

(3) มีแกนนำในท้องถิ่นเข้าร่วมในการจัดการป่าชุมชนเพิ่มขึ้น

(4) มีมาตรการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ และทำลายทรัพยากรป่าไม้โดย มีการจัดทำแนวเขตให้ชัดเจน ติดตั้งป้ายกฎระเบียบป่าชุมชน จัดทีมงานป้องกันป่า มีวาระในการตรวจป่า และมีการเตือนภัยเรื่องไฟป่า

(5) มีกลไกในการสืบทอดเจตนารมณ์ของการรักษาป่าในรูปแบบของการจัดพิธีกรรมในป่าชุมชน และจัดค่ายเยาวชน รวมทั้งมีการจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนชุดเยาวชน ซึ่งกำหนดให้มีบทบาทให้เข้าร่วมการประชุมกับคณะกรรมการป่าชุมชน (ชุดผู้ใหญ่) อีกด้วย

(6) มีข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนซึ่งคณะกรรมการป่าชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการข้อมูล และมีแนวคิดในการจัดการข้อมูลต่อเนื่อง

(7) มีการยอมรับจากภาคราชการในบทบาทของชุมชนในการดูแลรักษาพื้นที่ดังกล่าว ทั้งส่วนราชการในระดับอำเภอ และสำนักบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ 5 ราชบุรี ซึ่งได้เข้ามาดำเนินการจัดอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) รุ่นที่ 1 ณ โรงเรียนบ้านนาสวน ในวันที่ 6-9 เมษายน 2547

5. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

5.1 ข้อเสนอแนะต่อการจัดการป่าชุมชนสะมะแก

(1) ควรดำเนินการจัดทำสื่อแผ่นพับหรือเอกสารเผยแพร่เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารประชาสัมพันธ์คุณค่าของป่าชุมชน รายงานสถานการณ์ปัญหา แนวทางการจัดการป่าชุมชน และผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป่าชุมชนอย่างต่อเนื่อง

(2) ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการป่าชุมชนสะมะแกมีแผนปฏิบัติการประจำปี พร้อมทั้งจัดทำคำของบประมาณบางส่วนจากองค์การบริหารส่วนตำบลมาสนับสนุนการดำเนินงาน ในการนี้ ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์แผนปฏิบัติการให้ชุมชนรับทราบ และจัดให้มีการประเมินผลช่วงครึ่งแผน คือ เมื่อครบ 6 เดือน เพื่อจะได้รายงานผลงานและปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นจริง

(3) ควรมีการจัดเวทีตามกลุ่มบ้านเพื่อประเมินผลการจัดการป่าชุมชนและรับข้อเสนอแนะต่อกฎระเบียบป่าชุมชนสะมะแกเพื่อให้มีแนวทางที่ชัดเจนในการจัดการป่าชุมชนต่อไป

(4) ควรสนับสนุนให้วัดถ้ำผาพิรุณเป็นฐานการจัดการข้อมูลป่าชุมชนสะมะแกเพื่อรองรับกิจกรรมเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา ผู้สนใจและนักวิจัยด้านป่าชุมชน เนื่องจากวัดถ้ำผาพิรุณตั้งอยู่ใกล้กับป่าชุมชนสะมะแก และมีบทบาทเป็นศูนย์ประสานงานป่าชุมชนสะมะแกอยู่แล้ว นอกจากนี้ วัดถ้ำผาพิรุณยังเป็นผู้นำในระดับท้องถิ่นในด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และมีเยาวชนที่พร้อมสนับสนุนกิจกรรมของวัด

(5) หน่วยงานป่าไม้ควรเข้ามาสนับสนุนองค์กรป่าชุมชนในการตรวจสอบแนวเขตและกำหนดมาตรการร่วมกับชุมชนในการควบคุมพื้นที่ป่าชุมชนสะมะแก

(6) ควรสนับสนุนกิจกรรมของเยาวชนในการศึกษาชนิด ปริมาณ และวิถีชีวิตของพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ในป่าชุมชนเสมอ

(7) ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการหอกระจายข่าว และสนับสนุนให้มีการจัดรายการเสียงจากป่าชุมชนเสมอเพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสารเรื่องราวของป่าชุมชน

(8) ชุมชนควรจัดตั้งงบประมาณสำหรับการปรับปรุงคุณภาพการกระจายเสียงของหอกระจายข่าวสารชุมชน เพื่อให้หอกระจายข่าวมีศักยภาพที่จะตอบสนองต่อการสื่อสารภายในท้องถิ่นต่อไป

(9) นอกจากการวางระบบการเก็บข้อมูลป่าชุมชนแล้ว ควรมีการจัดระบบการรายงานผลของข้อมูลทั้งต่อชุมชนท้องถิ่นและต่อภาคราชการ เพื่อให้ภาคราชการสามารถเข้ามาตรวจสอบ- และร่วมคุ้มครองพื้นที่ป่าชุมชนได้ทันต่อเหตุการณ์ด้วย .

5.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานสนับสนุนการจัดการป่าชุมชน

(1) หน่วยงานที่ส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน ควรนำกระบวนการวิธีในการจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอบป่าชุมชนมาใช้

(2) ในการฝึกอบรมและพัฒนาเครือข่ายป่าชุมชนควรเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่ และจัดกระบวนการเรียนรู้ในพื้นที่ป่าชุมชนแห่งนั้นจริงๆ มากขึ้น

(3) ในการสนับสนุนองค์กรเครือข่ายป่าชุมชนควรสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนการสื่อสารเพื่อการจัดการป่าชุมชน และสนับสนุนให้มีการจัดการความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชนโดยองค์กรเครือข่ายป่าชุมชนนั้นด้วย

(4) ควรมีนักวิชาการภายนอกเข้ามาทำการวิจัยหรือร่วมวิจัยกับชุมชนเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชน เพื่อช่วยพัฒนาความรู้ด้านป่าชุมชน ซึ่งเป็นป่าที่มีการรบกวนโดยมนุษย์อย่างต่อเนื่อง ได้มากขึ้น เพราะปัจจุบันข้อมูลลักษณะนี้ยังมีการศึกษากันน้อยมาก และข้อมูลลักษณะนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมวิชาการในด้านการจัดการป่าชุมชนต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

(1) ชุมชนที่ประสบปัญหาภัยคุกคามจากภายนอกชุมชน ควรเผชิญหน้ากับปัญหาด้วยการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับภายนอกชุมชน และสื่อสารอย่างใกล้ชิดกับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน รวมทั้งเชื่อมโยงเนื้อหาการต่อสู้เข้ากับประเด็นด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน

(2) ชุมชนที่มีปัญหาการจัดการทรัพยากรในระดับท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารที่ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และบนฐานของความสัมพันธ์ในแนวนอน (Horizontal Relation) เพื่อให้เกิดองค์กรในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม

(3) ชุมชนที่มีป่าชุมชนอยู่ควรมีแผนงานด้านการสื่อสารและทำงานด้านสื่อสารอย่างต่อเนื่องทั้งภายในชุมชน ระหว่างชุมชน และต่อคนภายนอก

(4) ชุมชนที่มีป่าชุมชนควรจะต้องให้ความสำคัญกับการจัดการข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชน เช่น ข้อมูลในเรื่องโครงสร้างป่า ความหลากหลายทางพันธุกรรม ผลผลิต อัตราการทดแทนภายในสังคมพืช ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับผืนป่า และข้อมูลอื่นๆ ที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับผืนป่านั้น

(5) ชุมชนที่มีป่าชุมชนควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับป่าชุมชน ซึ่งอาจจะครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ เช่น การเรียนรู้จากผืนป่า การรวบรวมและจัดการข้อมูล การเข้าร่วมในพิธีกรรม และการเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน เป็นต้น

5.4 ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เรื่องป่าชุมชนระยะแรกโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรเครือข่ายป่าชุมชนและวัดถ้ำผาพิรุณ ในการจัดการข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนระยะแรก

(2) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาเครือข่ายการสื่อสารผ่านหอกระจายข่าว โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนรอบป่าชุมชนระยะแรก

(3) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการสื่อสารระดับตำบล โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารผ่านเครือข่ายและช่องทางการสื่อสารที่มีอยู่แล้ว หรือเสริมสร้างช่องทางการสื่อสารใหม่ เช่น วารสารท้องถิ่น

(4) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแผนการจัดการป่าชุมชนโดยเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับนักวิชาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นธรรมบนฐานของการเกื้อกูลและความमानฉันท์ในท้องถิ่น

(5) ในการออกแบบการวิจัย นักวิจัยควรให้ความสำคัญกับการสร้างเวทีเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน เพราะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ในแนวราบที่มุ่งให้ทุกฝ่ายได้ประโยชน์จากข้อมูลมากกว่าการเป็นเวทีเก็บข้อมูลของนักวิจัย ขณะเดียวกันข้อมูลที่ได้จากเวทีจะมีความน่าเชื่อถือเนื่องจากการตรวจสอบกันเองอยู่แล้ว ไม่ใช่ข้อมูลที่ชาวบ้านจงใจให้นักวิจัยเพื่อประโยชน์ของนักวิจัย

-

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. 2543. สื่อเพื่อชุมชน: การประมวลองค์ความรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- , 2546. อีกครั้งกับเรื่องการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม. เอกสารประกอบการบรรยายโครงการศึกษาดูงานด้านการวางแผนและประเมินโครงการสื่อสารเพื่อการพัฒนา: หอกระจายข่าว ณ อำเภอประทิว จังหวัดชุมพร ระหว่างวันที่ 14-16 มีนาคม 2546
- กองสุศึกษา. 2543. คู่มือการปฏิบัติงานเผยแพร่ความรู้ข่าวสารเพื่อการพัฒนาและการดำเนินการหอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม.
- คุณหญิงสุริยา รัตนกุล. 2544. รายงานการวิจัยโครงการวิจัยเพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางภาษาและวัฒนธรรมของจังหวัดกาญจนบุรี. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์. 2547. ประเด็นหลักในการศึกษาการสื่อสารและเครือข่าย. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรดุขฎิบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 23 มีนาคม 2547.
- , 2547. การสื่อสารเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพสังคมโดยพลังเครือข่าย. สื่อประกอบการสอนในการบรรยายหลักสูตรดุขฎิบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 23 มีนาคม 2547.
- นาฏสุดา ภูมิจำนงค์. 2546. คู่มือศึกษาระบบนิเวศป่าไม้และสัตว์ป่า. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง เครือข่ายพัฒนาหลักสูตรลุ่มน้ำแควใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี 17-20 พฤศจิกายน 2546 ณ ห้องมุกดา 1 เขื่อนศรีนครินทร์และอุทยานแห่งชาติเอราวัณ.
- ยศ สันติสมบัติ. 2542. ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์.
- ระวี ถาวร (บรรณาธิการ). 2544. การฟื้นฟู: ถึงเวลาชุมชนมีส่วนร่วมหรือยัง?. กรุงเทพฯ: ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (RECOFTC).
- วรวิธ สุวรรณฤทธิ์. 2543. ประวัติศาสตร์เมืองกาญจนบุรี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์. 154 หน้า.
- สำนักงานป่าไม้จังหวัดกาญจนบุรี. 2541. ผลการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมราษฎรหลักสูตรป่าชุมชน ประจำปีงบประมาณ 2540. กาญจนบุรี: สำนักงานป่าไม้จังหวัดกาญจนบุรี.
- สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้. 2542. การจัดการต้นน้ำ. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.
- สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2545. รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- อนันท์ กาญจนพันธุ์. 2543. พลวัตของชุมชนในการจัดการทรัพยากร: สถานการณ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ภาคผนวก

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แนวลึก
(15 พฤศจิกายน 2544-14 มกราคม 2545)

1. พระสงฆ์ (พระครูประกาศกาญจน์ หลวงพ่อวัดถ้ำองจุ และหลวงพ่อวัดนาสวน)
2. กำนันและอดีตกำนัน (นายมานิตย์ พันธุ์พรหมมา และนายสมบุญ พันธุ์พรหมมา)
3. บ้านปลายนาสวน
 - (1) ผู้ใหญ่สนิท ศรีประกอบสุกร์ (คณะกรรมการกลุ่มป่าชุมชนและป่าต้นน้ำ)
 - (2) ครุณิพนธ์ สมจันทร์ (คณะกรรมการกลุ่มป่าชุมชนและป่าต้นน้ำ)
 - (3) นายประธาน นาสวนโสภณ (สมาชิก อบต.)
 - (4) นายจะโบ้ เซอเจียซ่า (คณะกรรมการกลุ่มป่าชุมชนและป่าต้นน้ำ)
 - (5) นายพิสิทธิ์ ยังประยูร (คณะกรรมการกลุ่มป่าชุมชนและป่าต้นน้ำ)
 - (6) นายครุฑ ภูสันติภาพ (คณะกรรมการกลุ่มป่าชุมชนและป่าต้นน้ำ)
 - (7) นายมณฑล ปรกแก้ว (คณะกรรมการกลุ่มป่าชุมชนและป่าต้นน้ำ)
4. บ้านไทรรงค์
 - (1) นายธวัชชัย แสนทรัพย์สิน (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน)
5. บ้านเจาะเหลาะ
 - (1) นายเสงี่ยม หงษ์เวียงจันทร์ (ผู้ใหญ่บ้าน)
 - (2) นายชาญยุทธ จำปาทอง (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน)
 - (3) นายสำรอง ศรีทะพันธ์ (สมาชิก อบต.)
 - (4) ภรรยา อบต.ประเสริฐ (ประชาชน)
6. บ้านสะมะแก
 - (1) นายอนันต์ ศรีพนาสวัสดิ์ (คณะกรรมการกลุ่มป่าชุมชนและป่าต้นน้ำ)
 - (2) นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช (คณะกรรมการกลุ่มป่าชุมชนและป่าต้นน้ำ)
7. บ้านองสิต
 - (5) ผู้ใหญ่พยอม กลิ่นจันทร์ (ผู้ใหญ่บ้าน)
 - (6) นายกระจำ จินะชัย (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน)
8. หน่วยงานป่าไม้
 - (1) คุณบำรุง คูหา (สำนักงานป่าไม้เขต ราชบุรี)
 - (2) คุณนันทนา บุญญานันท์ (สำนักงานป่าไม้จังหวัดกาญจนบุรี)
 - (3) คุณสุรพล ร่มโพธิ์เย็น (หัวหน้าหน่วย กจ.9)
9. บุคคลสำคัญในการประกาศป่าชุมชนสะมะแก
 - (1) นายบุญเกิด พัทธเกียรติ์ (ประธานคณะกรรมการกลุ่มป่าชุมชนและป่าต้นน้ำ)
 - (2) อาจารย์สมบุญ จิตผ่องแท้ (ผู้สนับสนุน)

สรุปผลการศึกษาความเป็นมาของป่าชุมชนสะมะแก

1. ความเป็นมาของการประกาศป่าชุมชน

ป่าชุมชนสะมะแกอยู่ห่างจากตัวจังหวัดกาญจนบุรีไปทางทิศเหนือระยะทาง 135 กม. มีเนื้อที่ 3,353 ไร่ โดยมีพื้นที่เชื่อมต่อกับบ้านปลายนาสวน บ้านสะมะแก บ้านองสิต บ้านไทรรงค์ และบ้านเจาะเหลาะ ภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขา ดินมีลักษณะเป็นดินลูกรัง สภาพป่าเป็นป่าเต็งรัง สภาพดั้งเดิมจะมีลำห้วยเจาะเหลาะและหนองน้ำใหญ่ที่มีน้ำตลอดปี ปัจจุบันสภาพของหนองน้ำแห้งไปแล้ว สภาพป่าดั้งเดิมก่อนมีเขื่อนศรีนครินทร์ ผืนป่าต่อเชื่อมกันทำให้มีสัตว์ป่าชุกชุม แต่ภายหลังการสร้างเขื่อน ผืนน้ำแยกผืนป่าออกจากกันพร้อม ๆ กับการอพยพของราษฎรหนีน้ำขึ้นมาอยู่ตอนบนทำให้มีราษฎรเข้ามาอยู่รายล้อมป่าเป็นการสกัดกั้นการเดินทางของสัตว์ป่า ทำให้สัตว์ป่าขนาดใหญ่หายไป

ในด้านสิทธิตามกฎหมาย พื้นที่ป่าสะมะแกผืนนี้เดิมเป็นพื้นที่ในเขตราชพัสดุ แปลงหมายเลขทะเบียนที่ กจ.209 ซึ่งทางราชการหวงห้ามไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในทางราชการทหาร ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามในที่ดินในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2481 และอยู่ในครอบครองดูแลของกระทรวงกลาโหม ต่อมาสืบเนื่องจากการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี ซึ่งเริ่มดำเนินการปิดกั้นน้ำตั้งแต่ปี พ.ศ.2519 ทำให้มีการออกพระราชกฤษฎีกาเพิกถอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน จำนวน 81,062 ไร่ ออกจากที่ราชพัสดุ เพื่อนำไปจัดสรรให้แก่ราษฎรที่อพยพมาจากน้ำท่วมและเนื่องจากราษฎรที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวน 900 ครอบครัว แต่ละครอบครัวจะได้พื้นที่ทำกิน 18 ไร่ และที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย 2 ไร่ จึงมีส่วนที่เหลือจากการจัดสรรอยู่จำนวนมาก บางบริเวณยังคงมีสภาพป่าที่สมบูรณ์ ซึ่งรวมถึงผืนป่าสะมะแกแห่งนี้ด้วย

ในช่วงของการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ จะมีการให้สัมปทานตัดไม้ที่จะถูกน้ำท่วมออก ทำให้มีการจ้างคนงานเข้ามาทำไม้ในพื้นที่ คนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นคนอีสาน และมีการชักชวนเพื่อนและญาติเข้ามาในพื้นที่ ทำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานใหม่บริเวณบ้านเจาะเหลาะซึ่งอยู่ริมขอบอ่างเก็บน้ำ บริเวณบ้านเจาะเหลาะนี้แต่เดิมมีชาวกระเหรี่ยงตั้งถิ่นฐานอยู่ 3-4 หลัง และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นที่ทำกิน และที่เลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูแล้งของชุมชนใกล้เคียง การตั้งถิ่นฐานใหม่บริเวณนี้เริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2519 และเป็นส่วนหนึ่งของบ้านองสิตจนถึงปี พ.ศ.2541 จึงแยกหมู่บ้านเป็นหมู่ที่ 5 บ้านเจาะเหลาะ

การตั้งถิ่นฐานใหม่ทำให้มีการจับจองที่ดินทำกินขยายเข้าไปในพื้นที่ป่ามากขึ้น ขณะเดียวกันการจับจองที่เพื่อขายก็เกิดขึ้นด้วย ในปี พ.ศ.2526 ที่ประชุมสภาตำบลมีการพูดคุยกันว่าจะกันพื้นที่ป่าเอาไว้เพราะเกรงว่าจะไม่มีเหลือ โดยกันมีพื้นที่ไว้บริเวณป่าสะมะแก 3,600 ไร่ ห้ามตัดไม้และห้ามบุกรุก เป็นการกันเขตโดยอาศัยมติของสภาตำบล

ในช่วงปี พ.ศ.2537-2538 ทางราชการได้แจ้งให้ชาวบ้านนำหลักฐานไปออกใบจอง นส.2 ในช่วงนี้มีการออกเอกสารใบจอง นส. 2 ไม่ถูกต้องเพื่อนำที่ดินไปขายเปลี่ยนมือให้คนต่างถิ่นเป็นผืนใหญ่โดยเฉพาะบริเวณขอบอ่าง (ในช่วงนี้คือปลายปี พ.ศ.2538 ไร่เพชรกาญจนาก็เข้ามาติดต่อซื้อที่ และตกลงซื้อในปี พ.ศ.2539 ทำการบุกเบิกพื้นที่ปลายปี พ.ศ.2539)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดความหวั่นวิตกแก่ประชาชนดั้งเดิมซึ่งเป็นชาวไทยเชื้อสายกระเหรี่ยง มีการนำเรื่องมาปรึกษาหลวงพ่อวัดถ้ำผาพิรุณ โดยความคิดที่ว่าถ้าหลวงพ่อสันนิษฐานทุกคนก็มั่นใจ เนื่องจากประวัติที่หลวงพ่อและคณะสงฆ์สามารถช่วยรักษาป่าต้นน้ำไว้ได้ การพูดคุยปรึกษาหารือจะเกิดขึ้นที่วัดก่อน

แกนนำที่นำเรื่องมาปรึกษาในระยะแรกคือ หมอมณฑลและคุณบุญเกิด ต่อมาจึงเกิดการพูดคุยกันในกลุ่มผู้อาวุโส(ลุงจะฮะ ลุงเจติม ลุงธรรมมา สุวรรณมาลัย -จากบ้านไทรรงค์ ลุงไคเถียะ) แกนนำในหมู่บ้าน คุณบุญเกิด พัททภัยศิริ และหลวงพ่อวัดถ้ำผาพิรุณ หลังจากนั้นหลวงพ่อได้ให้คุณบุญเกิดไปประสานคว่าคนอื่นจะเอาด้วยหรือไม่

ตอนเริ่มต้นคุยกันนั้นคุยกันไม่กี่คน กำหนดการจัดงานกันเลย ชุมบุญเกิดไปปรึกษาหลวงพ่อดำ
พิรุณ หลวงพ่อให้วันแรงงานวันที่ 1 พ.ค. เป็นวันจัดงาน แล้วเปิดเวทีแสดงความคิดเห็นกันที่วัด มีคนเยอะ (อ.
นิพนธ์ สมจันทร์)

ในช่วงนั้นสิ่งที่น่าห่วงคือ ทางบ้านเจาะหละรูกเข้ามาเรื่อย ๆ และเป็นที่สงสัยว่าทำไมกำนันผู้ใหญ่บ้านไม่ห้าม รวมทั้งเกรงว่าผู้เฒ่าอาจจะมีการรังที่เพื่อนำไปขาย เนื่องจากมีประวัติว่าที่สาธารณะประโยชน์ของสภาตำบลมีการนำไปขายได้ จึงเกรงว่าจะเกิดขึ้นกับพื้นที่ป่าบริเวณนี้ และประชาชนจะสูญเสียสิทธิในการเข้าไปใช้ประโยชน์ แต่เมื่อไปคุยกับชาวบ้านว่าจะยอมให้เหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นหรือ ก็พบว่าชาวบ้านไม่กล้าที่จะออกมาต่อต้าน

คุณบุญเกิดจึงเดินทางไปประสานกับคนภายนอก ได้แก่ อาจารย์วุฒิ บุญเลิศ ซึ่งขณะนั้นทำงานดูแลนักเรียนทุนของศาสนาคริสต์และจัดตั้งชมรมชาวไทยเชื้อสายกระเหรี่ยงขึ้น อาจารย์สมบุรณ์ จิตผ่องแผ้ว กลุ่มอนุรักษ์กาญจน์ และคุณวีรวัฒน์ ธีรประสาธน์ ปรีกษาว่าควรจะทำอย่างไร ต่อมาได้ปรึกษากับคุณประวิทย์ เจนวิรนนท์ ซึ่งเป็นที่ปรึกษากฎหมายของ พลตรีศรชัย มนตรีวัต (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น) คุณประวิทย์ ถามว่า จะให้ช่วยอะไร คุณบุญเกิด ตอบว่า ขอให้ผู้ใหญ่คือ รัฐมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัด เข้ามาในพื้นที่เพื่อเป็นการประกาศป่าชุมชนอย่างเป็นทางการ และให้ชาวบ้านจัดการเก็บผลประโยชน์ร่วมกัน ในการทำหนังสือเชิญถึง รัฐมนตรี ผู้ว่าราชการ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนั้นผู้ลงนามคือ นายสุรินทร์ ศรีประกอบสุกร์ (รองประธานสภาตำบลในขณะนั้น) และหนังสือเชิญส่งถึง รมต.ช่วยศรชัย มนตรีวัต โดยตรงไม่ผ่านจังหวัด สารระสำคัญที่สื่อสารคือ มีชาวบ้านรออยู่ที่ป่าผืนหนึ่งที่พวกเขาต้องการประกาศให้เป็นป่าชุมชน

ก่อนมีงานเปิดป่า พี่บุญเกิดมาร่วมประชุมประจำเดือนที่หมู่บ้าน และได้ชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องนี้ในที่ประชุม (คุณประสาน นาสวนโสภณ)

การเตรียมการหลังส่งหนังสือเชิญมีเวลาเพียง 1 สัปดาห์ คนที่เป็นหลักในการเตรียมงานในพื้นที่คือ อาจารย์สมบูรณ์ จิตผ่องแท้ จากวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาบุรี ซึ่งในช่วงนั้นมีโครงการอบรมอาสาพัฒนาชนบท ของวิทยาลัยอยู่ในพื้นที่พอดี ทำให้มีความคล่องตัวในการเข้าพื้นที่ และเนื่องจาก อ.สมบูรณ์เป็นคนไทยเชื้อสายกระเหรี่ยงที่เคยมาบวชที่วัดคงจุมาก่อน รวมทั้งมีความใกล้ชิดกับคนในพื้นที่จึงเชื่อใจว่าชาวบ้านจะให้ความร่วมมือ (คุณบุญเกิดติดสอบ มสธ.จะไม่ได้ลงมาเตรียมงาน)

ในช่วงการเตรียมการนี้จะมีการจัดทำปะรำพิธีสำหรับพิธีสงฆ์ ห้องแถวและกระต๊อบสำหรับให้คนที่มาร่วมงานได้พัก ในการเตรียมการนี้ อ.สมบุญได้คุยกับผู้ใหญ่บ้าน คุณมณฑล คุณสุรินทร์ พี่เรือง (ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ซึ่งได้นำชาวบ้านมาช่วยกันทำ และมีการขอให้ชาวบ้านร่วมกันใส่ชุดกระเหรี่ยงในวันงาน ในช่วงนี้ อ.สมบุญ พรานสมนึก ผู้ใหญ่สนิท และหมอมณฑลได้ขับรถตระเวนคูพื้นที่รอบ ๆ ป่าชุมชน เมื่อชาวเขาเหล่านี้รู้ข่าวและด้วยเกรงว่าคุณบุญเกิดจะชอบที่ไว้คนเดียว จึงได้พากันมาประท้วงที่วัดถ้ำผาพิรุณ ซึ่งหลวงพ่อก็ช่วยชี้แจง นอกจากนี้ ทางป่าไม้จังหวัดก็ได้มาช่วยให้ความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ทำให้ในวันงาน ชาวเขาเหล่านี้ก็ได้มาร่วมงานด้วย

เนื่องจากการส่งจดหมายเชิญผู้ว่าราชการจังหวัด ไม่ผ่านทางอำเภอ เมื่อทางจังหวัดสอบถามมาทางอำเภอทางอำเภอไม่รู้เรื่อง ทำให้ทางอำเภอไม่พอใจนัก จดหมายเชิญอีกส่วนหนึ่งส่งมาถึงป่าไม้จังหวัดระบุว่า จะทำการจัดตั้งป่าชุมชนถวายในหลวง ซึ่งทางป่าไม้จังหวัดได้สั่งการให้ คุณนันทนา บุญยานันท์ ลงพื้นที่เพื่อไปสนับสนุนโดยการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ มีการนำสไลด์ไปฉาย มีหนังสือไปแจก ที่วัดถ้ำผาพิรุณ (มีคุณบำรุง คูหา จากป่าไม้เขตไปด้วย) นอกจากนี้ มีการสนับสนุนต้นไม้ให้ปลูกเสริมในพื้นที่ด้วย นอกจากการสนับสนุนชาวบ้านแล้ว คุณนันทนา ได้ช่วยในการเตรียมคำกล่าวต่าง ๆ สำหรับพิธีการด้วย

นอกจากการเชิญส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้ว ได้มีการเชิญเครือข่ายกระเหรี่ยงจาก ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จากทุ่งใหญ่นเรศวร จาก อ.สังขละและ อ.ทองผาภูมิ รวมทั้งกลุ่มอนุรักษ์กาญจน์ มาร่วมงานด้วย

กิจกรรมในวันงานมีทั้งการให้ชาวบ้านคั้นน้ำสาบาน มีพระสวด มีพิธีกรรมบวชป่า มีการปลูกต้นไม้ มีการให้ป่าไม้ชี้แจงเรื่องป่าชุมชน นายอำเภอ และผู้มาร่วมงานฝ่ายต่างๆ ได้ขึ้นพูดด้วย ตอนบ่ายจะมีการละเล่นตามประเพณีของชาวกระเหรี่ยง คือ เดินไม้ไผ่ ทอยสะบ้า และรำวง เจตนาของพิธีเปิดนี้คือ การประกาศให้คนรับรู้ร่วมกัน

เจ้าภาพสำหรับกิจกรรมที่สำคัญนี้คือ คณะสงฆ์โดยหลวงพ่อดำผาพิรุณจะเป็นแกนนำในการประสานงาน และมีเจ้าคุณหลวงพ่อดำเหนือเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ คณะสงฆ์ในพื้นที่ได้ประชุมพร้อมกันหมด นอกจากนี้นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านก็ได้มาคุยทำความเข้าใจร่วมกันที่วัดถ้ำผาพิรุณ โดยมีความประสงค์ให้ผืนป่านี้เป็นของส่วนรวม ฝ่ายจัดหาทุน มีคุณบุญเกิดเป็นผู้ประสานกับทางวัดทุกวัด ส่วนที่ขาดเหลือทั้งหมดทางวัดถ้ำผาพิรุณจะช่วยรับผิดชอบให้

2. การรังวัดพื้นที่

หลังการจัดงานมีการคุยกันว่ามีพื้นที่เท่าไร จากการหาข้อมูลที่อำเภอทราบว่าการกันพื้นที่เป็นที่สาธารณะประโยชน์ไว้ 3,600 ไร่ แต่ในพื้นที่ชายขอบมีชาวบ้านอยู่ ตอนแรกที่เราทำกันคิดจะกันพื้นที่เพียง 1,500 ไร่ ของบ้านสะมะแกเท่านั้น แต่พื้นที่ส่วนนี้จะอยู่ในเขตบ้านองสิต ทางผู้ใหญ่พยอมบอกว่าถ้าจะกันไว้จะต้องกันไว้ทั้งผืน (การที่จะกันพื้นที่ป่าของสะมะแก 1,500 ไร่ ในเขตขององสิตเป็นป่าถวายในหลวง ภายใต้การนำของคุณบุญเกิดและผู้ใหญ่สนิทซึ่งเป็นคนนาสวน แต่ไม่กันป่านาสวนไว้เป็นป่าชุมชนด้วย ผู้ใหญ่พ

ยอมไม่เห็นด้วย) ทางอำเภอก็ต้องทราบข้อมูลที่แท้จริง จึงต้องมีการสำรวจรังวัดใหม่และใช้ GPS ตรวจสอบ มีการตั้งคณะกรรมการอำเภอขึ้นมาดูแลเรื่องนี้ แต่ในทางปฏิบัติป่าไม้จะเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด

ตอนแรกนายอำเภอเห็นว่าจะต้องจัดการเอาคนออกจากพื้นที่ แต่ทางป่าไม้คิดว่าน่าจะกันไว้เฉพาะส่วนที่เหลือ และต้องให้ชุมชนส่วนใหญ่เห็นด้วยและมีปัญหาน้อยที่สุด ในตอนนั้นชาวบ้านที่เจาะเหลาะไม้เข้าใจจะเกิดมอเล็ก ๆ มีการพูดคุยกันในกลุ่มชาวบ้านว่า ถ้าลูกหลานเขาเกิดมาจะเอาพื้นที่ไหน และคุยกันว่านายอำเภอจะเอาที่ดิน ทางกำนันลาจะต้องออกมาร่วมชี้แจงด้วยเรื่องจึงสงบลง ในช่วงของการรังวัด ถ้าเป็นเขตบ้านองสิต จะมีผู้ช่วยจำนงค์เป็นผู้นำรังวัด ส่วนทางบ้านนาสวนจะเป็นผู้ใหญ่สนทนารังวัด ผลการรังวัดเหลือพื้นที่ 3,353 ไร่ และยังมีที่ทำกินอีก 2 รายที่ยังอยู่ในเขตป่า

ผลของการรังวัดได้แจ้งไปที่ อบต.นาสวน ให้กำนันรับทราบ ที่ประชุมสภาตำบลรับทราบ ทางอำเภอรับทราบ แต่ไม่ได้ดำเนินการประกาศเป็นประกาศของจังหวัด เนื่องจากในขณะนั้นยังไม่มีแนวทางปฏิบัติในการประกาศเป็นประกาศจังหวัด

3. การฝึกอบรมป่าชุมชน

ป่าไม้จังหวัดดำเนินการสนับสนุนการจัดการป่าชุมชน โดยการช่วยประชาสัมพันธ์ สนับสนุนกล้าไม้ และจัดฝึกอบรม โดยหลักสูตรฝึกอบรมใช้เวลา 3 วัน เป็นหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง ป่าชุมชน รุ่นที่ 1 ปีงบประมาณ 2540 ของงานพัฒนาป่าชุมชน สำนักงานป่าไม้จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างวันที่ 19 เมษายน- 1 พฤษภาคม 2540 ณ ศาลาการเปรียญวัดคงสิต ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ มีผู้เข้ารับการอบรม 34 คน ดังนี้

หมู่ 1 บ้านปลายนาสวน	หมู่ 4 (บ้านองสิต-สะมะแก)	หมู่ 6 ด่านแม่แดง (ดงเสลา)
1. นายจรูญ สวัสดิ์ชโลมกุล	1. นางพยอม กลิ่นจันทร์	1. นายเจน สวัสดิ์กสิณ
2. นายมณฑล ปรกแก้ว	2. นางจินดา ตั้งใจ	2. นายประจักษ์ สวัสดิ์คณา
3. นายประธาน นาสวนโสภณ	3. นางพยอม ยิ่งประยูร	3. นายสมคิด สวัสดิ์กังวาน
4. นายสระเวียป่า สวัสดิ์โชนกุล	4. นายจำนงค์ สวัสดิ์ฐิติเลิศ	4. นายสมศักดิ์ สวัสดิ์กรกุล
5. นายสนิท ศรีประกอบสุกร	5. นายทวี รัชสุวรรณ	5. นายบุญมา น้ำใจสุข
6. นายชาติ เขตศิริวิลาส	6. นางลัดดา วีระกุล	6. นายสมบุญ สวัสดิ์กระวี
7. นายพิพัฒน์ สวัสดิ์เชิดวงศ์	7. นายอนันต์ ศิริพนาสวัสดิ์	7. นายพินิจ สวัสดิ์กระเคื่อง
8. นายเอ็ง สวัสดิ์ฐิติเลิศ	8. นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช	8. นายเจน งามยิ่ง
	9. นางโสภา สวัสดิ์ธรณี	9. นายสำเร็จ น้ำใจสุข
	10. นายเจงจำ งามยิ่ง	10. นายพยับ ทองอ้วน
	11. นายมนัส อนันตลาภ	11. นายวิชัย สวัสดิ์คณา
	12. นายบุญญ์ ยิ่งประยูร	12. นายอุทัย รอดม่วง
		13. น.ส.กชกร นาสวนสวัสดิ์
		14. นายสุรพล คิวศิริ

องค์ประกอบของหลักสูตร

1. ภาคการบรรยาย 1 วัน ประกอบด้วยหัวข้อวิชาดังนี้
 - ป่าชุมชน (แนวความคิดและการดำเนินงานด้านป่าชุมชน , ความสำคัญและประโยชน์ของป่าชุมชน และ การจัดการป่าชุมชน)
 - กฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ที่ประชาชนควรทราบ
 - การเพาะชำกล้าไม้และการบำรุงรักษากล้าไม้
 - การทำแบบจำลองและแผนที่ป่าชุมชนในหมู่บ้าน
 - อื่น ๆ เช่น การจัดการที่ดินแบบป่าไม้เกษตร ชนิตพันธุ์ไม้เอนกประสงค์
2. ภาคการดูงาน 1 วัน รุ่นที่ 1 มีการศึกษาดูงาน 2 แห่งคือ
 - การป้องกันไฟป่า ณ ศูนย์ควบคุมไฟป่าภาคกลาง ต.ช่องสะเดา
 - การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ณ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าเขา น้ำพุ ต.เขาโจด อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
3. การประชุมระดมความคิด 1 วัน ในหัวข้อ “แผนการดำเนินงานป่าชุมชนในท้องถิ่น” เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการป่าชุมชนในท้องถิ่นของตนต่อไป
 - สรุปแนวคิดในแผนงานจากการระดมสมอง

ประเด็นที่สรุป	บ้านนาสวน	บ้านองสิต
สภาพปัญหา	-พื้นที่ป่าลดลง	-ป่าไม้ลดลง
สาเหตุของปัญหา	-ขาดการดูแลรักษา -เกิดไฟไหม้ป่า -การบุกรุกทั้งจากคนภายในหมู่บ้านและภายนอกหมู่บ้าน	-คนทำลายป่ามากขึ้น -ไฟไหม้ป่า -ปัญหานายทุน -ภัยธรรมชาติ -การทำไร่ -ต้องการใช้ไม้
ความมุ่งหวัง -	-ปลูกต้นไม้ให้เขียวชอุ่ม -ป้องกันไฟป่า -ทำโครงการป่าชุมชนขึ้นมาเพื่อฟื้นฟูสภาพป่า อนุรักษ์ของป่า พันธุ์ไม้และสัตว์ป่า ให้สัตว์มีที่อยู่อาศัยและให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล -ช่วยกันดูแลรักษาความปลอดภัย	-อยากให้ไม้ป่าไม้สมบูรณ์ -ให้ป่าเป็นของส่วนรวมเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน -รักษาป่าไว้ให้ลูกหลาน
แนวทางที่เป็นมาตรการ	-ช่วยกันดูแลรักษาอนุรักษ์ ปลูกป่า - ป้องกันไฟป่า	-ตั้งคณะกรรมการ -ตั้งกฎเกณฑ์

ประเด็นที่สรุป	บ้านนาสวน	บ้านองสิต
	- ตั้งกฎระเบียบ - ให้ความรู้ความเข้าใจประชาสัมพันธ - มีแนวเขตของป่าชุมชนโดยรังวัดลงหลักเขตชัดเจน	- ปลุกป่าเพิ่ม - ทำแนวเขตให้ชัดเจนติดป้าย - ช่วยกันดูแลด้านไฟฟ้าและ การลักตัดไม้ (ตรวจป่า) - ร่วมกันวางแผน - มีป้ายประชาสัมพันธ
กิจกรรมที่จะมีในแผน	- ทำแนวกันไฟ - จัดหาเครื่องมือกันไฟ - ช่วยกันจัดหากล้าไม้ในการปลูกป่า - จัดประชุม อบรม ประชาสัมพันธ์ชาวบ้าน นักเรียนเดือนละ 1 ครั้ง เช่นวันพระ วันสำคัญ - ตั้งกฎระเบียบที่จะอนุรักษ์ป่าไม้ - ตั้งคณะกรรมการรักษาป่าชุมชน	- ประชุมชาวบ้าน - ตั้งคณะกรรมการ - กิจกรรมปลูกต้นไม้ดูแลรักษา - จัดทำพิธีปลูกต้นไม้ประจำปี - เดินตรวจป่า - ขุดสระเก็บน้ำเพื่อการเกษตร

4. หลังการฝึกอบรม

หลังการฝึกอบรมได้ขอให้มีการตั้งคณะกรรมการบริหารขึ้นมา แต่ก็ไม่ได้สักที อย่างไรก็ตามในช่วงนี้ทางป่าไม้ได้สนับสนุนกล้าไม้โดยจัดตั้งเรือนเพาะชำให้ทั้งบ้านปลายนาสวนและบ้านองสิต เพื่อใช้ในการปลูกฟื้นฟูป่าและปลูกตามหัวไร่ปลายนา มีการพนัสนิทำป้ายแนวเขต และให้กล้าไม้ยูคาลิปตัสไปเพื่อปลูกเป็นแนวเขตป่าชุมชน

การสนับสนุนจากทางราชการในยุคนั้นมีงบประมาณดำเนินการเพียงปีเดียว และไม่ได้เร่งรัดเรื่องกรรมการ และระเบียบกฎเกณฑ์ในการจัดการป่า แต่ระยะหลังการทำงานของทางกรมจะเร่งรัดในเรื่องคณะกรรมการและกฎเกณฑ์รวมทั้งมีการสนับสนุนต่อเนื่องถึง 3 ปี

หลังการจัดงานเปิดป่าชุมชน ผู้ก่อการเข้าใจว่าบทบาทหน้าที่ดูแลป่าชุมชนจะเป็นเรื่องของสภาตำบล แต่เมื่อผ่านไป 1 ปีไม่มีการดำเนินการอะไรเลย ประมาณปีที่ 2 ปลายปี (ปี พ.ศ.2542) จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมา ใช้วิธีบอกต่อ ๆ กันหาตัวแทนจากแต่ละหมู่บ้านโดยเลือกจากบ้านปลายนาสวนและบ้านสะมะแก และเชื่อมต่อกับป่าต้นน้ำโดยดึงผู้ใหญ่เงินจากดงเสลา และคนจากเขาโจดมาร่วมด้วย คณะกรรมการชุดนี้จะมีคุณบุญเกิดเป็นประธาน

ปัจจุบันกรรมการที่มีชื่ออยู่บางท่านไม่อยู่แล้ว เช่น คุณสุรินทร์ ไปประกอบอาชีพที่อื่น นาน ๆ มาที คุณบุญเกิดแม้จะไม่ได้อยู่ในพื้นที่แต่จะมาคุยและประสานงานกับทุกคน ส่วนคนเขาโจดไม่ได้มาร่วมงานโดยตรง เป็นเพียงพันธมิตรที่รู้จักและสนับสนุนงานนี้ อนึ่ง ตอนนี้ผู้ใหญ่พยอมก็เห็นด้วยแล้ว

5. รูปแบบการจัดการและการสื่อสาร

ไม่มีกฎเกณฑ์อะไร ความเข้าใจครั้งแรกคือ คิดจะไม่ใช้ไม้เลย จะเก็บรักษาให้เป็นธรรมชาติ แม้ไม้แห้งก็จะไม่เอา นอกจากนี้ก็มีการบอกชาวบ้านให้ช่วยกันดูแลตรวจป่า ถ้ามีปัญหาก็ให้มาบอก ผู้ใหญ่บ้าน หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ ด้านการตรวจตราดูแลแนวเขต ส่วนใหญ่ชาวบ้านสะมะแกและหลวงพ่จะเป็นผู้ดำเนินการ คนที่เป็นหลัก เป็นคนที่ทำจริง ๆ คือ คุณจ้านงค์ พรานสมนึก และคุณอนันต์ ส่วนกรรมการที่ตั้งไว้ไม่มีบทบาทอะไร นอกจากนี้ จะมีกิจกรรมปลูกป่า บวชต้นไม้ โดยวัดมีบทบาทนำในเรื่องนี้ และวัดที่ทำอยู่ สม่่าเสมอคือที่วัดถ้ำผาพิรุณ

ในตอนเปิดป่าชุมชนนั้น ชาวบ้านน้อยมากที่จะรู้ว่าป่าชุมชนเป็นอย่างไร เขารู้ว่าเขาใช้ประโยชน์ มาตอน มาเที่ยว เก็บผัก หาเห็ดได้ หลังพิธีเปิดก็ยังไม่มีกฎเกณฑ์อะไร แต่รู้กันว่าไม่ตัดต้นไม้ ความหมายของป่าชุมชนที่เข้าใจร่วมกันคือ ให้ชาวบ้านดูแล ไม้ให้ตัด ให้ใช้ไม้แห้งเป็นไม้ใช้สอยได้ ให้เก็บเห็ดและของป่าอื่น ๆ ได้ ไม่ให้นายทุนมายึดพื้นที่ ถ้าจะตัดไม้ต้องให้คณะกรรมการประชุมกันก่อน (ที่ผ่านมาไม่มีใครขอ ไม่มีการประชุม)

วิธีการสื่อสารใช้วิธีการพูดคุยกันกลุ่มเล็ก ๆ ข่าวสารก็จะไหลไปเอง กรณีมีปัญหาชาวบ้านสะมะแก จะรายงานผ่านผู้ช่วยจ้านงค์ ไปถึงผู้ใหญ่ แจ้งป่าไม้ ถ้าเป็นปัญหาใหญ่ก็จะเข้าไปถึง อบต. นอกจากนี้ผู้ช่วยจ้านงค์จะไปปรึกษาผู้ใหญ่และอบต. ได้เลย บางครั้งผู้ช่วยจ้านงค์ก็ไปปรึกษาที่ป่าไม้ (กจ.9) ถ้าเป็นบ้านปลายนาสวนจะแจ้งที่ผู้ใหญ่สนิท

การสื่อสารถึงชาวบ้าน จะมีการแจ้งจากผู้ใหญ่บ้านผ่านการประชุมชาวบ้านประจำเดือน การพูดเรื่องป่าชุมชนส่วนมากอยู่ในที่การประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน บ้านองสิต ประชุมทุกวันที่ 5 ของเดือนเวลาเช้าถึง 10.00 น. ที่ศาลาประชาคม ที่บ้านปลายนาสวนมีการประชุมทุกวันที่ 5 ของเดือน เวลา 12.00 ที่ ศาลาประชาคม นอกจากนี้จะมีการสื่อสารผ่านการทำบุญที่วัด และมีการสื่อสารในลักษณะเป็นเวทีประชาคมดังนี้

1. เวทีเครือข่ายป่าชุมชน จัดที่บ้านปลายนาสวน เป็นการสื่อสารกับแกนนำ
2. เวทีปัญหาคลิตี้ จัดปี 2541 พูดกันในเรื่องปัญหาความเดือดร้อนของชนเผ่า และพูดกันในเรื่องรักษาป่าด้วย
3. เวทีเครือข่ายกระเหรี่ยงภาคตะวันตก จัดที่วัดสะมะแก มีคนมาจากอำเภอสังขละ ทองผาภูมิ อ. ศรีสวัสดิ์ และมาจากด่านช้าง จ.สุพรรณบุรีด้วย

เวลามีกิจกรรมพูดคุยได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มอนุรักษ์กาญจน์บ้างเช่น เรื่องโปสเตอร์

กรณีป่าไม้จัดให้ชาวบ้านจากทองผาภูมิมาศึกษาดูงานที่บ้านองสิตผู้ที่อธิบายและต้อนรับ คือผู้ใหญ่พยอม และกำนันลา แต่ถ้าเป็นกรณีไปศึกษาดูงานหรือฝึกอบรมข้างนอก ผู้ที่ไปประชุมจะเป็นคุณบุญเกิดหรือผู้ใหญ่สนิท

6. ปัญหาอุปสรรค

1. คนไม่มีเงินมีใช้จึงต้องฟันกฎ ไม่มีที่ดินกรุกเข้าไป ไม่มีเงินก็ไปลักลอบตัดไม้ หรือหาของไปขาย

2. คนเห็นประโยชน์ส่วนตนมีแล้วอยากมีอีก
3. การจัดตั้งไม่ได้มีส่วนร่วม
4. การบอกกล่าวให้ทุกคนมีจิตสำนึกยังมีน้อย
5. ผู้ใหญ่จะทะเลาะและองสัดยังไม่ค่อยมีบทบาทในเรื่องนี้ เต็มที่
6. ไม่มีการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาคเอกชน หรือจาก อบต.
7. ไม่มีความรู้เรื่องกฎหมาย และเรื่องการจัดการ และไม่รู้ว่าจะคณะกรรมการจะมีอำนาจขนาดไหน ปัญหาที่เหนือปากว่าแรงจะจัดการอย่างไร

ปัจจุบันมีคนมาใช้ประโยชน์มากขึ้น เพราะคมนาคมสะดวกขึ้น มีรถยนต์ จึงมีคนนอกมาใช้ประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นเครือข่ายชักชวนกันมา คนบ่อพลอย หนองปรือ ตัวอย่างที่องจุ สองข้างทางมีต้นไม้ กวาดขยะ คนในหมู่บ้าน ไม่มีใครใช้ คนบ่อพลอย หนองปรือก็เข้ามาใช้

สรุปเงื่อนไขก่อนที่จะเปิดป่าชุมชน

1. ป่าถูกทำลายไปมาก เจาะเหลาะบุกรุกมาเรื่อย ๆ และมีข่าวว่าผู้มีอิทธิพลเตรียมจับจองพื้นที่เพื่อที่จะขาย
2. เจ้าอาวาสวัดลำผาพิรุณ ได้เขียนไว้นานแล้วให้เป็นป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติ
3. ชาวบ้านดั้งเดิมประทับใจกับหนองน้ำซับที่เจาะเหลาะมาก เป็นแหล่งน้ำซับในป่าเต็งรัง แต่ตอนนี้หมดไปแล้วทั้งน้ำทั้งป่า

เมื่อเปิดป่าชุมชนแล้ว

ในวันงาน มีคุณวีรวัฒน์มาช่วยให้แนวคิดและป่าไม้ก็มาสนับสนุนด้วย หลังจากนั้นก็มีกรอบรม มีการปลูกป่า และมีการประชาสัมพันธ์เรื่องป่าชุมชน

ภาพอนาคต

1. อบต.ชุดใหม่ น่าจะมีบทบาทมากขึ้น คือทำแผนประสานงาน ร่วมดูแลและจัดสรรงบประมาณให้
2. อยากเห็น อบต. กำหนดคนให้มีหน้าที่โดยตรงที่จะประสานความร่วมมือของแต่ละหมู่บ้าน จัดให้มีการปรึกษากันในที่ประชุม และขยายผลสู่ตัวแทนให้แต่ละหมู่บ้านได้ไปพูดคุยกัน
3. กรรมการน่าจะมีผู้ใหญ่พยอมและผู้ใหญ่เจาะเหลาะมาร่วมด้วย
4. มีโครงการขอเสาคอนกรีตรื้อลวดหนาม ของบอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำแนวเขตป่าด้านใต้ถึง ตะวันตก (เจาะเหลาะ) แนวทิศเหนือ (บ้านไทรรงค์) และมีแนวคิดจะมีการแบ่งโซนให้แต่ละหมู่บ้านปักเขตและปลูกไม้เสริมขึ้นมา ให้เลือกต้นไม้ที่ชอบให้เป็นเอกลักษณ์ของเขา ต้นไม้ที่มีจะปลูกที่ต้นยังเล็กจะเปลี่ยนใส่ดูใหญ่ให้มันทนแล้งมากขึ้น
5. มีแนวคิดที่จะค่อน้ำจากฝายนาสวนที่กำลังก่อสร้างเข้าป่าชุมชน ซึ่งจะทำให้ป่าทึบเสียที่

การสื่อสารเกี่ยวกับป่าชุมชนและแก-วิเคราะห์จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก

รายการกิจกรรม	ใครสื่อสารกับใคร	เนื้อหาที่สื่อสาร	วิธีการสื่อสาร
ก่อนกำหนดพิธีการเปิดป่า	คุณบุญเกิดและแกนนำในหมู่บ้านสื่อกับผู้อาวุโส	การบอกรู้ที่ป่าและไม่มีคนจัดการ การจับที่ป่าขายโดยเอกสาร นส.2 ปลอม การเปลี่ยนมือที่ดินไปเป็นคนต่างถิ่น (เกรงว่าผู้มีอิทธิพลจะงป่าขาย) ป่าจะไม่เหลือ	การพูดคุยในหมู่บ้าน
	คุณบุญเกิด คุณมณฑลสื่อกับหลวงพ่อดัดผาพิรุณ	การที่จะกันพื้นที่ป่านี้ให้เป็นของชุมชน หลวงพ่อดัดผาที่ 1 พ.ศ. เป็นวันเปิดงาน ให้ เป็นป่าเฉลิมพระเกียรติถวายในหลวง	การหาหรือกันที่วัด
	คุณบุญเกิดสื่อสารกับคนในชุมชน	จะยอมให้เขาบอกหรือขอป่าขายหรือ	พูดคุยตามบ้าน
	คุณบุญเกิดสื่อสารกับอาจารย์วุฒิ บุญเลิศ อาจารย์สมบุญ จิตผ่องแท้ กลุ่มอนุรักษ์ กาญจน์คุณวิวัฒน์ ธีรประสาธน์ และ คุณประวิทย์ เจริญธรรมนท์	ปัญหาการบอกและจับจองที่ป่าและความ ต้องการของชาวบ้านที่จะประกาศเป็นป่าชุมชน	พูดคุยเป็นคนและในกลุ่ม
	คุณบุญเกิด อ.สมบุญ สื่อกับ คุณสุรินทร์ ศรีประกอบสุกร์ ในฐานะรองประธาน สภาตำบลให้ลงนามในหนังสือเชิญต่างๆ	ความจำเป็นที่ต้องจัดงานประกาศป่าชุมชน เฉลิมพระเกียรติ	พูดคุยโดยตรง

รายการกิจกรรม	ใครสื่อสารกับใคร	เนื้อหาที่สื่อสาร	วิธีการสื่อสาร
เตรียมพิธีการเปิดป่าชุมชน	อ.สมบุญสนสื่อสารกับหลวงพ่อบุญ สนิท คุณมณฑล คุณสุรินทร์ พี่เรือง	ขอความร่วมมือจากชาวบ้านมาร่วมเตรียมงาน	พูดคุยโดยตรง
	อ.สมบุญสน พรานสนธิ์ กุณมณฑล ผู้ใหญ่ ใหญ่สนิท ระยะเวลาดูพื้นที่รอบ ๆ	หาแนวเขตที่จะประกาศเป็นป่าชุมชนเฉลิม พระเกียรติ	การเดินทางสำรวจพื้นที่จริง
	หลวงพ่อบุญสนสื่อสารกับชาวบ้านจะทะเลาะที่ มาประท้วง	แสดงเจตนาของกรรมการอนุรักษ์เพื่อให้เป็น ป่าชุมชน ที่ทุกคนได้ประโยชน์	พูดคุยโดยตรง
	คุณนันทนา บุญญะและคุณบังอร อุหา สนสื่อสารกับคนในพื้นที่	ความหมายของป่าชุมชน	ประชุมชี้แจง ฉายสไลด์ มีเอกสาร แจก และพูดคุยในหมู่บ้าน
	คุณนันทนา บุญญะสื่อถึงกับนายอำเภอ	ชี้แจงเกี่ยวกับการที่ชาวบ้านจะจัดขึ้น	พูดคุยโดยตรง
	อ.สมบุญสนและคุณบุญเกิดประสานกับ เครือข่ายกระทรวง คม.เขาโจด และจาก อ.ทองผาภูมิและ อ.สังขละ	เชิญมาร่วมงาน	หนังสือเชิญและ/หรือเชิญด้วยตนเอง
วันงานเปิดป่าชุมชน	นายอำเภอกล่าวรายงาน รมด.ช่วย ศรชัย กล่าวเปิดงาน และแขกผู้มีเกียรติรวมทั้ง เจ้าหน้าที่ป่าไม้ สื่อกับผู้มาร่วมงาน	ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนและ วัฒนธรรมกระเหรี่ยง	พูดผ่านเครื่องขยายเสียง
	ชาวบ้านสื่อสารกับผู้มาเยือน	ความร่วมมือกันอนุรักษ์ป่าและวัฒนธรรม	การแสดงต่างๆ และปลูกต้นไม้

รายการกิจกรรม	ใครสื่อสารกับใคร	เนื้อหาที่สื่อสาร	วิธีการสื่อสาร
การรังวัดพื้นที่กำหนดขอบเขตป่าชุมชน	คุณนันท์นาสื่อสารกับผู้ใหญ่สนธิ ผู้ใหญ่พยอม แก่นำในพื้นที่ และชาวบ้านที่เกี่ยวข้อง	ขอบเขตพื้นที่ที่จะกันเป็นป่าชุมชนเฉลิมพระเกียรติ และขอบเขตพื้นที่กันไว้เดิม 3,600 ไร่	พูดคุยและไปดูพื้นที่ร่วมกัน
ช่วงฝึกอบรมป่าชุมชน	วิทยากรสื่อสารกับผู้ประกอบการอบรม	แนวคิดและการดำเนินงานด้านป่าชุมชน ประโยชน์และการจัดการป่าชุมชน กฎหมายที่เกี่ยวข้องป่าไม้ การเพาะชำและบำรุงรักษาป่าไม้ การทำแบบจำลองและแผนที่ป่าชุมชน การจัดทำแผนการดำเนินงานป่าชุมชน	บรรยาย สาธิตและศึกษาดูงาน
จัดตั้งคณะกรรมการ	คุณบุญเกิดประสานกับแก่นำที่เห็นด้วย	ขอให้มาประชุมเลือกกรรมการ	บอกต่อ ๆ กัน
การประชุมของคณะกรรมการ	ผู้เรียกประชุมคือใคร ไม่ทราบชัด เท่าที่ทราบยังไม่มีการประชุมเป็นทางการ		
การประชุมชี้แจงชาวบ้าน	ผู้ใหญ่บ้านหรือคุณบุญเกิดสื่อถึงชาวบ้านปลายาสะวน ผู้ใหญ่พยอมกับชาวบ้านบ่อนองลิต	ให้ร่วมมือกันอนุรักษ์	ประชุมประจำเดือน
การสื่อสารกรณีพบปัญหา	ชาวบ้านสามะแกแจ้งผู้ช่วยจำนงค์ ผู้ช่วยจำนงค์แจ้งผู้ใหญ่บ้าน หน่วยป่าไม้ หรือ อบต. ถ้าเป็นบ้านอื่นบอกผู้ใหญ่บ้าน	แจ้งเหตุ	บอกโดยตรง

รายการกิจกรรม	ใครสื่อสารกับใคร	เนื้อหาที่สื่อสาร	วิธีการสื่อสาร
การสื่อสารแบบเวทีประชาชน - เวทีเครือข่ายป่าชุมชน (จัดที่บ้านปลายนาสวน) - เวทีปัญหาคลิตี้ - เวทีเครือข่ายกระเหรี่ยงภาคตะวันตก	คุณบุญเกิดกับ เครือข่ายกระเหรี่ยงภาคตะวันตก	ปัญหาโดยภาพรวมของชุมชนกระเหรี่ยงในภาคตะวันตก	

กิจกรรมต่อเนื่อง หลัง 19 มกราคม 2545

คือการเสริมศักยภาพแกนนำการจัดการป่าชุมชน โดย ยุทธศาสตร์การจัดเวทีเสวนาตามกลุ่มบ้านกับประชาชน และการฝึกอบรมปฏิบัติการ วัตถุประสงค์ของการจัดเวทีเสวนาตามกลุ่มบ้าน

1. ตรวจสอบการรับรู้ในเรื่องป่าชุมชนของชาวบ้าน
2. ศึกษาสภาพการใช้ประโยชน์
3. ดำรวจความคิดเห็นต่อการจัดการป่าชุมชน
4. หารูปแบบการสื่อสารกับประชาชน

การฝึกอบรมปฏิบัติการ จะเน้นการวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของป่าตามสภาพจริง การหาแนวทางของการฟื้นฟู และรูปแบบของการจัดการ

ระเบียบป่าชุมชนบ้านสะมะแก พ.ศ.2545
ป่าชุมชนบ้านสะมะแก ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

เพื่อให้การจัดการป่าชุมชนบ้านสะมะแกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการรักษาสภาพป่าไว้ อย่างยั่งยืนเกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชน จึงวางระเบียบป่าชุมชนดังนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบป่าชุมชนบ้านสะมะแก”

ข้อ 2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3. ให้มีคณะกรรมการป่าชุมชน จำนวนสิบเจ็ดคน ประกอบด้วย

(1) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลนาสวน ผู้ใหญ่บ้านองสิต ผู้ใหญ่บ้านนาสวน ผู้ใหญ่บ้านเจาะเหลาะ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านไทรรงค์และสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบลนาสวน บ้านปลายนาสวน บ้านเจาะเหลาะ หมู่บ้านละหนึ่งคน

(2) กรรมการจากการเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งจากบ้านองจู บ้านปลายนาสวน บ้านไทรรงค์ บ้านสะมะแก บ้านองสิต และบ้านเจาะเหลาะ จำนวนหมู่บ้านละหนึ่งคน

(3) ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น ข้าราชการที่มีความสนใจเรื่อง ป่าชุมชน จำนวนสามคน

(4) ให้คณะกรรมการสรรหาที่ปรึกษาจำนวนไม่เกินห้าคน เพื่อให้ข้อเสนอแนะคำปรึกษาการจัดการ ป่าชุมชน

ข้อ 4. คุณสมบัติทั่วไปของคณะกรรมการ

(1) เป็นผู้มีความประพฤติดี

(2) เป็นผู้ที่มีความเสียสละ

(3) เป็นผู้มีความสนใจป่าชุมชน

(4) เป็นผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด

ข้อ 5. ให้คณะกรรมการที่ได้จากข้อ 3 เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานและอีกสามคนเป็นรอง ประธานคณะกรรมการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการที่พ้นจากวาระอาจได้รับการแต่งตั้งให้ ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการได้อีก

ข้อ 6. ในกรณีที่กรรมการในองค์ประกอบใดว่างลงก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่ง กรรมการในองค์ประกอบนั้นภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ว่างลง และให้อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลือ อยู่ของกรรมการที่ตนแทน

ข้อ 7. คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังนี้

(1) กำหนดแนวเขตป่าชุมชน

(2) กำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาป่าชุมชน

(3) กำหนดข้อปฏิบัติ การใช้สอย การเก็บเกี่ยวผลผลิตในป่าชุมชน

- (4) กำกับ ติดตาม ดูแลประชุมชนให้คงความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน
- (5) ดัดสินข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้น
- (6) รายงานสภาพป่าชุมชนต่อที่ประชุมประชาคมหมู่บ้าน ปีละหนึ่งครั้ง

ข้อ 8. ให้มีการประชุมคณะกรรมการป่าชุมชนสองเดือนต่อหนึ่งครั้ง โดยให้มีการกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการที่มีอยู่ในขณะนั้น

ในกรณีที่ประธานและรองประธานไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่อาจมาประชุมได้ ให้กรรมการที่มาเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานที่ประชุม

ในการออกเสียงมติให้ถือเสียงข้างมากของที่ประชุม กรรมการหนึ่งคนให้มีเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 9. การจัดการป่าชุมชน แยกเป็นดังนี้

- (1) ฝ่ายอนุรักษ์และป้องกันป่า
- (2) ฝ่ายพัฒนาและจัดหารายได้
- (3) ฝ่ายข้อมูลและประชาสัมพันธ์

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งอนุกรรมการป่าชุมชนเพิ่มเติมอีกก็ได้

ข้อ 10. ฝ่ายอนุรักษ์และป้องกันป่า มีหน้าที่

- (1) ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์และป้องกันป่าชุมชน
- (2) เฝ้าระวังป่าชุมชน
- (3) ตรวจตราป่าชุมชนอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง
- (4) รายงานสภาพป่าให้คณะกรรมการทราบในคราวประชุม

ข้อ 11. ฝ่ายพัฒนาและจัดหารายได้ มีหน้าที่

- (1) ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาผืนป่า
- (2) จัดกิจกรรม/หารายได้
- (3) รายงานการดำเนินการให้คณะกรรมการทราบในคราวประชุม

ข้อ 12. ฝ่ายข้อมูลและประชาสัมพันธ์

- (1) ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน
- (2) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนให้เป็นระบบ
- (3) เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ป่าชุมชน
- (4) รายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการทราบในคราวประชุม

ข้อ 13. ให้ประธานป่าชุมชนบ้านสะมะแก รักษาตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่พฤษภาคม 2545

(ลงชื่อ)

(นายนิธิภัทร เสนาะคนตรี)

นายอำเภอศรีสวัสดิ์

บทเฉพาะกาล

ในขณะนี้ยัง ไม่มีสำนักงานบริหารและจัดการป่าชุมชนสะมะแก ให้ใช้วัดถ้ำผาพิรุณเป็นสำนักงาน

-

รายชื่อคณะกรรมการป่าชุมชนและอนุกรรมการป่าชุมชนสะมะแก
ชุดที่ 1 (พ.ศ.2545-2547)

คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านสะมะแก

1. นางพยอม กลิ่นจันทร์	ประธานกรรมการ
2. นายสนิท ศรีประกอบสุกร์	รองประธานกรรมการ
3. นายเสงี่ยม หงษ์เวียงจันทร์	รองประธานกรรมการ
4. นายธวัชชัย แสนทรัพย์สิน	รองประธานกรรมการ
5. นายนิพนธ์ สมจันทร์	กรรมการ
6. นายภาณุ เจริญ	กรรมการ
7. นายจ่านงค์ สวัสดิ์จิตติเลิศ	กรรมการ
8. นายอนันต์ ศิริพนาสวัสดิ์	กรรมการ
9. นายประเสริฐ แก้วอาสา	กรรมการ
10. นายผดุง มนตรี	กรรมการ
11. นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช	กรรมการ
12. นายกระจำจ จินะชัย	กรรมการ
13. นายวิวัฒน์ หาญราชา	กรรมการ
14. นายสมนึก ยิ่งประยุทธ์	กรรมการ
15. นางนงลักษณ์ ศรีสุวรรณมาลา	กรรมการ
16. นายพิสิทธิ์ ยิ่งประยุทธ์	กรรมการและเลขานุการ
17. นายประสาน นาสวนโสภณ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อนุกรรมการฝ่ายอนุรักษ์และป้องกัน

1. นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช	ประธานกรรมการ
2. นายผดุง มนตรี	รองประธาน
3. นายวัลลภ ภูสันติภาพ	กรรมการ
4. นายชูศักดิ์ เขตศิรีวิลาส	กรรมการ
5. นายสาคร ศรีประกอบสุกร์	กรรมการ
6. นายสมควร พัทธ์กษิรี	กรรมการ
7. นายสัญญาชัย เจริญบุรี	กรรมการ
8. นายสังวาลย์ กล้าใจ	กรรมการ
9. นายสุวิทย์ โชคดินประเสริฐ	กรรมการ

10. นายวิวัฒน์ หาญราชา กรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมฝ่ายพัฒนาและหารายได้

1. นายนิพนธ์ สมจันทร์ ประธานกรรมการ
2. นายจำนงค์ สวัสดิ์จิตติเลิศ รองประธานกรรมการ
3. นายภาณุ เจริญ กรรมการและเลขานุการ
4. นายชาติ เขตศิริวิลาส กรรมการ
5. นายสะเจียซ่า สวัสดิ์โชนกุล กรรมการ
6. นายคังเย็น เครือवास กรรมการ
7. นางบุญธรรม ทองประภา กรรมการ
8. นางวรรณมา สวัสดิ์โมยิต กรรมการ
9. นางเจิดฉาย นาริรัตน์ กรรมการ
10. นางประไพ ทองแถว กรรมการ
11. นายสงว ประสิทธิ์สิงห์ กรรมการ
12. นายบุญธรรม เต็มสิงขร กรรมการ
13. นายอาคม มหาศิริกาญจน์ กรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการฝ่ายข้อมูลและประชาสัมพันธ์

1. นายอนันต์ ศิริพนาสวัสดิ์ ประธานกรรมการ
2. นายประเสริฐ แก้วอาสา รองประธานกรรมการ
3. นายทวี ราชมนตรี กรรมการ
4. นายสมบัติ เนตรลา กรรมการ
5. นายชัยวัฒน์ นาสวนส้าง กรรมการ
6. นายมนัส อนันตลาภ กรรมการ
7. นายมณฑล ปรกแก้ว กรรมการ
8. อบต.คัง กรรมการ
9. นายกระจำ จินะชัย กรรมการและเลขานุการ

ฝ่ายเหรียญก

1. นายสมนึก ยั้งประยุทธ์ ประธานกรรมการ
2. นางนงลักษณ์ ศรีสุวรรณมาลา กรรมการ
3. นางสุพรรณ พิมลา กรรมการ

โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการจัดการป่าชุมชน

สำหรับคณะทำงานป่าชุมชนสะมะแก

13-14 สิงหาคม 2545 ณ วัดถ้ำผาพิรุณ และ

15-17 สิงหาคม 2545 ณ ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการควบคุมไฟป่าภาคกลาง

อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ และบ้านห้วยหินดำ ต.วังยาว อ.ด่านช้าง

ผู้รับผิดชอบโครงการ : โครงการวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษาป่าชุมชน

สะมะแก ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

หลักการและเหตุผล

ป่าชุมชนสะมะแก เป็นผืนป่าธรรมชาติที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นป่าชุมชน มีพื้นที่ 3.353 ไร่ สภาพพื้นที่มีทั้งส่วนที่เป็นที่ราบ และภูเขา มีลำห้วยเจาะเลาะไหลผ่าน ปัจจุบันน้ำในห้วยแห้งไปแล้ว จะมีน้ำเฉพาะช่วงหลังฝนตกเท่านั้น ส่วนที่เป็นภูเขาชาวบ้านเรียกว่าเขาใหญ่ แต่ข้อมูลในแผนที่ระบุชื่อว่าเขาตะลาเซอะ ยอดเขามีความสูง 468 เมตร สภาพป่าส่วนใหญ่คือป่าเต็งรัง แต่บน ภูเขาบางส่วนจะเป็นป่าเบญจพรรณที่มีไผ่ด้วย หมู่บ้านที่อยู่รอบป่าชุมชนได้แก่ บ้านเจาะเลาะ บ้าน องค์ดี บ้านสะมะแก บ้านไทรรงค์ และบ้านปลายนาสวน พื้นที่ป่าแห่งนี้เป็นแหล่งอาหารและเก็บหาของป่าของชาวบ้าน ของป่าที่สำคัญได้แก่ ผักหวานไข่ ใบพลวง เห็ดต่าง ๆ หน่อไม้ และไม้ไผ่ นอกจากนี้ ป่าแห่งนี้ยังมีบทบาทในการเป็นแหล่งไม้ใช้สอย สมุนไพร และพืชผักต่าง ๆ ด้วย

ในการจัดการป่าชุมชนเพื่อให้มีผลผลิตอย่างต่อเนื่องและเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับผลผลิตจากป่า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสำรวจสถานภาพและการเปลี่ยนแปลงของสภาพป่า และมีระบบการจัดเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม บุคคลที่จะมีบทบาทในการจัดการข้อมูลคือ คณะกรรมการป่าชุมชน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคณะกรรมการดังกล่าวให้มีความรู้ ความสามารถในการศึกษา บันทึกข้อมูล และอธิบายบนฐานของข้อมูลได้ ด้วยเหตุนี้ โครงการวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษาป่าชุมชนสะมะแก ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี จึงได้จัดให้มีการฝึกอบรมปฏิบัติการเพื่อการจัดการป่าชุมชนสำหรับคณะกรรมการป่าชุมชนขึ้น

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

1. เพื่อเตรียมความพร้อมของแกนนำกลุ่มป่าชุมชนในการทำงานร่วมกัน
2. เพื่อเสริมความรู้ด้านนิเวศวิทยาและการจัดการทรัพยากร
3. เพื่อให้เกิดแผนการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชน
4. เพื่อให้เกิดแผนการจัดการร่วมกันในเรื่องป่าชุมชน

เนื้อหาสาระของการฝึกอบรม

1. ชนิดของป่าและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชนิดของป่า
2. คุณค่าของป่าและการจัดทำปฏิทินผลผลิต
3. การประเมินสถานภาพของป่า และแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำแผนการรวบรวมข้อมูล
5. หลักการและเทคนิควิธีในการควบคุมไฟป่า
6. การจัดการพื้นที่อนุรักษ์โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน
7. กลยุทธ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน

วิธีการฝึกอบรม

ประกอบด้วยการบรรยาย การฝึกปฏิบัติการสำรวจป่าชุมชน การสัมมนา และการศึกษานอกสถานที่

ผู้เข้ารับการอบรม

ได้แก่ คณะกรรมการป่าชุมชนสะมะแก และคณะทำงานที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการป่าชุมชน จำนวนรวม 20 คน

ระยะเวลาและสถานที่ฝึกอบรม

การฝึกอบรมนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เน้นกิจกรรมปฏิบัติการสำรวจสถานภาพป่าชุมชน จัดขึ้นระหว่างวันที่ 13-14 สิงหาคม 2545 ณ วัดถ้ำผาพิรุณและป่าชุมชนสะมะแก ระยะที่ 2 ระหว่างวันที่ 15-17 สิงหาคม 2545 ณ ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการควบคุมไฟป่าภาคกลาง อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ และบ้านห้วยหินคำ ต.วังขาว อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี

กำหนดการฝึกอบรม

วันที่ 13 สิงหาคม 2545

- 14.00 – 15.00 น. การบรรยายเรื่อง ชนิดของป่าและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชนิดของป่า
- 15.00 – 16.00 น. การบรรยายเรื่อง การประเมินสถานภาพของป่าและแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลในแปลงตัวอย่าง
- 16.00 – 16.30 น. การนัดหมายและอธิบายกิจกรรมในวันต่อไป

วันที่ 14 สิงหาคม 2545

- 09.00 – 10.00 น. เตรียมอุปกรณ์ ศึกษาแผนที่และกำหนดตำแหน่งแปลงศึกษาป่าชุมชน
- 10.00 – 10.15 น. พัก-อาหารว่าง
- 10.15 – 12.00 น. บรรยายและฝึกปฏิบัติการสำรวจภาคสนาม
- 12.00 – 13.00 น. พักอาหารว่าง

13.00 - 15.00 น. ฝึกปฏิบัติภาคสนามต่อ

15.00 - 15.30 น. นัดหมายกิจกรรมครั้งต่อไป

วันที่ 15 สิงหาคม 2545

10.00 - 11.00 น. การบรรยายเรื่อง คุณค่าของป่าและการจัดทำปฏิทินผลผลิต

11.00 - 12.00 น. การประชุมกลุ่มย่อย เรื่อง การจัดทำปฏิทินผลผลิตและการประเมินผลผลิตจากป่าชุมชน

12.00 - 13.00 น. พักอาหารกลางวัน

13.00 - 14.00 น. การนำเสนอผลการประชุมกลุ่มย่อยและอภิปรายหาข้อสรุป

14.00 - 14.15 น. พักอาหารว่าง

14.15 - 15.30 น. หลักการและเทคนิควิธีในการควบคุมไฟป่า

15.30 - 16.30 น. สาธิตการควบคุมไฟป่า

16.30 - 18.00 น. พักตามอัธยาศัย

18.00 - 19.00 น. รับประทานอาหารเย็น

19.00 - 21.00 น. การจัดทำแผนการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าชุมชน

วันที่ 16 สิงหาคม 2545

07.30 น. ออกเดินทาง

10.00 - 11.00 น. ถึงบ้านห้วยหินดำ ฟังบรรยายเรื่อง การจัดการป่าชุมชน

11.00 น. แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เดินป่าชุมชน

กลุ่มที่ 2 ศึกษาวิถีชีวิตชุมชน

15.00 น. ทั้งสองกลุ่มพร้อมเดินทางกลับ

17.00 น. ถึงอุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์

18.00 น. พักรับประทานอาหารเย็น

19.00 - 20.30 น. บรรยาย "การจัดการพื้นที่อนุรักษ์โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน"

20.30 - 21.30 น. สัมมนาเพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

วันที่ 17 สิงหาคม 2545

08.30 - 10.30 น. การสรุปบทเรียนและจัดทำแผนการจัดการป่าสะมะแก

10.30 - 11.45 น. พักอาหารว่าง

11.45 - 12.00 น. ศึกษาถ้ำธารลอดน้อย

12.00 - 13.00 น. พักอาหารกลางวัน

13.00 - 15.00 น. ทักษะศึกษาบ้านเขาเหล็ก ต. เขาโจด

15.00 - 18.00 น. เดินทางกลับ ต.นาสวน

ผลการประชุมกลุ่มย่อย เรื่อง ปฏิทินผลผลิตและการประเมินผลผลิตจากป่าชุมชน (15 สิงหาคม 2545)

กลุ่มที่ 1 : ปฏิทินผลผลิตจากป่าชุมชนสระแม่

ใช้ในการก่อสร้าง
ผลผลิตจากสัตว์
ผลผลิตจากพืชเพื่อบริโภค

ผลผลิต	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมายเหตุ
ใบพลวง													ใบพลวงต้นละ 5 บาท (4 ศอก)
ไข่													กิโลกรัม ละ 150 บาท
ผักหวาน, เอ็นุ่น													กิโลกรัม ละ 100 บาท
ใบมดแดง													กิโลกรัม ละ 100-120 บาท
เห็ดเผาะ													กิโลกรัม ละ 50-70 บาท
เห็ดหุ้ง													กิโลกรัม ละ 25-30 บาท
เห็ดโคน													กิโลกรัม ละ 100-150 บาท
หน่อไม้													กิโลกรัม ละ 4-5 บาท
กระชาย, กระเทียม													กิโลกรัม ละ 10-15 บาท
ต้นพะยะ, ปูก													กิโลกรัม ละ 10-15 บาท
มะกอก, มะขามป้อม													กิโลกรัม ละ 10-15 บาท
ใบมะนาว													มีไว้เพื่อบริโภคในชุมชน

ผลการประชุมกลุ่มย่อย
กลุ่มที่ 1: ปฏิทินผลผลิตจากป่าชุมชนระยะแรก (ต่อ)

ผลผลิต	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	หมายเหตุ
ลูกหว้า													มีไว้เพื่อบริโภคในชุมชน
สมอ													บริโภค 3-5 บาท
ยอดมะกอก, ตะครี													มีไว้เพื่อบริโภคในชุมชน
มะม่วงป่า													มีไว้เพื่อบริโภคในชุมชน
ไม้ไผ่, ไม้รวก, ใ้ฝนวล													มีไว้เพื่อใช้สอย
น้ำผึ้ง													ขอได้ 100-120 บาท
ตะครี													มีไว้เพื่อบริโภคในชุมชน
ตะโก													มีไว้เพื่อใช้สอย
ใบปราง													มีไว้เพื่อบริโภคในชุมชน
ชิงชียอด													มีไว้เพื่อบริโภคในชุมชน (ก.ก. ละ 60 บาท)
เพกา													มีไว้เพื่อบริโภคในชุมชน

ผลการประชุมกลุ่มย่อย

กลุ่มที่ 2: การประเมินผลผลิตประเภทของป่าชุมชนสะมะแก

วิธีเก็บข้อมูลผลผลิตจากป่าชุมชนสะมะแก

1. ผักหวาน ช่วงเก็บ ก.พ.-เม.ย. วิธีเก็บข้อมูลถามจากคนเก็บและคนซื้อปริมาณการเก็บขาย 1500 ก.ก.
2. ใบพลวง ช่วงเก็บ ม.ค.-มี.ค. เก็บข้อมูลจากคนในหมู่บ้านและคนเก็บเฉลี่ยต่อครอบครัวทั้งหมด 63 ครอบครัว ครอบครัวละ 500 ต่อปี
3. เห็ดโคน ช่วงเก็บ ก.ย.-ต.ค. เก็บข้อมูลจากคนซื้อและคนเก็บได้ปีละ 400 กิโลกรัม
4. เห็ดเผาะ ช่วงเก็บ พ.ค.-มิ.ย. เก็บข้อมูลจากคนซื้อและคนเก็บได้ปีละ 1000 กิโลกรัม
5. เห็ดฟ่าง ช่วงเก็บ มิ.ย.-ส.ค. เก็บข้อมูลจากคนซื้อและคนเก็บได้ปีละ 2000
6. หน่อไม้ ช่วงเก็บ ก.ค.-ก.ย. เก็บข้อมูลจากคนซื้อและคนขายได้ปีละ 6000 กิโลกรัม.
7. อินูน ช่วงเก็บ ก.พ.-เม.ย. เป็นการเก็บเพื่อบริโภคในหมู่บ้าน 200 กิโลกรัม
8. สมอ ช่วงเก็บ ส.ค.-ก.ย. เก็บข้อมูลจากคนซื้อปีละ 2000 กิโลกรัม
9. มะขามป้อมช่วงเก็บ มี.ค.-เม.ย. เก็บข้อมูลจากคนซื้อและคนเก็บปีละ 500 กิโลกรัม
10. ดันชิงพะจะ ช่วงเก็บ พ.ค.-ก.ค. เก็บข้อมูลจากคนซื้อและคนเก็บ 500 กิโลกรัม
11. เห็ดเตี๋ยรัง ช่วงเก็บ ก.พ.-เม.ย. เก็บข้อมูลจากชาวบ้าน 500 กิโลกรัม
12. แยะ ช่วงเก็บ มี.ค.-พ.ค. ข้อมูลจากชาวบ้าน 500 กิโลกรัม
13. กบอึ่ง ช่วงหา มี.ค.-พ.ค. ข้อมูลจากคนจับและคนซื้อ 800 กิโลกรัม
14. เห็ดไผ่ ช่วงหา มี.ค.-ต.ค. ข้อมูลจากคนซื้อและคนเก็บ 500 กิโลกรัม
15. ไช้มดแดง ช่วงเก็บ ก.พ.-เม.ย. ข้อมูลจากคนซื้อ 1500 กิโลกรัม
16. ถ่าน ช่วงเก็บ ตลอดปี จากผู้ใช้ทั่วไป 1000 กระสอบ

ผลการประชุมกลุ่มย่อย
กลุ่มที่ 3 : การประเมินผลประเภทของป่าจากป่าชุมชนสะมะแก

วิธีการเก็บข้อมูลผลผลิตจากป่าชุมชนสะมะแก

ชนิด	ช่วงเก็บ	วิธีการเก็บข้อมูล
เห็ดโคน	ก.ย.-ต.ค.	โดยถามคนรับซื้อ 4 หมู่บ้าน และถามคนเก็บ
เห็ดเผาะ	พ.ค.-มิ.ย.	โดยถามคนรับซื้อ 4 หมู่บ้านและถามคนเก็บ
แย้	มี.ค.-เม.ย.	โดยถามคนรับซื้อ 4 หมู่บ้าน และถามคนเก็บ
หน่อไม้	ก.ค.-ก.ย.	เก็บจากจุดที่ขาย ประมาณการกินในครัวเรือน
ผักหวาน	มิ.ย.-ก.ค.	เก็บจากจุดที่ซื้อขาย
ใบพวง	ธ.ค.-ม.ค.	เก็บจากจุดที่ขายและตามหมู่บ้าน
ไข่มดแดง	มี.ค.-เม.ย.	หาจากจุดที่ขายบ้านเจาะทะเลาะ
อึ่งอ่าง	มี.ค.-เม.ย.	ในฤดูฝนแรกและฝนสอง
สมุนไพร	ตลอดทั้งปี	

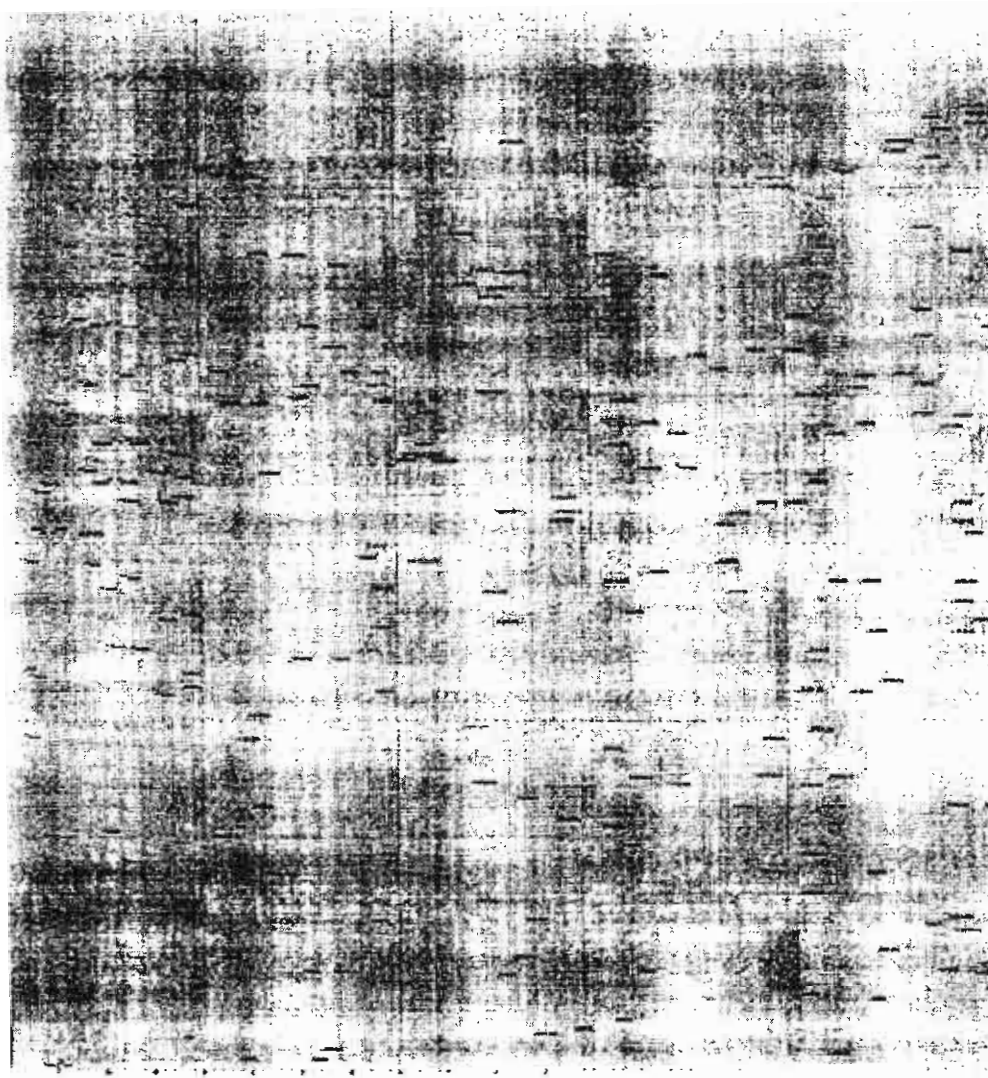
สรุปข้อมูลภาพรวมจากทั้ง 3 กลุ่ม

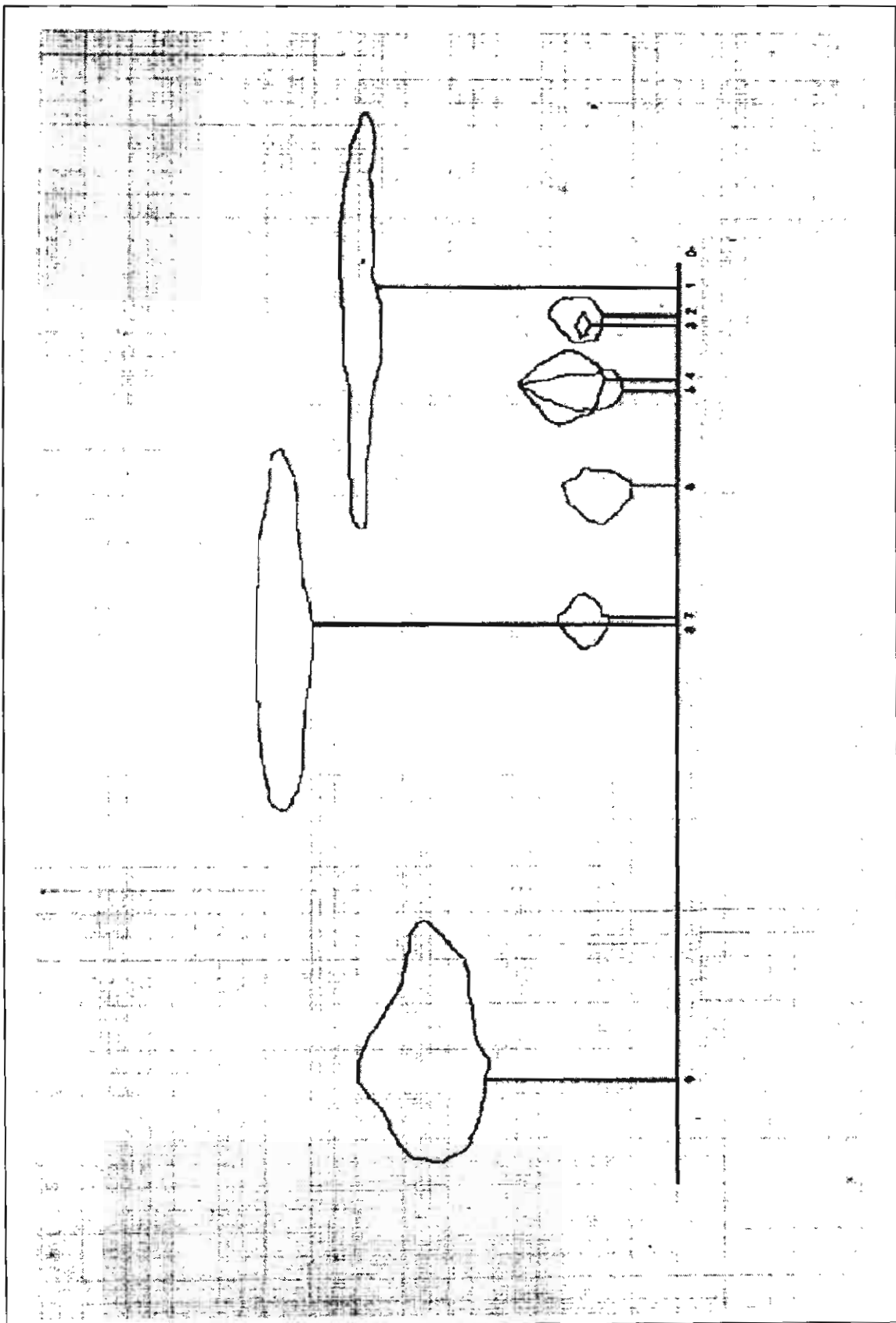
ลำดับ	ชนิด	ช่วงเก็บ	ปริมาณต่อปี	ราคา
1	ผักหวาน	ก.พ. – เม.ย.	1,500 กก.	กก. ละ 100 บ.
2	ใบพลวง	ม.ค. – มี.ค.	63 ครอบครัว ครอบครัว ละ 500 บ / ปี	ดัดละ (4 ฝอก) 5 บ
3	เห็ดโคน	ก.ย. – ต.ค.	400 กก.	กก. ละ 100-150บ.
4	เห็ดเผาะ	พ.ค. – มิ.ย.	1,000 กก.	กก. ละ 50-70 บ.
5	เห็ดทุ่ง	มิ.ย. – ส.ค.	2,000 กก.	กก. ละ 25-30 บ.
6	หน่อไม้	ก.ค. – ก.ย.	6,000 กก.	กก. ละ 4-5 บ.
7	แมงอีนูน	ก.พ. – เม.ย.	200 กก.	
8	สมอ	ส.ค. – ก.ย.	2,000 กก.	
9	มะขามป้อม	มี.ค. – เม.ย.	500 กก.	
10	ต้นชิงพะละ	พ.ค. – ก.ค.	500 กก.	กก. ละ 60-100 บ.
11	เห็ดเต็งรัง	ก.พ. – เม.ย.	500 กก.	
12	เห็ดไผ่	มี.ค. – ต.ค.	500 กก.	
13	ไข่มดแดง	ก.พ. – เม.ย.	1,500 กก.	กก. ละ 100-120 บ.
14	แย้	มี.ค.- พ.ค.	400 กก.	กก. ละ 100 บ.
15	กบ, อึ่ง	มี.ค.- พ.ค.	800 กก.	
16	ถ่าน	ม.ค. – ธ.ค.	1,000 กก.	

♠ ภาคผนวก 6 ♠

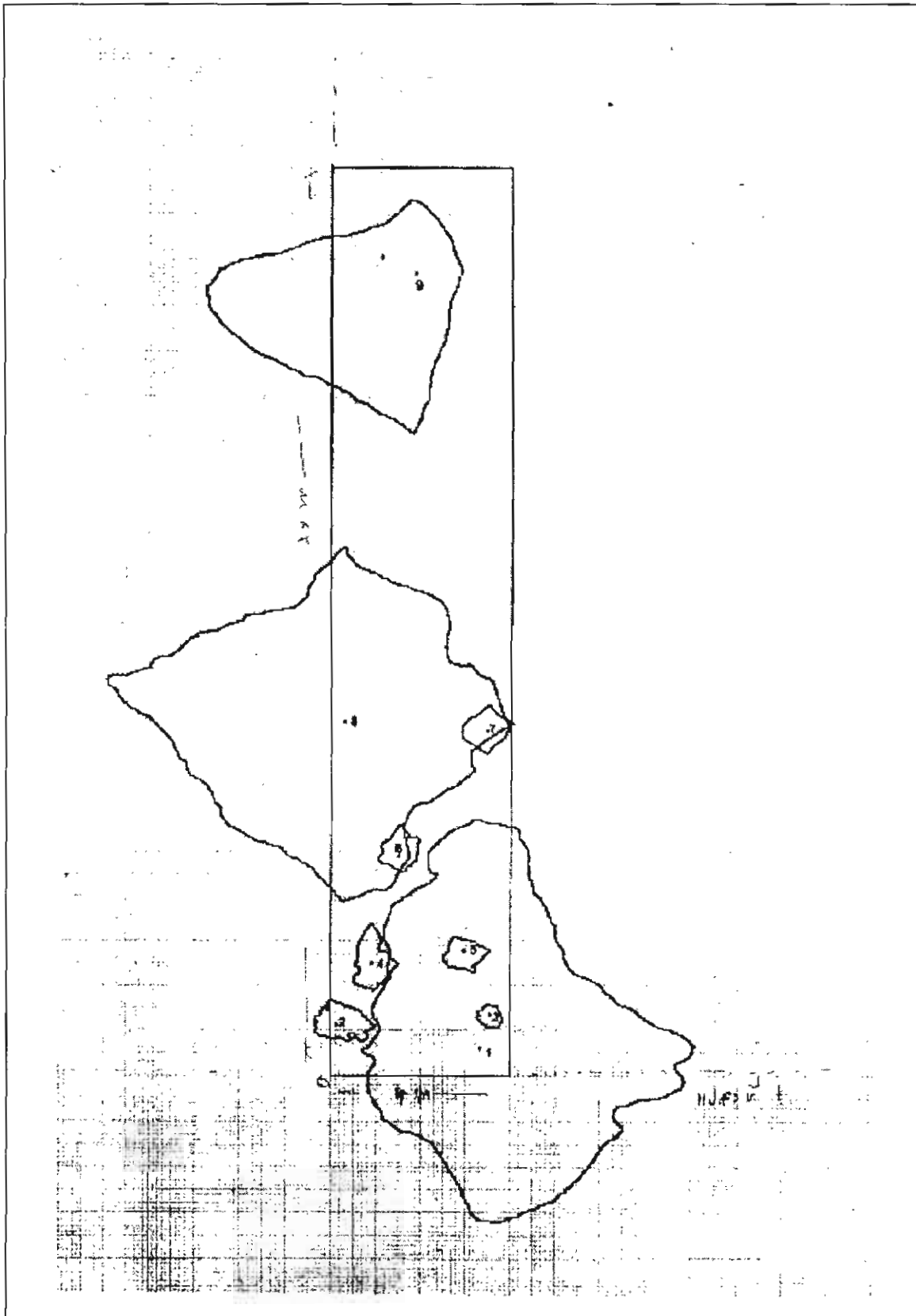
[illegible]

ภาพตำแหน่งต้นไม้ในแปลงสาธิต ป่าชุมชนสระมะแก ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

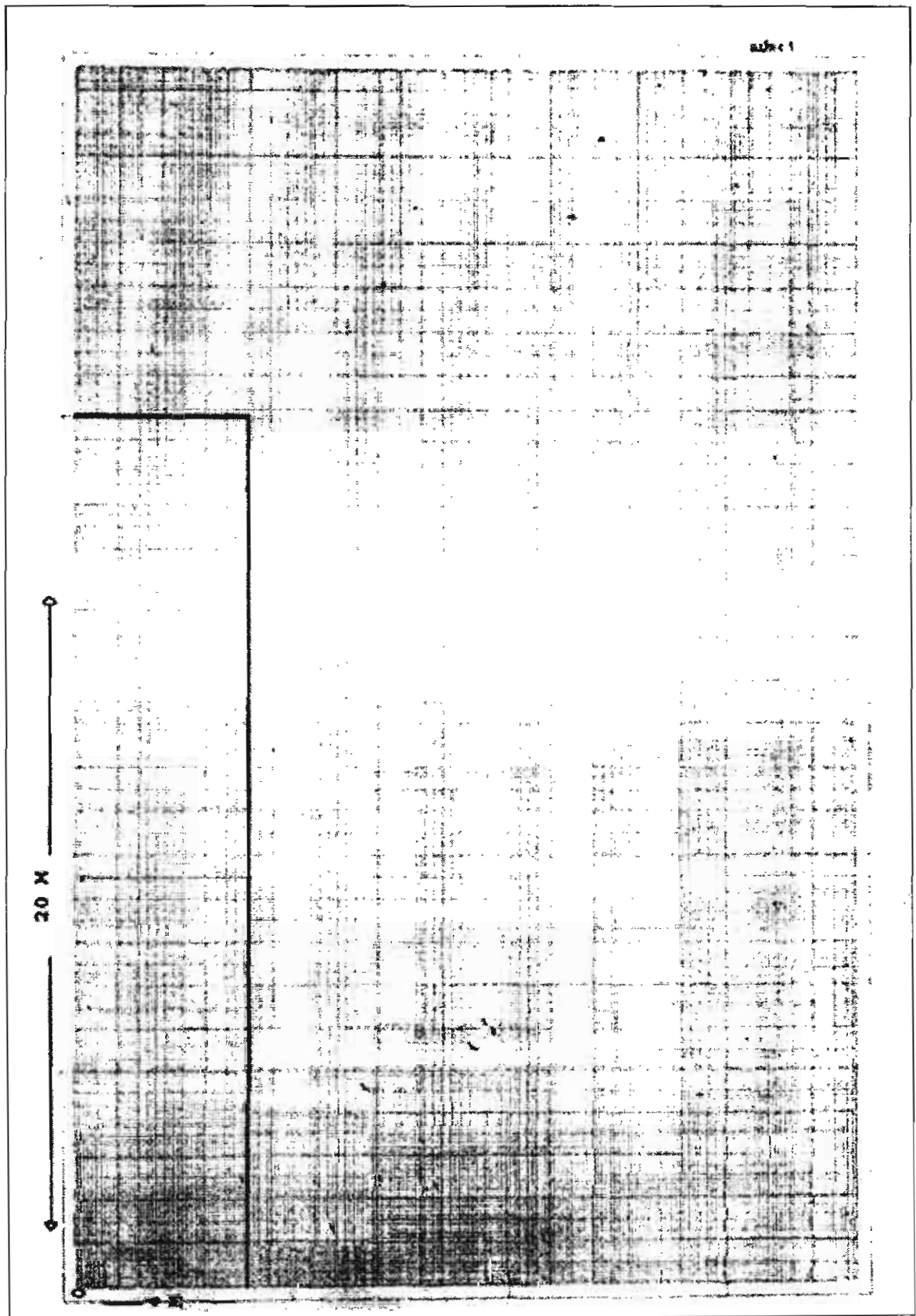

ภาพโครงสร้างแนวตั้งป่าชุมชนสะมะแก แปลงทดสอบที่ 1 เก็บข้อมูลวันที่ 14 สิงหาคม 2545

ภาพโครงสร้างแนวตั้งป่าชุมชนสะมะแก แปลงทดสอบที่ 1 เก็บข้อมูลวันที่ 14 สิงหาคม 2545

ภาพตำแหน่งแปลงตัวอย่างอยู่ริมถนนสุดของแปลงที่ 1

ข้อมูลการสำรวจในแปลงตัวอย่าง (สำรวจวันที่ 14 สิงหาคม 2545)

ตารางวิเคราะห์ข้อมูลแปลงสาธิต						
ข้อมูลไม้ใหญ่ชนิดพันธุ์ไม้ใหญ่ในแปลงสาธิตมีทั้งหมด 19 ชนิด และมีจำนวนทั้งหมด 247 ต้น โดยทำการสำรวจในพื้นที่แปลงสาธิตซึ่งมีขนาด 100*100 เมตร ของป่าชุมชนมะแม						
ข้อมูลไม้ใหญ่						
รายชื่อต้นไม้	แปลงที่ 1	แปลงที่ 2	แปลงที่ 3	แปลงที่ 4	แปลงที่ 5	รวม
1.พลวง	21	18	16	17	23	95
2.เต็ง	13	13	8	13	23	70
3.รัก	7	0	7	7	6	27
4.ประดู่	1	0	1	2	8	12
5.รัง	10	0	0	0	0	10
6.ขอป่า	2	4	4	0	1	11
7.สัก	0	4	0	0	0	4
8.หว้า	3	0	0	0	0	3
9.ตะคร้อ	0	0	0	0	3	3
10.กระพี้เขาคาย	0	0	0	0	3	3
11.ประดู่เลือด	0	0	1	0	0	1
12.กระท่อม	0	0	1	0	0	1
13.คันทรี	0	0	1	0	0	1
14.เถียน	0	0	1	0	0	1
15.มะกอกเลื่อม	1	0	0	0	0	1
16.มหาด	0	0	0	0	1	1
17.สมอ	1	0	0	0	0	1
18.เกาลัด	0	0	1	0	0	1
19.พะยูน	0	0	1	0	0	1
จำนวนต้นของพืชทุกชนิดรวมกัน						247

แปลงสาริต 100*100					
รายชื่อต้นไม้	จำนวนต้น	ความหนาแน่น ต่อ ตร.ม.	ความหนาแน่น สัมพัทธ์ %	เปอร์เซ็นต์ความถี่	ความเด่นสัมพัทธ์
1.พลวง	95	0.0095	38.46	0.95	
2.เต็ง	70	0.007	28.34	0.7	
3.รัก	27	0.0027	10.93	0.27	
4.ประดู่	12	0.0012	4.85	0.12	
5.ยอป่า	11	0.0011	4.45	0.11	
6.รัง	10	0.001	4.04	0.1	
7.สัก	4	0.0004	1.61	0.04	
8.หว้า	3	0.0003	1.21	0.03	
9.ตะคร้อ	3	0.0003	1.21	0.03	
10.กระพี้เขาควาย	3	0.0003	1.21	0.03	
11.ประดู่เลื้อย	1	0.0001	0.4	0.01	
12.กระท่อม	1	0.0001	0.4	0.01	
13.คันทมิ	1	0.0001	0.4	0.01	
14.เลี่ยน	1	0.0001	0.4	0.01	
15.มะกอกเลื้อย	1	0.0001	0.4	0.01	
16.มหาด	1	0.0001	0.4	0.01	
17.สมอ	1	0.0001	0.4	0.01	
18.เกาลัด	1	0.0001	0.4	0.01	
19.พะยูน	1	0.0001	0.4	0.01	
รวม	247	ความแปรปรวนภายในแปลง = 0.07			

แปลงที่ 1 : 20*100					
ข้อมูลไม้ใหญ่ชนิดพันธุ์ไม้ใหญ่ในแปลงสาธิตมีทั้งหมด 9 ชนิด และมีจำนวนทั้งหมด 59 ต้น โดยทำการสำรวจในพื้นที่แปลงสาธิตซึ่งมีขนาด 20*100 เมตร ของป่าชุมชนมะแม					
รายชื่อต้นไม้	จำนวนต้น	ความหนาแน่น ต่อ ตร.ม.	ความหนาแน่น สัมพัทธ์ %	เปอร์เซ็นต์ ความถี่	ความเด่นสัมพัทธ์
1.พลวง	21	0.01	35.59	1.05	
2.เต็ง	13	0.0065	22.03	0.65	
3.รัก	7	0.0035	11.86	0.35	
4.ประดู่	1	0.0005	1.69	0.05	
5.รัง	10	0.005	16.9	0.5	
6.ยอป่า	2	0.001	3.38	0.1	
7.หว้า	3	0.0015	5.08	0.15	
8.มะกอก เลื่อม	1	0.0005	1.69	0.05	
9.สมอ	1	0.0005	1.69	0.05	
รวม	59	ความแปรปรวนภายในแปลง = 0.15			
แปลงที่ 2 : 20*100					
ข้อมูลไม้ใหญ่ชนิดพันธุ์ไม้ใหญ่ในแปลงสาธิตมีทั้งหมด 4 ชนิด และมีจำนวนทั้งหมด 39 ต้น โดยทำการสำรวจในพื้นที่แปลงสาธิตซึ่งมีขนาด 20*100 เมตร ของป่าชุมชนมะแม					
รายชื่อต้นไม้	แปลงที่ 2	ความหนาแน่น ต่อ ตร.ม.	ความหนาแน่น สัมพัทธ์ %	เปอร์เซ็นต์ ความถี่	ความเด่นสัมพัทธ์
1.พลวง	18	0.009	46.15	0.9	
2.เต็ง	13	0.0065	33.33	0.65	
6.ยอป่า	4	0.002	10.25	0.2	
7.สัก	4	0.002	10.25	0.2	
รวม	39	ความแปรปรวนภายในแปลง = 0.10			

แปลงที่ 3 : 20*100					
ข้อมูลไม้ใหญ่ชนิดพันธุ์ไม้ใหญ่ในแปลงสาธิตมีทั้งหมด 11 ชนิด และมีจำนวนทั้งหมด 42 ต้น โดยทำการสำรวจในพื้นที่แปลงสาธิตซึ่งมีขนาด 20*100 เมตร ของป่าชุมชนสะมะแก					
รายชื่อต้นไม้	แปลงที่ 3	ความหนาแน่น ต่อ ตร.ม.	ความหนาแน่น สัมพัทธ์ %	เปอร์เซ็นต์ ความถี่	ความเด่นสัมพัทธ์
1.พลวง	16	0.008	38.09	0.8	
2.เต็ง	8	0.004	19.04	0.4	-
3.รัก	7	0.0035	16.66	0.35	
4.ประดู่	1	0.0005	2.38	0.05	
5.ยอป่า	4	0.002	9.52	0.02	
6.ประดู่เลื้อย	1	0.0005	2.38	0.05	
7.กระท่อม	1	0.0005	2.38	0.05	
8.ดีหมี	1	0.0005	2.38	0.05	
9.เลี่ยน	1	0.0005	2.38	0.05	
10.เกาลัด	1	0.0005	2.38	0.05	
11.พะยูน	1	0.0005	2.38	0.05	
รวม	42	ความแปรปรวนภายในแปลง = 0.26			

แปลงที่ 4 : 20*100					
ข้อมูลไม้ใหญ่ชนิดพันธุ์ไม้ใหญ่ในแปลงสาธิตมีทั้งหมด 4 ชนิด และมีจำนวนทั้งหมด 39 ต้น โดยทำการสำรวจในพื้นที่แปลงสาธิตซึ่งมีขนาด 20*100 เมตร ของป่าชุมชนสะมะแก					
รายชื่อต้นไม้	แปลงที่ 4	ความหนาแน่น ต่อ ตร.ม.	ความหนาแน่น สัมพัทธ์ %	เปอร์เซ็นต์ ความถี่	ความเด่นสัมพัทธ์
1.พลวง	17	0.0085	43.58	0.85	
2.เต็ง	13	0.0065	33.33	0.65	
3.รัก	7	0.0035	17.94	0.35	
4.ประดู่	2	0.001	5.12	0.1	
รวม	39	ความแปรปรวนภายในแปลง = 0.10			

แปลงที่ 5 : 20*100					
ข้อมูลไม้ใหญ่ชนิดพันธุ์ไม้ใหญ่ในแปลงสาธิตมีทั้งหมด 8 ชนิด และมีจำนวนทั้งหมด 68 ต้น โดยทำการสำรวจในพื้นที่แปลงสาธิตซึ่งมีขนาด 20*100 เมตร ของป่าชุมชนมะแม					
รายชื่อต้นไม้	แปลงที่ 5	ความหนาแน่น ต่อ ตร.ม.	ความหนาแน่น สัมพัทธ์ %	เปอร์เซ็นต์ ความถี่	ความเด่นสัมพัทธ์
1.พลวง	23	0.0115	33.82	1.15	
2.เต็ง	23	0.0115	33.82	1.15	
3.รัก	6	0.003	8.82	0.3	
4.ประดู่	8	0.004	11.76	0.4	
5.ขอป่า	1	0.0005	1.47	0.05	
6.ตะคร้อ	3	0.0015	4.41	0.15	
7.กระพี้เขา ควาย	3	0.0015	4.41	0.15	
8.มหาด	1	0.0005	2.38	0.05	
รวม	68	ความแปรปรวนภายในแปลง = 0.117			

ข้อมูลไม้หนุ่ม				
ข้อมูลไม้หนุ่มในแปลงสาธิต โดยเก็บตัวอย่างจากแปลงที่ 2 และแปลงที่ 4 มีชนิดพันธุ์ของ ต้นไม้ทั้งหมด 19 ชนิด และมีจำนวนทั้งสิ้น 200 ต้น				
รายชื่อต้นไม้	แปลงที่ 2	แปลงที่ 4	รวม	หมายเหตุ
1.เต็ง	63	67	130	
2.ว้า	7	0	7	
3.โพก้า	2	2	4	
4.พลวง	13	7	20	
5.สัก	2	0	2	
6.กระทุ้ง	6	2	8	
7.ลี้ก	4	0	4	

8.ทุ่น	3	0	3	
9.สมอไทย	2	3	5	
10.ก้ำ	1	0	1	
11.หัวบาก	0	1	1	
12.ประทุ้ม	0	7	7	
13.คีม	0	1	1	
14.ตะกร้อ	0	1	1	
15.คันฉี	1	0	1	
16.ลมฟ้า	1	0	1	
17.เขาควาย	4	0	4	
จำนวนต้นของพืชทุกชนิดรวมกัน			200	

แปลงที่ 2 : มีชนิดพันธุ์ของต้นไม้ทั้งสิ้น 13 ชนิด และมีจำนวนของต้นไม้ 109 ต้น

รายชื่อต้นไม้	แปลงที่ 2	ความหนาแน่น ต่อ ตร.ม.	ความหนาแน่น สัมพัทธ์ %	เปอร์เซ็นต์ ความถี่	ความเด่น สัมพัทธ์
1.เต็ง	63	0.0315	57.79	3.15	
2.ว่า	7	0.0035	6.42	0.35	
3.โพก้ำ	2	0.001	1.83	0.1	
4.พลวง	13	0.0065	11.92	0.65	
5.สัก	2	0.001	1.83	0.1	
6.กระทุ้ง	6	0.003	5.5	0.3	
7.ลัก	4	0.002	3.66	0.2	
8.ทุ่น	3	0.0015	2.75	0.15	
9.สมอไทย	2	0.001	1.83	0.1	
10.ก้ำ	1	0.0005	0.91	0.05	
11.คันฉี	1	0.0005	0.91	0.05	
12.ลมฟ้า	1	0.0005	0.91	0.05	
13.เขาควาย	4	0.002	3.66	0.2	
รวม	109	ความแปรปรวนภายในแปลง = 0.12			

แปลงที่ 4 : มีชนิดพันธุ์ของต้นไม้ทั้งสิ้น 9 ชนิด และมีจำนวนของต้นไม้ 91 ต้น

รายชื่อต้นไม้	แปลงที่ 4	ความหนาแน่น ต่อ ตร.ม.	ความหนาแน่น สัมพัทธ์ %	เปอร์เซ็นต์ ความถี่	ความเด่น สัมพัทธ์
1.เต็ง	67	0.0335	73.62	3.35	
2.โพก้า	2	0.001	2.19	0.1	
3.พลวง	7	0.0035	7.69	0.35	
4.กระทุ้ง	2	0.001	2.19	0.1	
5.สมอไทย	3	0.0015	3.29	0.15	
6.หว้าบก	1	0.0005	1.09	0.05	
7.ประทุ้ม	7	0.0035	7.69	0.35	
8.คันทรี	1	0.0005	1.09	0.05	
9.ตะคร้อ	1	0.0005	1.09	0.05	
รวม	91	ความแปรปรวนภายในแปลง = 0.09			

ข้อมูลไม้พื้นล่าง

ข้อมูลไม้พื้นล่างในแปลงสาธิต โดยเก็บตัวอย่างจากแปลงที่ 3 มีชนิดพันธุ์ของต้นไม้
ทั้งหมด 29 ชนิด และมีจำนวนทั้งสิ้น 555 ต้น

ชื่อพรรณไม้	ลักษณะพรรณไม้	จำนวน	หมายเหตุ
1.เต็ง	ต้น	152	
2.พลวง	ต้น	51	
3.กะพรวน	กอ	18	
4.เถามือซ้าย	เถา	1	
5.ยอป่า	ต้น	2	
6.ต้นพรรณษา	ต้น	28	
7.เขือคราม	ต้น	42	
8.หญ้าหางแมว	ต้น	10	
9.กระทุ่ม	ต้น	39	
10.ต้นก้าม	ต้น	4	

ชื่อพรรณไม้	ลักษณะพรรณไม้	จำนวน	หมายเหตุ
11.หญ้าลิเภา	เถา	8	
12.ประดู่	ต้น	10	
13.ลั่น	ต้น	24	
14.หมากเม่า	ต้น	31	
15.มะกอกเถื่อน	ต้น	5	
16.เกล็ดปลา	ต้น	1	
17.ว่านรางทอง	ต้น	24	
18.หว่า	ต้น	4	
19.เค้า	กอ	3	
20.กระพีเขากวาย	ต้น	4	
21.จำลูก	กอ	8	
22.ซี่ดกใจ	ต้น	2	
23.สมอภิเษก	ต้น	1	
24.ว่านกุ๊ก	ต้น	2	
25.รัง	ต้น	56	
26.พุทกระเจียว	ต้น	6	
27.เซ็งอัว	กอ	1	
28.พุทลามทุ่ง	กอ	16	
29.จั่ว	ต้น	2	
รวม		555	

ข้อมูลไม้พื้นล่าง แปลงที่ 3 : 20*100						
ชื่อพรรณไม้	จำนวน	ความหนาแน่น ต่อ ตร.ม.	ความหนาแน่น สัมพัทธ์ %	เปอร์เซ็นต์ ความถี่	ความเด่น สัมพัทธ์	หมายเหตุ
1.เต็ง	152	0.076	27.38	7.6		
2.พลวง	51	0.0255	9.18	2.55		
3.กะพรุน	18	0.009	3.24	0.9		
4.เถามือซ้าย	1	0.0005	0.18	0.05		

ชื่อพรรณไม้	จำนวน	ความหนาแน่น ต่อ ตร.ม.	ความหนาแน่น สัมพัทธ์ %	เปอร์เซ็นต์ ความถี่	ความเด่น สัมพัทธ์	หมายเหตุ
5.ขยป่า	2	0.001	0.36	0.1		
6.ต้นพรวนา	28	0.014	5.04	1.4		
7.เชือกคราม	42	0.021	7.56	2.1		
8.หญ้าหางแมว	10	0.005	1.8	0.5		
9.กระท่อม	39	0.0195	7.02	1.95		
10.ต้นก้าม	4	0.002	0.72	0.2		
11.หญ้าลิเภา	8	0.004	1.44	0.4		
12.ประคู้	10	0.005	1.8	5		
13.ลัก	24	0.012	4.32	1.2		
14.หมากเมา	31	0.0155	5.58	1.55		
15.มะกอกเลื่อม	5	0.0025	0.9	0.25		
16.เกล็ดปลา	1	0.0005	0.18	0.05		
17.ว่านรางทอง	24	0.012	4.32	1.2		
18.หว่า	4	0.002	0.72	0.2		
19.เค้า	3	0.0015	0.54	0.15		
20.กระพี้เขาควาย	4	0.002	0.72	0.2		
21.จำลูก	8	0.004	1.44	0.4		
22.ซิคใจ	2	0.001	0.36	0.1		
23.สมอภิกษ	1	0.0005	0.18	0.05		
24.ว่านกุ๊ก	2	0.001	0.36	0.1		
25.รัง	56	0.028	10.09	2.8		
26.พุทกระเจียว	6	0.003	1.08	0.3		
27.เข็งอ้ว	1	0.0005	0.18	0.05		
28.พุลามทุ่ง	16	0.008	2.88	0.8		
29.จิว	2	0.001	0.36	0.1		
รวม	555	ความแปรปรวนภายในแปลง = 0.05				

แผนปฏิบัติงานป่าชุมชน ฉบับที่ 1

วัตถุประสงค์

จากการจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนผ่านมา
ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2545 คณะกรรมการได้
ดำเนินงานจัดการป่าดังนี้

1. ประชุมคณะกรรมการ จำนวน 3 ครั้ง
2. จัดทำระเบียบป่าชุมชนระยะแรก โดย
ความเห็นชอบของนายอำเภอศรีสวัสดิ์ (นายนิวัติ
เสมอคนศรี)

3. สำรวจและจำแนกพื้นที่ในป่าชุมชน

4. ศึกษางานที่บันทึกในบันทึกคำ ในเรื่องของ
ป่าชุมชนช่วยกันคำ, เกษตรอินทรีย์ และวิถีชีวิตของ
ชุมชนช่วยกันคำ

5. ศึกษางานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่
บ้านเขาเหล็ก

6. ยับยั้งการป้องกันไฟป่า ที่ศูนย์ควบคุม
ไฟป่าภาคกลาง

หมายเหตุ การศึกษาฐาน การสำรวจแปลงป่าไม้
นั้นได้รับความอนุเคราะห์และการสนับสนุนจากคณะ
ศึกษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
โดย รศ.วราพร ศรีสุพรรณ

ความสำเร็จ

หลังจากมีการจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชน
ท่านพระครูประกาศกฤษฎาภิบาล เจ้าอาวาสวัดป่าพิศาล
มอบเงินจำนวน 5,000 บาท เป็นกองทุนการจัดตั้ง
ป่าชุมชนระยะแรก พร้อมกับให้คณะกรรมการได้ไป
เปิดบัญชีเงินฝากธนาคาร

ขณะเดียวกันผู้ใหญ่พยอม กลิ่นจันทร์ และ
รศ.วราพร ศรีสุพรรณ ได้มอบเงิน 3,000 บาท เพื่อ
ดำเนินการจัดทำแผนของป่าชุมชนโดยรอบ

และเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2545 ที่ผ่านมานี้
ผู้มาแจ้งว่าได้มีการตัดไม้ในเขตป่าชุมชน ซึ่งจากการ
ไปตรวจสอบพบไม้ที่ตัดไว้พร้อมจะชักลากจำนวน 31
ตัน ซึ่งคณะกรรมการได้ชักลากไม้จำนวนหนึ่งไว้ที่
วัดถ้ำผาพิรุณเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

นั่นคืองาน/กิจกรรมต่าง ๆ ที่คณะกรรมการ
ได้ดำเนินการในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เป็นการยก
ตำบลของการเริ่มต้น แต่ยังหวังถึงความยั่งยืนของป่า
ชุมชนระยะแรกที่ยังอยู่ต่อไป

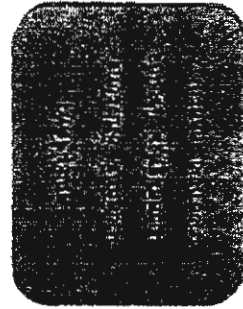
คณะกรรมการป่าชุมชนระยะแรก
ฝ่ายประชาสัมพันธ์ป่าชุมชน

ปฏิญญาชน เพื่อชุมชน ของชุมชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา 79 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตาม หลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุม และกำจัดการปนเปื้อนพิษที่มีต่อ สุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

สิทธิชุมชน

นับเป็นฉันทามติที่ได้จัดทำสารจากป้าชุมชน ในกรณีแพรงงาน กิจกรรม ตลอดจนความเป็นไป ในป่า เพื่อขอเล่าให้กับพ่อแม่ ที่น้อง ได้รับรู้ ทั้งนี้ เพื่อสร้างความตระหนัก และความเข้าใจที่สื่อร่วมมือ กันในการรักษาป่าแห่งนี้ไว้ให้อยู่ตลอดไป ซึ่งในความ เป็นอยู่ดังกล่าว ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และลดความ เห็นแก่ตน เชื่อมั่นว่าหากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิด เช่นนี้ ความเป็นป้าชุมชนจะกระแสนั้นคงมีอยู่แน่นอน

เพื่อให้การจัดการดินบ้านแห่งนี้ มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ล้อมรอบผืนป่า เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2545 จึงได้มีการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้าชุมชนขึ้น ซึ่งจุดนี้เป็นจุดที่ 2 โดย คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยกรรมการทั้งหมด 17 ท่าน ดังนี้

1. นางพยอม กลิ่นจันทร์ ประธานกรรมการ
2. นายสนิท ศรีประดอมสุก รองประธานกรรมการ
3. นางเสียม หงษ์เวียงจันทร์ กรรมการ
4. นายธวัชชัย แสนทรัพย์เงิน กรรมการ
5. นายนิพนธ์ ทรจันทร์ กรรมการ
6. นายภานุ เจริญ กรรมการ
7. นายจันทน์ ศรีศิริวิเศษ กรรมการ
8. นายอนันต์ ศิริพนาศักดิ์ กรรมการ
9. นายประเสริฐ แก้วอาภา กรรมการ
10. นายเผด็จ นนตรี กรรมการ
11. นายสมนึก สวัสดิ์ใจดีเดช กรรมการ
12. นายกระจำจิมะชัย กรรมการ
13. นายวิวัฒน์ ชาญราช กรรมการ
14. นายสมนึก อึ้งประยุทธ์ กรรมการ
15. นางนงลักษณ์ ศรีสุวรรณภา กรรมการ
16. นายพิสิทธิ์ อึ้งประยุทธ์ กรรมการและเลขานุการ
17. นายประทาน นาสวน โสภณ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

โดยคณะกรรมการทั้งหมดแยกได้เป็นตัวแทน จากบ้านละแวก 3 ตำบล บ้านองเกิด 2 ตำบล บ้านจะหลวย 3 ตำบล บ้านไฉรงค์ 2 ตำบล บ้านนาสวน 4 ตำบล บ้านหนอง 3 ตำบล

ใบความรู้เรื่อง ป่าชุมชน

ความรู้เรื่อง

ถือป่าชุมชน

วันที่ 20 ตุลาคม ที่ศูนย์มาตถะกรรมกรป่าชุมชน ได้เปิดเวทีชาวบ้านโดยเริ่มตั้งแต่ 6 โมงเช้า ซึ่งเป็นเขตของป่าชุมชนเข้าไปดูพร้อมชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ป่าชุมชน ซึ่งถึงขณะของป่าชุมชนจะมีขนาดประมาณ 20 ไร่ 50 ไร่. คำหนึ่งคือสิทธิชุมชน สิทธิชุมชนให้ช่วยกันดูแลรักษาป่า และกฎหมายได้ให้ป่าชุมชนได้ช่วยประชาชนที่สวนนั้นคือเขตป่าชุมชนของชาวบ้าน

ประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน

หลังจากได้เปิดเวทีชาวบ้านแล้วในวันที่ 20 ตุลาคม ฝ่ายคณะกรรมการได้ประชุมถึงเรื่อง แนวเขตป่าชุมชนที่ได้คิดแผนที่กับแนวเขตจากการสำรวจครั้งแรกยังไม่ตรงกันอยู่

มาตรการในการควบคุมป้องกันป่าซึ่งได้หาบทวนข้อตกลงที่ได้กำหนดไว้ในคราวก่อน และขอให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมป้องกันผู้ที่หาป่าโดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม

สืบเนื่องจากการสำรวจป่า

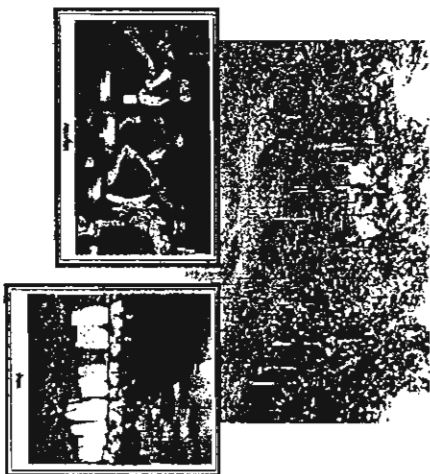
จะให้มีการเดินสำรวจสภาพป่า แต่ยังมีคนบางคนที่ยังฝ่าฝืน ลักลอบตัดและคนต่างนิกรมาก ซึ่งไม่อาจที่จะปฏิบัติงานได้เต็มที่นัก ซึ่งพวกเราต้องยอมรับว่าสิ่งที่ทำอยู่นั้นไม่ใช่ของตนเอง หากแต่เห็นคนทุกคน โดยเฉพาะอนุชนรุ่นหลังคงจะได้รับความรู้ความเข้าใจป่าชุมชนแห่งนี้ยังคงมีอยู่ ดำเนินการอยู่ร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญ

คงต้องเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคนโดยเฉพาะชาวบ้านนาสวน บ้านองสิค บ้านองสุ บ้านไผ่แดง บ้านตะมะแก และบ้านจะหละ ที่ต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาช่วยกันรักษาป่าแห่งนี้ เป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคนจริง ๆ

ภาพถ่ายชุมชนบ้านตะมะแก

วันที่ 2 วันที่ 2 เดือนกรกฎาคม 2546

คณะกรรมการป่าชุมชนตะมะแก
ฝ่ายประชาสัมพันธ์ป่าชุมชน

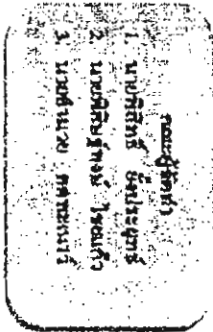
แผ่นพับป่าชุมชนตะมะแก ฉบับที่ 2

ปฏิญญาของผู้นำชุมชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา 79 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเมือง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริมป่าอนุรักษ์ และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

วิสัยทัศน์

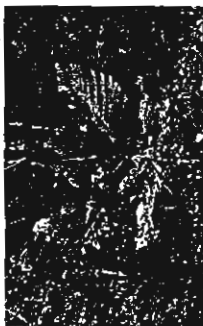
ข้อตกลงฉบับ

ในการประชุมคณะกรรมการพัฒนาชุมชนเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2545 ณ วัดป่าพิกุล ณ บ้านหนองกระเทียม ซึ่งเป็นตัวแทนจากหมู่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่รอบป่าชุมชน เช่น บ้านผู้ใหญ่สงี่ยม หมู่ที่ 12 บ้านท่าบ่อ หมู่ที่ 13 และกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง ได้ร่วมกันประชุมกัน และได้กำหนดเป็นข้อตกลง เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดูแลและป้องกันป่าชุมชน นอกจากนี้การเดินสำรวจป่า โดยคณะกรรมการฝ่ายป้องกันป่า เดือนละ 2 ครั้ง สุ่มหาหน่อไม้

1. ปรับเป็นเงินต้นและ 1,000 บาท ทุกขนาดของไม้
2. ให้ปลูกไม้เสริมจำนวน 5 ต้น
3. แจ้งเจ้าหน้าที่ให้มาดำเนินการ
4. หากพบของกลางมอบให้วัดหรือทำประโยชน์ส่วนรวม

นั้นเป็นข้อตกลงซึ่งคณะกรรมการได้กำหนดไว้ ในเบื้องต้น สำหรับทุกคน ทั้งนี้เพื่อความคงอยู่ของป่าชุมชน และประโยชน์ในการใช้ประโยชน์ของคน

จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าให้ได้กำหนดข้อตกลงขึ้น มาโดยคณะกรรมการจากบ้านต่าง ๆ นั้นคงได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายซึ่งหวังว่าทุกคนจะมีความเข้าใจหรือประการใด ขอให้คำแนะนำเพิ่มเติมมาหาผู้นำชุมชน เพื่อคณะกรรมการจะได้ทำการพิจารณา อย่างใกล้ชิด คงจะต้องมีผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

กำหนดการประชุมปฏิบัติการ
การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านเพื่อการจัดการป่าชุมชนสะเม็ก
วันที่ 29-30 พฤษภาคม 2546

วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงพร คำณูวัฒน์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 รองศาสตราจารย์वासนา จันทร์สว่าง มหาวิทยาลัยมหิดล
 คุณมณฑา โมพี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชุมพร
 คุณพิจิตร อ่อนละมัย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

วันที่ 29 พฤษภาคม 2546

9.00-9.30	ผู้เข้าร่วมการประชุมลงทะเบียน
9.30-9.45	ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการจัดงาน
โดยรองศาสตราจารย์วราพร ศรีสุพรรณ
9.45-10.00	พัก-อาหารว่าง
10.00-11.30	หลักการจัดรายการและการฝึกปฏิบัติ
รูปแบบรายการที่ 1 ข่าว/spot ธรรมรงค์
11.30-12.00	ผู้แทนกลุ่ม นำเสนอผลงานการจัดรายการ รูปแบบที่ 1
12.00-13.00	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.00	หลักการจัดรายการและการฝึกปฏิบัติ
รูปแบบรายการที่ 2 สนทนา/สัมภาษณ์
14.00-14.30	ผู้แทนกลุ่ม นำเสนอผลงานการจัดรายการ รูปแบบที่ 2
14.30-14.45	พัก-อาหารว่าง
14.45-15.45	หลักการจัดรายการและการฝึกปฏิบัติ
รูปแบบรายการที่ 3 สารความรู้/เพลง
15.45-16.15	ผู้แทนกลุ่ม นำเสนอผลการจัดรายการ รูปแบบที่ 3

วันที่ 30 พฤษภาคม 2546

9.00-10.30	หลักการจัดรายการและการฝึกปฏิบัติ
รูปแบบรายการที่ 4 นิยายสารทางอากาศ
10.30-10.45	พัก-อาหารว่าง
10.45-12.00	ผู้แทนกลุ่ม นำเสนอผลการจัดรายการ รูปแบบที่ 4
12.00-13.00	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.00	ซักถามข้อสงสัยและสรุปผลการประชุม

กำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง การสร้างองค์ความรู้เรื่องผลผลิตจากป่าชุมชนสะมะแก
วันที่ 27-28 มิถุนายน 2546

วิทยากร: ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษม กุลประดิษฐ์ มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์วราพร ศรีสุพรรณ มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยวิทยากร: นายหัตถ์ ต่อวัฒนกิจกุล
นางสาวสุพิชชา เกียรติประจักษ์

วันที่ 27 มิถุนายน 2546

- 13.00-13.30 น. ความสำคัญของการสำรวจป่าชุมชน
โดย รศ. วราพร ศรีสุพรรณ
- 13.30-15.30 น. การวางแผนการสำรวจและสัมภาษณ์ประชาชนด้านการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน
โดย ผศ.เกษม กุลประดิษฐ์
- 15.30-15.45 น. พัก-อาหารว่าง
- 15.45-16.30 น. การสร้างเครือข่ายในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน
โดย รศ. วราพร ศรีสุพรรณ

วันที่ 28 มิถุนายน 2546

ฝึกปฏิบัติการเก็บข้อมูลในชุมชนร่วมกับผู้ช่วยวิทยากร

หมายเหตุ: ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมต้นจากโรงเรียนบ้านนาสวน และโรงเรียน
บ้านดงเสลา พร้อมด้วยคณะกรรมการป่าชุมชนสะมะแก

แบบสอบถามผู้เก็บหาของป่า

แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านคุณค่าและการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนสะมะแก

โดยโครงการวิจัยพัฒนาการสื่อสารเพื่อการจัดการป่าชุมชน

แบบสำรวจเลขที่.....ชื่อผู้สำรวจ.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อ/สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี

เกิดที่.....ย้ายมาที่มาที่นี้ตั้งแต่ปี.....

ที่อยู่ปัจจุบันเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

อาชีพหลัก.....

อาชีพรอง.....หน้าที่อื่นในหมู่บ้าน.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานการประกอบอาชีพ

อาชีพหลักทำรายได้ประมาณ.....บาท/เดือนอาชีพรอง.....บาท/เดือน

ค่าใช้จ่ายทั้งครอบครัวประมาณ.....บาท/เดือน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนสะมะแก

ท่านมีความคิดเห็นต่อป่าชุมชนสะมะแกอย่างไร

(.....) เป็นพื้นที่สำคัญในการรักษาสมดุลธรรมชาติไม่ควรใช้ประโยชน์ใด ๆ

(.....) เป็นพื้นที่สำคัญในการรักษาสมดุลธรรมชาติ ยังพอจะใช้ประโยชน์ได้บ้าง

(.....) เป็นพื้นที่ป่าซึ่งอยู่ในความดูแลของชุมชนแล้ว สามารถใช้ประโยชน์ได้ตามมติที่ประชุมคณะ

กรรมการป่าชุมชน

(.....) อื่น ๆ ระบุ.....

ท่านได้มีโอกาสใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนเพื่อทำอะไรบ้าง

(.....) เก็บของป่า ทำมาแล้ว.....ปี

(.....) จับสัตว์ป่า ทำมาแล้ว.....ปี

กรณี เก็บของป่า ท่านใช้เครื่องมืออะไรบ้าง

.....

รายการของป่าที่ท่านเก็บนั้นมีอะไรบ้าง

.....

รายการไคนำไปขายบ้าง.....

รายการไคนำไปบริโภค.....

กรณี จับสัตว์ป่า ท่านใช้เครื่องมืออะไรบ้าง

.....

รายการสัตว์ป่าที่ท่านจับนั้นมีอะไรบ้าง

.....

รายการได้นำไปขายบ้าง.....

รายการได้นำไปบริโภค.....

ส่วนที่ 4 รายละเอียดการใช้ประโยชน์จากป่าสะมะแก

รายการของป่า	ช่วงเวลาที่ไปเก็บ	ปริมาณที่เก็บได้ / กก.	บริเวณที่ไปเก็บ	ขายได้เงิน/บาท

ระบุราคาซื้อขายของป่า ให้ชัดเจนด้วย(หน่วยเป็นบาท/กิโลกรัม)

รายการสัตว์ป่า	ช่วงเวลาที่ไปเก็บ	ปริมาณที่เก็บได้ / ตัว	บริเวณที่ไปจับ	ขายได้เงิน/บาท

ระบุราคาซื้อขายของป่า ให้ชัดเจนด้วย(หน่วยเป็นบาท/กิโลกรัม)

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับป่าสะมะแก

พื้นที่ป่าสะมะแกในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

(.....) ป่าน้อยลงคนมากขึ้น (.....) ป่าน้อยลงพื้นที่ทำกินมากขึ้น

(.....) ป่ามากขึ้นคนมากขึ้น (.....) ป่ามากขึ้นที่ทำกินมากขึ้น (.....) ไม่ทราบ

ภายในพื้นที่ป่าสะมะแกในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

(.....) มีชนิดของ ของป่าให้เก็บน้อยลงและปริมาณของน้อยลงด้วย

(.....) มีชนิดของ ของป่าให้เก็บมากขึ้นและปริมาณมากขึ้นด้วย

(.....) มีชนิดของ สัตว์ป่าให้เก็บมากขึ้นและปริมาณมากขึ้นด้วย

(.....) มีชนิดของ สัตว์ป่าให้เก็บมากขึ้นและปริมาณมากขึ้นด้วย

(.....) ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงหรือแตกต่างไปจากเดิม

ท่านคิดว่าปัจจุบันพื้นที่ป่าสะมะแกยังคงมี ของป่า/สัตว์ป่าที่ท่านต้องการอยู่ที่ใดบ้าง และสภาพพื้นที่นั้น ยังสมบูรณ์อยู่หรือไม่

รายการของป่าที่ท่านเก็บ	บริเวณที่ท่านไปเก็บ ไปรกระบุลงบนแผนที่	สภาพความสมบูรณ์ของพื้นที่	อื่น ๆ

รายการสัตว์ป่าที่ท่านจับ	บริเวณที่ท่านไปเก็บ ไปรกระบุลงบนแผนที่	สภาพความสมบูรณ์ของพื้นที่	อื่น ๆ

ท่านมีความต้องการจัดระเบียบการเข้าหาของป่าหรือไม่ (.....) ต้องการ (.....) ไม่ต้องการ

ท่านคิดว่าความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าสะมะแกจะมีโอกาสลดลงหรือไม่

(.....) มีโอกาส (.....) ไม่มีโอกาส

ถ้าตอบมีโอกาสนิรกระบุเหตุผล.....

.....

ท่านรู้หรือไม่ว่าคณะกรรมการกลางป่าชุมชนมีกี่คนคน (.....) ไม่ทราบ

ท่านรู้หรือไม่ว่าใครเป็นประธานคณะกรรมการกลางป่าชุมชน

ชื่อ..... (.....) ไม่ทราบ

กรุณาบอชื้อคนในหมู่บ้านท่านที่เป็นคณะกรรมการป่าชุมชนมา 2 ชื้อ

(1).....(2).....

(.....) ไม่ทราบ

แบบสอบถามผู้รับซื้อของป่า

แบบสำรวจระบบการตลาดของการซื้อขายของป่าจากป่าชุมชนสะมะแก

โดยโครงการวิจัยพัฒนาการสื่อสารเพื่อการจัดการป่าชุมชน

แบบสำรวจเลขที่.....ชื่อผู้สำรวจ.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อ/สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
 เกิดที่.....ย้ายมาที่มาที่นี้ตั้งแต่ปี.....
 ที่อยู่ปัจจุบันเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 อาชีพหลัก.....อาชีพรอง.....หน้าที่อื่นในหมู่บ้าน.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานการประกอบอาชีพ

อาชีพหลักทำรายได้ประมาณ.....บาท/เดือน อาชีพรอง.....บาท/เดือน
 ค่าใช้จ่ายทั้งครอบครัวประมาณ.....บาท/เดือน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนสะมะแก

ท่านมีความคิดเห็นต่อป่าชุมชนสะมะแกอย่างไร

- (.....) เป็นพื้นที่สำคัญในการรักษาสมดุลธรรมชาติไม่ควรใช้ประโยชน์ใด ๆ
 (.....) เป็นพื้นที่สำคัญในการรักษาสมดุลธรรมชาติ ยังพอจะใช้ประโยชน์ได้บ้าง
 (.....) เป็นพื้นที่ป่าซึ่งอยู่ในความดูแลของชุมชนแล้ว สามารถใช้ประโยชน์ได้ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน
 (.....) อื่น ๆ ระบุ.....

ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ท่านมีความเห็นต่อการเปลี่ยนแปลง จำนวนของป่าและสัตว์ป่าที่ชาวบ้านนำมาขายหรือไม่

- (.....) เปลี่ยนแปลง จำนวนของป่าและสัตว์ป่าน้อยลงเพราะป่าเสื่อมโทรมลง
 (.....) เปลี่ยนแปลง จำนวนของป่าและสัตว์ป่ามากขึ้นเพราะป่าสมบูรณ์ขึ้นมาก

ท่านมีความต้องการจัดระเบียบการเข้าหาของป่าหรือไม่ (.....) ต้องการ (.....) ไม่ต้องการ
 ท่านคิดว่าความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าสะมะแกจะมีโอกาสลดลงหรือไม่ (.....) มีโอกาส(.....) ไม่มีโอกาส
 ถ้าตอบมีโอกาสดังนั้นเหตุผล.....

ส่วนที่ 4 รายละเอียดการใช้ประโยชน์จากป่าสะมะแก

ในรอบปีที่ผ่านมา มีรายการของป่าอะไรบ้างที่มีการซื้อขายกัน โปรดระบุ

รายการของป่า ชื่อ/ขาย	ปริมาณ ชื่อ/ขาย	เดือนที่มีการซื้อ/ขาย	ราคา/กิโลกรัม

ในรอบปีที่ผ่านมา มีรายการสัตว์ป่าอะไรบ้างที่มีการซื้อขายกัน โปรดระบุ

รายการสัตว์ป่า ชื่อ/ขาย	ปริมาณ ชื่อ/ขาย	เดือนที่มีการซื้อ/ขาย	ราคา/กิโลกรัม

วิธีการซื้อ/ขายอย่างไร

(.....) ไปซื้อถึงที่ (.....) ให้ชาวบ้านนำมาขายเอง

สรุปข้อมูลผู้เก็บหาของป่า
จากการสำรวจในวันที่ 27-28 มิถุนายน 2546

จำนวนผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 89 คน

1. ที่อยู่ผู้ให้สัมภาษณ์

หมู่ที่	จำนวนคน	ร้อยละ
4 บ้านองสิต	28	31.46
1 บ้านปลายนาสวน	36	40.44
2 บ้านไทรรงค์	16	17.97
5 บ้านเจาะเหลาะ	9	10.11
รวม	89	100.00

2. อายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-29	8	8.98
30-39	27	30.33
40-49	30	33.07
50-59	13	14.06
60+	8	8.98
ไม่ระบุ	3	3.37
รวม	89	100.00

3. อาชีพหลัก

อาชีพ	จำนวนคน	ร้อยละ
ทำไร่	80	89.88
ขายของ	3	3.37
หาปลา	3	3.37
รับจ้าง	1	1.12
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	2	2.24
รวม	89	***

4. อาชีพครอง

อาชีพ	จำนวนคน	ร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	29	32.58
ค้าขาย	2	2.24
อื่น ๆ	8	8.98
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	50	56.18
รวม	89	***

5. ความคิดเห็นต่อป่าชุมชน

ความคิดเห็น	จำนวนคน	ร้อยละ
เป็นพื้นที่สำคัญในการรักษาสมดุลธรรมชาติ ไม่ควรใช้ประโยชน์ใด ๆ	18	20.2
เป็นพื้นที่สำคัญในการรักษาสมดุลธรรมชาติ ยังพอจะใช้ประโยชน์ได้บ้าง	13	14.6
เป็นพื้นที่ป่าซึ่งอยู่ในความดูแลของชุมชนแล้ว สามารถใช้ประโยชน์ได้ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน	53	59.6
ไม่ระบุ	5	5.6
รวม	89	100.0

6. หน้าที่ในหมู่บ้าน

หน้าที่ในหมู่บ้าน	จำนวนคน	ร้อยละ
อาสาสมัคร	2	2.3
กรรมการหมู่บ้าน	2	2.3
ผู้ใหญ่บ้าน	1	1.1
สมาชิก อบต.	1	1.1
กรรมการปวศ.	1	1.1
ไม่ระบุ	82	92.1
รวม	89	100.0

7. เก็บของป่า จำนวน 74 คน

จำนวนปีที่ทำ	จำนวนคน	ร้อยละ
1-5	46	62.2
6-10	19	25.7
มากกว่า 10 ปี	9	12.1
รวม	74	100.0

8. จับสัตว์ป่า จำนวน 10 คน

จำนวนปีที่ทำ	จำนวนคน	ร้อยละ
1-5	6	60
6-10	3	30
มากกว่า 10 ปี	1	10
รวม	10	100

9. เครื่องมือเก็บหาของป่า มีจำนวนผู้ใช้อุปกรณ์ในการเก็บของป่าจำนวน 73 คน

เครื่องมือ	จำนวนคน	ร้อยละ
มีด	62	84.93
เสียม	16	21.91
ตะกร้า	17	23.28
กระป๋อง	13	17.8
ข่าม	4	6.84
ซ้อน	9	12.32
ยาง	1	1.36
รวม	73 คน	***

10. รายการของป่าที่เก็บหา มีจำนวนผู้ที่เข้าเก็บหาของป่าทั้งสิ้น 76 คน

รายการของป่า	จำนวนที่เก็บ	ร้อยละ
เห็ด (เห็ดโคน เห็ดทุ่ง เห็ดเผาะ)	71	93.42
ผักหวาน	31	42.46
อื่น ๆ (บอน, มังเฟาะ, บุก, ผักบุ้ง, อินุน, กระตือ, ผักกูด, หน่อไม้)	29	39.72
รวม	76 คน	***

11. รายการของป่าที่ขาย

รายการของป่าที่ขาย	จำนวน	ร้อยละ
หน่อไม้	3	21.4
เห็ด	7	50
ผักหวาน	9	64.28
รวม	14	

12. รายการของป่าที่นำไปบริโภค

รายการของป่าที่นำไปบริโภค	จำนวน	ร้อยละ
เห็ด	64	91.42
ผักหวาน	27	38.57
หน่อไม้	5	7.14
อื่น ๆ (บุก, ผักนึ่ง, อินูน, กระตือ, ใบพลวง, บอน, มังเฟาะ)	14	20
รวม	70	

13. เครื่องมือจับสัตว์ จำนวนผู้ใช้เครื่องมือจับสัตว์ 14 คน

เครื่องมือจับสัตว์	จำนวน	ร้อยละ
ดัก	10	71.42
หนังสือ	6	42.85
ปืน	1	7.14
เชือก	1	7.14
รวม	14	***

14. รายการสัตว์ป่าที่จับ จำนวนผู้ที่จับสัตว์ป่า 15 คน

รายการสัตว์ป่าที่จับ	จำนวน	ร้อยละ
แย้	15	100
นก	6	40
อึ่ง	3	20
กระรอก	2	13.33
ตะกวด	2	13.33
ไก่ป่า	1	6.66
รวม	15	***

15. รายการสัตว์ป่าที่ขาย

พบมีผู้ขายสัตว์ป่า 2 คน และชนิดของสัตว์ที่ขายคือ แย้ อึ่ง

16. รายการสัตว์ป่าที่กิน จำนวนของผู้ที่กินสัตว์ป่า 15 คน

รายการสัตว์ป่าที่กิน	จำนวน	ร้อยละ
เข้	15	100
นก	6	40
อื่น	2	13.33
ตะกวด	2	13.33
รวม	15	

17. บริเวณที่เก็บหาของป่า

บริเวณที่เก็บหาของป่า	รายการของป่าที่พบ	สภาพความสมบูรณ์ของพื้นที่
เขาใหญ่	เห็ด, ใบตองพวง, มังเฟาะ, สมอ, ผักหวาน, เห็ดเผาะ, เห็ดโคน, หน่อไม้	อุดมสมบูรณ์ดี
หนองโพนู	เห็ด, เห็ดเผาะ, ผักหวาน,	สมบูรณ์ แต่มีน้อยลงค่อนข้างที่จะแล้ง
ห้วยวากะ	เห็ด, กะทือ, ใบพลวง	มีแต่น้อยแต่เริ่มที่จะดีขึ้น
โป่งจำป่า	อีหนู, เห็ด, เห็ดทุ่ง, ผักหวาน, ใบพลวง, ผัก	มีแต่เริ่มน้อยลง มีความสมบูรณ์น้อย
เขาน้อย	ใบพลวง	มีแต่น้อยลง
บ้านสะมะแก	เห็ด	สมบูรณ์ดี

18. ช่วงเวลาที่เก็บหาของป่า

รายการของป่า	ช่วงเวลาที่เก็บหาของป่า
เห็ดโคน	ก.ย. - พ.ย.
เห็ดเผาะ	มิ.ย. - ส.ค.
เห็ดทุ่ง	ส.ค. - ต.ค.
ผักหวาน	มี.ค. - พ.ค.
หน่อไม้	ส.ค. - ก.ย.
อีหนู	เม.ย.
สมอ	ม.ค.
กะทือ	เม.ย.

19. บริเวณที่หาสัตว์ป่า

บริเวณที่หาสัตว์ป่า	รายการสัตว์ป่าที่พบ	สภาพความสมบูรณ์ของพื้นที่
โป่งจำปา	แย้	
เขาน้อย	อี้ง	

20. ช่วงเวลาที่เก็บหาของป่า

รายการสัตว์ป่า	ช่วงเวลาที่เก็บหาสัตว์ป่า
แย้	มี.ค.-พ.ค.
ตะกวด	เม.ย.-พ.ค..
นก	ม.ค.

21. ความคิดเห็นเรื่อง พื้นที่ป่าสะมะแกในอดีตกับปัจจุบันแตกต่างกันอย่างไร

ความเห็น	จำนวนคน	ร้อยละ
ป่าน้อยลงคนมากขึ้น	45	53.57
ป่าน้อยลงพื้นที่ทำกินมากขึ้น	7	8.33
ป่ามากขึ้น คนมากขึ้น	7	8.33
ป่ามากขึ้นที่ทำกินมากขึ้น	6	7.14
ไม่ทราบ	19	22.69
ไม่ระบุ		
รวม	84	

22. ความคิดเห็นเรื่อง สิ่งที่มีอยู่ในป่าชุมชนสะมะแก

ความเห็น	จำนวนคน	ร้อยละ
มีชนิดของป่าให้เก็บน้อยลงและปริมาณของน้อยลงด้วย	51	65.38
มีชนิดของป่าให้เก็บมากขึ้น และปริมาณมากขึ้นด้วย	10	12.82
มีชนิดของสัตว์ป่าให้เก็บมากขึ้นและปริมาณมากขึ้นด้วย	3	3.84
มีชนิดของสัตว์ป่าให้เก็บมากขึ้น และปริมาณมากขึ้นด้วย	2	2.56
ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงหรือแตกต่างไปจากเดิม	12	15.38
ไม่ระบุ		
รวม	78	

23. ต้องการจัดระเบียบการเข้าหาของป่าหรือไม่
 ต้องการ 18 คน
 ไม่ต้องการ 57 คน
24. โอกาสที่พื้นที่ป่าจะลดลง
 มีโอกาส 35 คน
 ไม่มีโอกาส 40 คน
25. รู้ว่าคณะกรรมการกลางป่าชุมชนมี 17 คน
 รู้ 5 คน
 ไม่รู้ 68 คน
26. รู้ว่าประธานคณะกรรมการคือ ผู้ใหญ่พยอม
 รู้ 13 คน
 ไม่รู้ 67 คน
27. ไม่ทราบว่าใครในหมู่บ้านตนเป็นกรรมการป่าชุมชน
 พร้อมระบุชื่อ 35 คน ที่เหลือไม่ระบุชื่อ

โครงการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง การเตรียมองค์ความรู้สำหรับศูนย์การเรียนรู้ป่าชุมชนสะมะแก
16 ธันวาคม 2546
ณ วัดถ้ำผาพิรุณ

หลักการและเหตุผล

ป่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิต เป็นแหล่งกำเนิดของปัจจัยพื้นฐาน ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต รักษาความสมดุลทางธรรมชาติของระบบนิเวศน์ แต่การพัฒนาประเทศและนโยบายของรัฐ ในช่วงระยะที่ผ่านมาล้วนเกื้อหนุนต่อการทำลายธรรมชาติโดยเฉพาะการขยายพื้นที่เพื่อการผลิต การให้สัมปทานการทำไม้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้บั่นทอนผืนป่าธรรมชาติให้ลดน้อยถอยลง จนอาจกล่าวได้ว่า ความเป็นป่านั้นอยู่ในภาวะวิกฤต

ในปี พ.ศ. 2539 แกนนำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ได้ตระหนักเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้ร่วมกันจัดตั้งป่าชุมชนขึ้นเป็นป่าชุมชนบ้านสะมะแก ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2539 โดยมี พลตรีศรัชัย มนตรีวิติ ขณะดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มาเป็นประธานพิธีเปิดป่าชุมชนบ้านสะมะแก

ป่าชุมชนบ้านสะมะแกมีพื้นที่ 3,353 ไร่ ลักษณะป่าเป็นป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ล้อมรอบด้วยชุมชน 5 หมู่บ้าน คือ บ้านไทรรงค์ บ้านปลายนาสวน บ้านสะมะแก บ้านองสิต และบ้านเจาะเหลาะ โดยที่ 4 หมู่บ้านเป็นชุมชนของชาวไทยภูเขาเชื้อสายกระเหรี่ยง และ 1 หมู่บ้านเป็นชาวไทยอีสาน ซึ่งชุมชนเหล่านี้ต่างมีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเองที่ได้ร่วมกันดูแลรักษาผืนป่านี้ไว้

การคงสภาพความเป็นป่าชุมชนจำเป็นต้องมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้ทุกคนเห็นความสำคัญ ตระหนักรักษา และเห็นคุณค่าร่วมกันตลอดไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับป่าและป่าชุมชนบ้านสะมะแก
2. เพื่อจัดทำศูนย์การเรียนรู้ในป่าชุมชน
3. เพื่อให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้

ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 80 คน

1. คณะกรรมการป่าชุมชน	จำนวน 17 คน
2. คณะทำงานป่าชุมชน	จำนวน 43 คน
3. ตัวแทนของชาวบ้าน	จำนวน 20 คน

หัวข้อการฝึกอบรม

1. กฎหมายเกี่ยวกับป่าที่ควรรู้
2. การจัดทำแผนปฏิบัติการศูนย์การเรียนรู้ป่าชุมชน
3. การเลือกตั้งคณะกรรมการป่าชุมชน

รูปแบบและวิธีการฝึกอบรม

ประกอบด้วยการฟังบรรยายจากวิทยากร การแบ่งกลุ่มปฏิบัติการ

วิทยากร

ประกอบด้วยอาจารย์จากคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร และคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยากรจากกรมป่าไม้

สถานที่อบรม

วัดถ้ำผาพิรุณ

ระยะเวลาในการอบรม

ใช้เวลาอบรมจำนวน 1 วัน

งบประมาณ รวม 17,000 บาท

1. ค่าตอบแทนวิทยากร	5,000 บาท
2. ค่าอาหาร	8,000 บาท
3. ค่าพาหนะ	3,000 บาท
4. ค่าเอกสาร	1,000 บาท

-

วิธีการประเมินผล

1. ปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับการอบรมในระหว่างฝึกอบรม
2. แบบประเมินผลโครงการหลังการฝึกอบรม

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง แผนปฏิบัติการสำหรับศูนย์การเรียนรู้เรื่องป่าชุมชน
16 ธันวาคม 2546
ณ ป่าชุมชนบ้านสะมะแก

08.30-09.00	ลงทะเบียน และชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดอบรม
09.00-10.00	พิธีเปิดและบรรยายพิเศษ
10.00-10.15	พักอาหารว่าง
10.15-12.00	กฎหมายเกี่ยวกับป่าที่ควรรู้
12.00-13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.30	ประชุมกลุ่มเพื่อรวบรวมองค์ความรู้สำหรับศูนย์การเรียนรู้ป่าชุมชน (5 กลุ่ม)
14.30-16.30	รายงานผลการประชุมกลุ่ม
16.30-17.00	นัดหมายการเลือกตั้งคณะกรรมการป่าชุมชน

ข้อเสนอแนะในการประชุมกลุ่ม

โดย รศ.วราพร ศรีสุพรรณ

กลุ่มที่ 1 ที่ตั้ง ขอบเขตของพื้นที่ป่า และสิ่งที่มีอยู่ในป่าชุมชน

- กิจกรรมที่ 1 วาดแผนที่แสดงพื้นที่สำคัญ ลำห้วย หนองน้ำ โป่งสัตว์ ที่ตั้งของแปลงตัวอย่างในป่าชุมชน และช่วยกันเติมรายละเอียด
- กิจกรรมที่ 2 วาดแผนที่แสดงบริเวณ ป่าเต็งรัง ป่าไผ่ ป่าผสมผลัดใบและที่ค่อนข้างโล่งและเพิ่มเติมบริเวณที่มีพันธุ์พืชหายาก และบริเวณที่มีความชุกชุมของผลผลิตที่เราต้องการ
- กิจกรรมที่ 3 ระบุนิคมพันธุ์สัตว์ที่มีการพบเห็นในป่าชุมชน ระบุดีเอ็นและช่วงเวลาที่จะพบเห็นแสดงตำแหน่งที่พบเห็นในแผนที่ (ถ้าทำได้)
- กิจกรรมที่ 4 อธิบายชนิด และปริมาณของสัตว์เลี้ยงในป่าชุมชน เดือนที่ใช้ป่า และบริเวณที่ใช้
- กิจกรรมที่ 5 ร่วมกันวางแผน
1. พันธุ์พืชที่น่าจะสำรวจข้อมูลเพิ่มเติม
 2. สัตว์ป่าที่น่าจะมีการศึกษาและติดตามการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร
 3. ของป่าที่น่าจะสำรวจและควบคุมปริมาณการเก็บหา
 4. ใครควรมีบทบาทในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชน

กลุ่มที่ 2 การเก็บหาและคุณค่าที่ได้จากป่าชุมชน

- กิจกรรมที่ 1 ระบุชนิดของป่าที่มีการเก็บหาออกจากป่าชุมชน
 ประธาน ตามสมาชิก
 เลขา เขียนคำตอบลงในบัตรคำ มีผู้เขียน 2 คน (เขียน 2 ชุด)
- กิจกรรมที่ 2 แบ่งคนเป็น 2 กลุ่ม
 กลุ่มที่ 1 จำแนกของป่าตามลักษณะการใช้ประโยชน์ (อาหาร ยา สิ่งปลูกสร้าง ของใช้)
 กลุ่มที่ 2 จำแนกของป่าตามช่วงเวลาที่เก็บหา (ทำปฏิทินผลผลิต)
- กิจกรรมที่ 3 ระบุชนิดของป่าที่มีการเก็บหาเพื่อจำหน่าย การจัดการก่อนจำหน่าย ราคา และผู้รับซื้อ
- กิจกรรมที่ 4 แนวทางเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้เก็บหา และผู้รับซื้อของป่าเพื่อประเมินรายได้จากป่าชุมชน
- กิจกรรมที่ 5 สิ่งที่จะพัฒนาเป็นรายได้จากป่าชุมชน

กลุ่มที่ 3 การอนุรักษ์และการจัดการ

- กิจกรรมที่ 1 ระบุปัญหาหรือปัจจัยที่คุกคามต่อสภาพป่าของป่าชุมชน
- กิจกรรมที่ 2 ระบุกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เก็บหาของป่า มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าชุมชน
- กิจกรรมที่ 3 ระบุกิจกรรมที่ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของป่าชุมชน
- กิจกรรมที่ 4 กำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการเกี่ยวกับไฟป่า
- กิจกรรมที่ 5 กฎระเบียบและแนวทางการทำงานของคณะกรรมการป่าชุมชนในอนาคต

กลุ่มที่ 4 เยาวชนกับป่าชุมชน

- กิจกรรมที่ 1 กำหนดแนวทางจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ
- เส้นทาง (จุดเริ่มต้น สิ้นสุด ระยะทาง)
 - จุดที่น่าสนใจในแต่ละเส้นทาง
 - การพัฒนาเส้นทางให้เหมาะกับการเดินศึกษา
 - ป้ายสื่อความหมาย
 - คู่มือศึกษา หรือบทปฏิบัติการ
- กิจกรรมที่ 2 เสนอแนะชื่อโครงการหรือกิจกรรมที่จะให้เด็กศึกษาเกี่ยวกับป่าชุมชน
- กิจกรรมที่ 3 แนวทางการจัดตั้งคณะทำงานเยาวชนเพื่อป่าชุมชน
- กิจกรรมที่ 4 วิทยากรท้องถิ่นที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ของประชาชนในเรื่องป่าชุมชน

กลุ่มที่ 5 ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ และพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับป่าชุมชน

- กิจกรรมที่ 1 ภาษาถิ่นเกี่ยวกับป่าชุมชน
- กิจกรรมที่ 2 ความเชื่อ คำพังเพย สำนวน สุภาษิต เกี่ยวกับป่าและสัตว์ป่าที่มีอยู่ในป่าชุมชน
- กิจกรรมที่ 3 สมุนไพรจากป่าชุมชนและคำรับยา
- กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอื่น ๆ ที่เข้าไปทำในป่าชุมชน

โครงการจัดค่ายเยาวชน
เรื่อง รู้จักป่า รู้จักบ้าน สืบสานป่าชุมชน
27-28 มกราคม 2547
ณ วัดถ้ำผาพิรุณ และ ป่าชุมชนสะมะแก

หลักการและเหตุผล

ป่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิต เป็นแหล่งกำเนิดของปัจจัยพื้นฐาน ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต รักษาความสมดุลทางธรรมชาติของระบบนิเวศน์ แต่การพัฒนาประเทศและนโยบายของรัฐ ในช่วงระยะที่ผ่านมาส่วนเกื้อหนุนต่อการทำลายธรรมชาติโดยเฉพาะการขยายพื้นที่เพื่อการผลิต การให้สัมปทานการทำไม้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้บั่นทอนผืนป่าธรรมชาติให้ลดน้อยถอยลง จนอาจกล่าวได้ว่า ความเป็นป่านั้นอยู่ในภาวะวิกฤต

ในปี พ.ศ. 2539 แกนนำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ได้ตระหนักเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้ร่วมกันจัดตั้งป่าชุมชนขึ้นเป็นป่าชุมชนบ้านสะมะแก ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2539 โดยมี พลตรีศรัทธ มนตรีวิติ ขณะดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มาเป็นประธานพิธีเปิดป่าชุมชนบ้านสะมะแก

ป่าชุมชนบ้านสะมะแกมีพื้นที่ 3,353 ไร่ ลักษณะป่าเป็นป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ล้อมรอบด้วยชุมชน 5 หมู่บ้าน คือ บ้านไทรรงค์ บ้านปลายนาสวน บ้านสะมะแก บ้านองสิต และบ้านเจาะเหลาะ โดยที่ 4 หมู่บ้านเป็นชุมชนของชาวไทยภูเขาเชื้อสายกระเหรี่ยง และ 1 หมู่บ้านเป็นชาวไทยอีสาน ซึ่งชุมชนเหล่านี้ต่างมีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเองที่ได้ร่วมกันดูแลรักษาผืนป่านี้ไว้

การคงสภาพความเป็นป่าชุมชนจำเป็นต้องมีการสืบสานจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ให้ได้เห็นความสำคัญ ตระหนักรักษา และเห็นคุณค่าร่วมกัน โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนโดยรอบผืนป่านี้ให้รู้จักป่า รักบ้าน และร่วมกันรักษาป่านี้ไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับป่าและป่าชุมชนบ้านสะมะแกกับเยาวชน
2. เพื่อให้เยาวชนได้รู้จักป่าชุมชนบ้านสะมะแกและวิถีชีวิตของชุมชนที่อยู่โดยรอบผืนป่า
3. เพื่อสร้างกลุ่มเยาวชน ช่วยดูแลและสืบสานป่าชุมชน

ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 60 คน

1. นักเรียนจากโรงเรียนบ้านนาสวนกลุ่มบ้านไทรรงค์	จำนวน 5 คน
2. นักเรียนจากโรงเรียนบ้านนาสวนกลุ่มบ้านปลายนาสวน	จำนวน 10 คน
3. นักเรียนจากโรงเรียนบ้านนาสวนกลุ่มบ้านสะมะแก	จำนวน 5 คน
4. นักเรียนจากโรงเรียนบ้านดงเสลากลุ่มบ้านสะมะแก	จำนวน 5 คน

5. นักเรียนจากโรงเรียนบ้านดงเสลากลุ่มบ้านองสิต	จำนวน 15 คน
6. นักเรียนจากโรงเรียนบ้านดงเสลากลุ่มบ้านเจาะเหลาะ	จำนวน 15 คน
7. นักเรียนจากกลุ่มบ้านอื่น ๆ	จำนวน 5 คน

หัวข้อการฝึกอบรม

1. ความรู้เกี่ยวกับป่าและระบบนิเวศวิทยา
2. ความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชนบ้านสะมะแก
3. ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อป่าชุมชน
4. ความรู้เกี่ยวกับธรรมะกับธรรมชาติ
5. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวกับป่าของชุมชน
6. ปฏิบัติการสำรวจป่า

รูปแบบและวิธีการฝึกอบรม

ประกอบด้วยการฟังการบรรยายจากวิทยากร การแบ่งกลุ่มปฏิบัติการ การสำรวจป่า

วิทยากร

ประกอบด้วยอาจารย์จากคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยากรจากกรมป่าไม้ วิทยากรจากภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยากรจากวัดถ้ำผาพิรุณ วิทยากรจากคณะครูกลุ่มโรงเรียนบ้านนาสวนและกลุ่มโรงเรียนด่านแม่แจลบ

สถานที่อบรม

บริเวณป่าชุมชนบ้านสะมะแก

ระยะเวลาในการอบรม

ใช้เวลาอบรมจำนวน 2 วัน กับ 1 คืน

งบประมาณ	รวม	30,100 บาท
1. ค่าตอบแทนวิทยากร	9,500	บาท
2. ค่าอาหาร	15,600	บาท
3. ค่าพาหนะ	2,000	บาท
4. ค่าเอกสาร	3,000	บาท

วิธีการประเมินผล

1. ปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับการอบรมในระหว่างฝึกอบรม
2. แบบประเมินผลโครงการหลังการฝึกอบรม

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง โครงการจัดค่ายเยาวชน เรื่อง รู้จักป่า รู้จักบ้าน สืบสานป่าชุมชน
27-28 มกราคม 2547
ณ ป่าชุมชนบ้านสะมะแก

วันอังคาร ที่ 27 มกราคม 2547

08.30-9.00 น.	ลงทะเบียน และชี้แจงวัตถุประสงค์ในการจัดอบรม
09.00-10.00 น.	พิธีเปิดและบรรยายพิเศษ
10.00-10.15 น.	พักอาหารว่าง
10.15-12.00 น.	ความรู้เกี่ยวกับป่าและระบบนิเวศวิทยา
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.30 น.	กฎหมายเกี่ยวกับป่าที่ควรรู้
14.30-15.00 น.	พิธีกรรมเกี่ยวกับป่าและการแสดงของชาวกระเหรี่ยง
15.00-15.15 น.	พักอาหารว่าง
15.15-16.00 น.	รู้จักป่าชุมชนบ้านสะมะแก
16.00-18.00 น.	เข้าที่พักและรับประทานอาหาร
18.00-18.30 น.	พิธีกรรมเกี่ยวกับป่าของชาวไทยอีสานและการแสดงพื้นบ้าน
18.30-19.30 น.	ธรรมะกับธรรมชาติ
19.30-20.30 น.	กิจกรรมกลุ่ม

วันพุธ ที่ 28 มกราคม 2547

08.30-09.00 น.	ชี้แจงกิจกรรม
09.00-12.00 น.	กิจกรรมสำรวจป่าชุมชน
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.00 น.	เลือกตั้งกรรมการป่าชุมชนของกลุ่มเยาวชน
14.00-15.00 น.	อภิปรายและสรุปผลการจัดกิจกรรม และปิดประชุม

โครงการการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ร่วมมือถึงเพื่อนเยือนหอกระจายข่าว

มกราคม 2547

ณ วัดถ้ำผาพิรุณ และหอกระจายข่าวบ้านเจาะเหลาะ

หลักการและเหตุผล

โดยปกติเราจะใช้การฟังมากกว่าการพูดและการเขียนในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การฟังและการพูดจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำให้สังคมและชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ยิ่งเป็นสังคมชนบทด้วยแล้ว การสื่อสารด้วยการฟังเป็นการทำให้สังคมและชุมชนเกิดความรักความสามัคคี เกิดการพัฒนาให้สังคมและชุมชนได้อย่างยั่งยืน

การตั้งหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านต่างๆ เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่และดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น การเผยแพร่ข่าวสารทางราชการ การบริการความรู้และการช่วยโน้มน้าวกระตุ้นเตือนให้เกิดทัศนคติที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้าน เกิดความรักความสามัคคี เกิดความรักและร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในสังคมชุมชน

เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในการดำเนินกิจกรรมหอกระจายข่าวในหมู่บ้านใกล้เคียงกันมีการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดเครือข่ายมีการเชื่อมโยงกันในแต่ละหมู่บ้านและสมาชิกอื่นๆ ที่สนใจได้ใช้เป็นแหล่งในการเผยแพร่และรับเรื่องราวของสังคมและชุมชนให้เกิดความมั่นคงเข้มแข็ง และเกิดความผาสุกในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรับรู้เทคนิคและวิทยาการใหม่ในการจัดรายการหรือกิจกรรมหอกระจายข่าวให้กับคณะกรรมการและผู้สนใจ
2. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการดำเนินกิจกรรมหอกระจายข่าว
3. เพื่อให้คณะกรรมการและผู้จัดรายการหอกระจายข่าวทุกหมู่บ้านในชุมชนหมู่ 1, 2, 4 และ 5 เกิดความเข้มแข็งมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกิดเครือข่ายและรับประโยชน์ทุกฝ่าย

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1. คณะกรรมการหอกระจายข่าวและผู้จัดรายการบ้านปลายนาสวน	จำนวน 10 คน
2. คณะกรรมการหอกระจายข่าวและผู้จัดรายการบ้านองจู่	จำนวน 5 คน
3. คณะกรรมการหอกระจายข่าวและผู้จัดรายการบ้านองสิต	จำนวน 10 คน
4. คณะกรรมการหอกระจายข่าวและผู้จัดรายการบ้านเจาะเหลาะ	จำนวน 10 คน
5. คณะกรรมการหอกระจายข่าวและผู้จัดรายการบ้านไทรรงค์	จำนวน 5 คน

หัวข้อการจัดกิจกรรม

1. เทคนิคการพูดในหอกระจายข่าวให้น่าสนใจ
2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดรายการหอกระจายข่าว/แนวทางแก้ไข
3. การจัดทำแผนปฏิบัติการหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน

รูปแบบและวิธีการฝึกอบรม

1. การฟังจากวิทยากรบรรยาย
2. แบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนการดำเนินงานกิจกรรมหอกระจายข่าวของแต่ละหมู่บ้าน และนำเสนอ
3. แนวทางและวิธีการในการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

วิทยากร

วิทยากรการสื่อสารการผลิตสื่อจากมหาวิทยาลัยมหิดล

สถานที่

วัดถ้ำผาพิรุณ

ระยะเวลา

มกราคม พ.ศ. 2547

งบประมาณ รวมเป็นเงิน 10,800 บาท

1. ค่าวิทยากร 2,000 บาท
2. ค่าพาหนะ 2,000 บาท
3. ค่าเอกสาร 2,000 บาท
4. ค่าอาหาร 4,800 บาท

วิธีการประเมินผล

1. การนำเสนอและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหมู่บ้าน
2. แบบประเมินหลังการฝึกอบรม

แบบประเมินความคิดเห็นของชาวบ้าน

ต่อการรับฟังหออกระจ่ายข้าวหมู่บ้าน

ประจำหมู่บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....

ครั้งที่/.....

คำแนะนำ โปรดใช้เครื่องหมาย ✓/หน้าข้อที่ท่านต้องการเลือกเพียงคำตอบเดียว

ครั้งที่	เนื้อหา	มาก	ปานกลาง	น้อย	อื่น ๆ โปรดระบุ
1.	ท่านคิดว่าควรมีการดำเนินกิจกรรม หออกระจ่ายข้าวหรือไม่				
2.	ท่านคิดว่าการจัดรายการหออกระจ่ายข้าว มีประโยชน์				
3.	ภาษาที่ใช้ในการจัดหออกระจ่ายข้าวควร เป็นภาษาท้องถิ่น				
4.	เวลาที่จัดรายการหออกระจ่ายข้าวเป็น เวลา 18.00 – 19.00 น.				
5.	การจัดการสื่อสารในเรื่องข้าวสาร/ อาชีพ/บันเทิง				
6.	ถ้าคณะกรรมการหออกระจ่ายข้าวจากหมู่ บ้านอื่นร่วมจัดกิจกรรมกับหออกระจ่าย ข้าวประจำหมู่บ้านท่านเห็นด้วย				
7.	หากว่ามีหน่วยงานอื่น ๆ เช่น อนามัย สายตรวจ เกษตร ร่วมในการจัดหออ กระจ่ายข้าวท่านคิดว่าเป็นอย่างไร				

โครงการฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2547

1. หลักการและเหตุผล

จากสถานการณ์ปัจจุบัน พื้นที่ป่าไม้ของประเทศลดน้อยลงอย่างน่าวิตกด้วยสาเหตุหลายประการยังผลให้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งหากปล่อยให้สถานการณ์เช่นนี้ดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ จะเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติขึ้น อันเป็นผลกระทบต่อนุชย์และสิ่งแวดล้อมโดยตรง แต่ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ และสายพระเนตรอันยาวไกลของ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงตระหนักถึงปัญหาและทรงมีเมตตาธิคุณแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างคอบเนื่องจะเห็นได้จาก ได้ทรงพระราชทานโครงการ “ป่ารักษน้ำ” โครงการ “บ้านเล็กในป่าใหญ่” โดยมีปณิธานอันแน่วแน่ที่ต้องการให้ “คน” กับ “ป่า” อยู่กันอย่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน กับทรงมีพระราชประสงค์ว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของราษฎรจากผู้นุกรุกทำลายให้เป็นผู้ดูแลรักษาและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนได้นั้น จะเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการหยุดยั้งการทำลายทำให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้อย่างได้ผล จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2537 ทุกฝ่ายต่างยอมรับว่าสามารถทำให้ราษฎรได้ร่วมกันรักษาป่าได้จริงเป็นไปตามพระราชประสงค์ทุกประการ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชประสงค์จะให้คนอยู่ร่วมกันป่าได้อย่างพึ่งพาอาศัยกัน กับทั้งความห่วงใยที่ทรงมีต่อพสกนิกร ไม่ต้องการให้พสกนิกรของพระองค์ต้องเกิดความทุกข์ยากลำบากเพราะความแห้งแล้ง อันเกิดจากทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลาย ดังจะเห็นได้ว่า พระองค์ท่านทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่เสมอ และกับการที่ทุกคนได้ทราบกันคืออยู่แล้วว่า ป่าไม้ให้น้ำให้ชีวิต กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงได้ร่วมกับศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (ศปร.กอ.รมน.) ดำเนินการฝึกอบรมราษฎรในพื้นที่ต่าง ๆ ตามโครงการราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า ทั้งนี้งบประมาณ พ.ศ. 2547 ได้พิจารณาอนุมัติให้สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 5 ดำเนินการฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) ที่ห้องที่จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี จำนวน 4 รุ่น

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อถ่ายทอดพระราชปณิธาน และความห่วงใยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ให้ราษฎรมีความเข้าใจและรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ ร่วมกันดูแลรักษาป่าไม้เพื่อถวายเป็นราชสักการะ
2. เพื่อให้ราษฎรที่เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจ ในระบบนิเวศวิทยาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกวิธี เห็นความจำเป็นในการรักษาความสมบูรณ์ของป่าไม้ สร้างจิตสำนึกและ

ทัศนคติที่ดีให้แก่ราษฎร เพื่อลดปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

3. เพื่อให้ราษฎรที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ ในกฎหมายป่าไม้ สร้างความเข้าใจให้แก่ราษฎรในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ และมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ที่รัฐดำเนินการขึ้นเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าไม้และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

4. เพื่อพัฒนารายชื่อโดยจัดตั้งเป็นองค์กรมวลชน เพื่อพิทักษ์ป่าไม้ สัตว์ป่า และสภาพแวดล้อมในนาม “**ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.)**” และเป็นแหล่งข่าวของทางราชการในการเข้าแจ้งข่าววาระเบาะแสดการกระทำผิด

3. เป้าหมาย

1. ฝึกอบรมราษฎรที่อยู่ใกล้เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ในท้องที่อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี 1 รุ่น จำนวน 100 คน
2. ฝึกอบรมราษฎรที่อยู่ใกล้เขตพื้นที่ป่าชุมชน ในท้องที่อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี 1 รุ่น จำนวน 100 คน
3. ฝึกอบรมราษฎรที่อยู่ใกล้เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ในท้องที่อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 1 รุ่น จำนวน 100 คน
4. ฝึกอบรมราษฎรที่อยู่ใกล้เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ในท้องที่จังหวัดราชบุรี 1 รุ่น จำนวน 100 คน

4. วิธีดำเนินการ

1. สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 5 เป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการจัดทำโครงการ รสทป. กำหนดพื้นที่เป้าหมายและคัดเลือกราษฎรจากพื้นที่เป้าหมายเข้ารับการฝึกอบรมโดยความร่วมมือและประสานงานกับกองทัพนาคที่ 1 และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 1 จัดให้มีการฝึกอบรมราษฎรในพื้นที่เป้าหมาย ตามแผนการฝึกอบรมราษฎรประจำปี แล้วรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ รสทป. ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ทราบ

2. กองทัพนาคที่ 1 และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 1 ในฐานะศูนย์ป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ ภาคที่ 1 ให้การสนับสนุนวิทยากรในการฝึกอบรมเพื่อจัดตั้งองค์กรราษฎรที่ผ่านการฝึกอบรมตามโครงการ รสทป. ในรูปแบบมวลชน รสทป.

3. ส่วนป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กลุ่มอุทยานแห่งชาติ หัวหน้าป้องกันรักษาป่าและฐานปฏิบัติการป้องกันรักษาป่าในพื้นที่ ดำเนินการสนับสนุนการจัดฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) ตามโครงการ

4. มอบหมายพื้นที่ป่าให้องค์การราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) ที่ผ่านการฝึกอบรม รับผิดชอบดูแล เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

5. ระยะเวลาการฝึกอบรมและสถานที่ฝึกอบรม

1. รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 6-9 เมษายน 2547 (จำนวน 4 วัน 3 คืน) ณ โรงเรียนบ้านนาสวน ตำบลนาสวน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
2. รุ่นที่ 2 ระหว่างวันที่ 20-23 เมษายน 2547 (จำนวน 4 วัน 3 คืน) ณ บริเวณที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
3. รุ่นที่ 3 ระหว่างวันที่ 11-14 พฤษภาคม 2547 (จำนวน 4 วัน 3 คืน) ณ อุทยานแห่งชาติเอราวัณ อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
4. รุ่นที่ 4 ระหว่างวันที่ 25-28 พฤษภาคม 2547 (จำนวน 4 วัน 3 คืน) ณ โครงการอุทยานเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

6. ผู้รับการฝึกอบรม

ราษฎรชายหรือหญิงในพื้นที่เป้าหมาย อายุระหว่าง 19-60 ปี จำนวนรุ่นละ 100 คน

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 5 โดยส่วนป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จัดทำโครงการฝึกอบรมฯ(รสบป.) และดำเนินการฝึกอบรมโดยประสานงานกับกองทัพนกที่ 1 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 1 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดเตรียมวิทยากร ,ราษฎรผู้รับการฝึกอบรม และสถานที่ ดำเนินการฝึกอบรมให้เสร็จสิ้นตามโครงการ

8. วิทยาการฝึกอบรมและเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม

1. วิทยาการให้ความรู้ภาคทฤษฎีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. วิทยาการครูฝึกจากกองทัพนกที่ 1 และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 1
3. เจ้าหน้าที่อบรมจากส่วนป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 5

9. งบประมาณ

งบงานอนุรักษ์ป่าไม้ กิจกรรมงานป้องกันรักษาป่าที่ได้รับสนับสนุน จำนวนรุ่นละ 86,150 บาท (แปดหมื่นหกพันหนึ่งร้อยห้าสิบบาทถ้วน) จำนวน 4 รุ่น รวมเป็นเงิน 344,600 บาท (สามแสนสี่หมื่นสี่พันหกร้อยบาทถ้วน)

10. หลักสูตรฝึกอบรม

ใช้หลักสูตรฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า(รสบป.)ตามที่กำหนด

11. การติดตามและประเมินผล

แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 5 ประสานงานและติดตามผลโครงการฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 เพื่อดำเนินการติดตามผลการฝึกอบรมและให้คำแนะนำแก่ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า ในการดูแลพื้นที่ป่าในความรับผิดชอบขององค์การที่ได้รับมอบหมายโดยประสานการปฏิบัติร่วมกับเจ้าหน้าที่กองทัพนาคที่ 1 และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 1 และฝ่ายปกครองในท้องที่ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ราษฎรในพื้นที่เกิดจิตสำนึกร่วมกันในการพิทักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่า
2. เกิดพลังมวลชนในการพิทักษ์ป่า
3. หยุดยั้งการทำลายป่าและขบวนการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า
4. ราษฎรผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถดูแลพื้นที่ป่าได้รับมอบหมายได้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

-

แบบรายงานการตรวจสภาพป่า (รสป.)

1. ชื่อคณะผู้ตรวจ.....จำนวน.....นาย
2. ชื่อป่า.....
3. ที่ตั้งของพื้นที่ (ระบุพิกัดที่สำคัญ ๆ ในการตรวจ).....
4. เนื้อที่.....
5. อาณาเขตติดต่อ.....
6. ลักษณะภูมิประเทศ.....
7. ชนิดของป่าและสภาพป่า.....
8. พันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่.....
9. พืชสมุนไพร.....
10. สัตว์ป่าและร่องรอยของสัตว์ป่า.....
11. สภาพการบุกรุกและร่องรอยการถูกทำลาย.....
12. แนวทางการป้องกัน.....
13. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะผู้ตรวจ.....

ผู้ตรวจ ณ วันที่.....

(ลงชื่อ).....ผู้นำกลุ่มผู้ตรวจ

(ลงชื่อ).....ที่ปรึกษากลุ่มผู้ตรวจ

(ลงชื่อ).....พี่เลี้ยงกลุ่มผู้ตรวจ

แบบรายงานผลการปลูกป่า

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล).....อายุ.....ปี
 อาชีพ.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่บ้าน.....
 ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 ประเภทไม้ผล ไม้ยืนต้น ถวายแด่องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
 เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....มีรายการดังนี้

1. ชื่อต้นไม้.....จำนวน.....ต้น ปลูกที่.....
2. ชื่อต้นไม้.....จำนวน.....ต้น ปลูกที่.....
3. ชื่อต้นไม้.....จำนวน.....ต้น ปลูกที่.....
4. ชื่อต้นไม้.....จำนวน.....ต้น ปลูกที่.....

ด้วยเกียรติของราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) จังหวัด.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่ารายงานการปลูกข้างต้นนี้เป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(.....)

ตัวบรรจง

ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า จังหวัด.....

รายชื่อคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านตะมะแก ชุดที่ 2 (พ.ศ.2547-2549)

เลือกตั้งวันที่ 20 เมษายน 2547

ณ วัดถ้ำผาพิรุณ ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

คณะกรรมการกลาง

1. นายสนิท ศรีประกอบสุกร์	ประธาน
2. นายเอนก ขจรศรี	รองประธาน
3. นายนิพนธ์ สมจันทร์	รองประธาน
4. นายธวัชชัย แสนทรัพย์สิน	รองประธาน
5. นางพยอม กลิ่นจันทร์	ประชาสัมพันธ์
6. นายจ่านงค์ สวัสดิ์ธิติเลิศ	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์
7. นายสมนึก ยั้งประยูร	เหรัญญิก
8. นายบุญธรรม สวัสดิ์คารา	ผู้ช่วยเหรัญญิก
9. นายพิสิทธิ์ ยั้งประยูร	เลขานุการ
10. นายสมัย เพชรแหวว	ผู้ช่วยเลขานุการ
11. นายกระจ่าง จินะชัย	กรรมการ
12. นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช	กรรมการ
13. นายสัญชัย เจริญบุรี	กรรมการ
14. นายอนันต์ ศิริพนาสวัสดิ์	กรรมการ
15. นายประสาน นาสวนโสภณ	กรรมการ
16. นายสำรอง ศรีทะพันธ์	กรรมการ
17. นายเสงี่ยม หงษ์เวียงจันทร์	กรรมการ

อนุกรรมการฝ่ายพัฒนาและหารายได้

1. นายสังวร คำเทวี
2. นายพิระพงษ์ ศาลางาม
3. นางสุภรณ์ พิมพ์ลา
4. นางสาวเสาวลักษณ์ แสนทรัพย์สิน
5. นางสร้อยพร แก้วทอง
6. นายสมบัติ เนตรลา
7. นายสุวิรัตน์ วีระกอบ
8. นายโสภณ แก้วชัยบุญ
9. นายสุวัช ปฐวีพนาสน
10. นายจันทร์ ศรีจำรัส

11. นายสุวิทย์ มูลสาร
12. นายสมเดช เพ็ญอุ้น
13. อาจารย์นิพนธ์ สมจันทร์ ที่ปรึกษา

อนุกรรมการฝ่ายอนุรักษ์และป้องกัน

1. นายสุธรรม เต็มสิงขร
2. นายณรงค์ ประสิทธิ์สิงห์
3. นายวัลลพ ภูมิสันติภาพ
4. นายสาคร ศรีประกอบสุกร์
5. นายโยธิน ฉิมพินิช
6. นายฉลอง ศรีทะพันธ์
7. นายโพชัย เขตพนาวิบูลย์
8. นายสมควร พัทธกษิรี
9. นายโสภณ นาสวนสุภัก
10. นายอาคม มหาศิริกาญจน์
11. นายชัยวัฒน์ นาสวนส้าง
12. นายสุขทิพย์ ฤณกุล
13. นายเอนก ขจรศรี ที่ปรึกษา

อนุกรรมการฝ่ายข้อมูลและประชาสัมพันธ์

1. นางพยอม กลิ่นจันทร์ ที่ปรึกษา
2. นางนงลักษณ์ ศรีสุวรรณมาลา
3. นายมณฑล ปรกแก้ว
4. นายอำพล สวัสดิ์ไฉไล
5. นางวรรณฯ สวัสดิ์ไฉสิต
6. นางสาววชิรา สวัสดิ์เจริญ
7. นายศักดิ์ แก้วทอง
8. นางสาวศัญนิภา หงษ์เวียงจันทร์
9. นายมานิช สวัสดิ์จาร์
10. นายจันทร์ สวัสดิ์อิทธิมย์
11. นายณรงค์ สวัสดิ์ธรรมิ
12. นายมนัส อนันตลาภ

คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านสะมะแก (หุดยาวชน)

ชุดที่ 1 (พ.ศ.2547-2549)

1. จินดาพร ภารกุล	ประธาน
2. สายชล ทองประภา	รองประธาน
3. เอกมล วีระกุล	รองประธาน
4. ขวัญฤดี สวัสดิ์กระจำ	เลขานุการ
5. พรรณราย มูลสาร	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. แก้วใจ เมืองมนต์	กรรมการ
7. ณัฐ มหาศิริกาญจน์	กรรมการ
8. ศิริจันทร์ สุขสถาพรชัย	กรรมการ
9. ศลิพร ศรีสุวรรณมาลา	กรรมการ
10. สนทยา จันทรประเสริฐ	กรรมการ
11. วีระ ศรีบรรณชา	กรรมการ
12. อรอนงค์ แสนทรัพย์สิน	กรรมการ
13. วันดี ดอกไม้	กรรมการ
14. กาญจนา สระพันธ์	กรรมการ
15. อนนงนุช สืบบุญ	กรรมการ

รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม เรื่อง อดีต ปัจจุบันและอนาคตของป่าชุมชนสะมะแก

วันที่ 19 มกราคม 2545

ณ วัดถ้ำผาพิรุณ ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

รายชื่อ	ตำแหน่งสำคัญ
1.นายนิพนธ์ สมจันทร์	ประชาชนหมู่ 1 (อดีตอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านองหลู)
2.นายพิสิทธิ์ ยิ่งประยูร	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านนาสวน
3.นายสนธิ ศรีประกอบสุกร	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 บ้านปลายนาสวน
4.นายเสงี่ยม หงษ์เวียงจันทร์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 บ้านเจาะเหลาะ
5.นายประเสริฐ แก้วอาสา	อบต. บ้านเจาะเหลาะ
6.นายมงคล ปรกแก้ว	แพทย์ประจำตำบล
7.นายสมบุรณ์ จิตผ่องแท้	อาจารย์วิทยาลัยเทคนิคกาญจนบุรี
8.พระศักดิ์ จันทวนโณ	เจ้าอาวาสวัดนาสวน
9.พระครูประกาศ กาญจนกิจ	เจ้าอาวาสวัดถ้ำผาพิรุณ
10.นายจำลอง มานะดี	ครูของศูนย์สงเคราะห์ชาวเขา บ้านเขาเหล็ก ต.เขาโจด
11.นางนวรรณ์ เสนาะคนตรี	ภรรยา นายอำเภอศรีสวัสดิ์
12.นางพยอม กลิ่นจันทร์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 บ้านองสิต
13.นายภูษงค์ ชำนาญกิจ	ข้าราชการสำนักงานศึกษาธิการอำเภอศรีสวัสดิ์
14.นายประสาน นาสวนโสมณ	อบต. บ้านปลายนาสวน
15.นายบุญไธย ยิ่งประยูร	ประชาชน หมู่ 4
16.นายบุญธรรม สวัสดิ์คารา	อบต.บ้านองสิต
17.นายกระจำจ จินะชัย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านองสิต
18.นายวิชชัย แสนทรัพย์สิน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 กลุ่มบ้านไทรรงค์
19.นายสมนึก ยิ่งประยูร	ประธาน อบต. ตำบลนาสวน
20.นายรุ่งเรือง บานเย็น	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 บ้านปลายนาสวน
21.นายนิธิภัทร์ เสนาะคนตรี	นายอำเภอศรีสวัสดิ์
22.นายสมควร พิทักษ์ศิริ	ประชาชนหมู่ 2 บ้านไทรรงค์
23.นางโสภา สวัสดิ์ธรณี	ประชาชนหมู่ 4 บ้านองสิต
24.นางวนิดา สวัสดิ์โชติเดช	ประชาชนหมู่ 4 บ้านสะมะแก
25.นายบุญเกิด พิทักษ์ศิริ	ประธานกลุ่มป่าชุมชนและป่าต้นน้ำ
26.นายอนันต์ สิริพนาสวัสดิ์	ประชาชนบ้านสะมะแกและสมาชิกกลุ่มป่าชุมชนฯ
27.นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช	ผู้เชี่ยวชาญด้านป่าของชุมชน
28.นางบุญสม โปทา	ผู้ประสานงาน กพอช. ของอำเภอศรีสวัสดิ์

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมใหญ่คัดเลือกคณะกรรมการปทุมชนสะมะแก
วันที่ 1 พฤษภาคม 2545
ณ ปทุมชนสะมะแก ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

รายชื่อลำดับ 1-44	รายชื่อลำดับ 45-88
1.นายประธาน นาสวนโสภณ	45.นายสุวิทย์ โชคถิ่นประเสริฐ
2.นางสุภรณ์ พิมพ์	46.นายสุธรรม เต็มสิงขร
3.นายดั่งเย็น เครือวาน	47.นายสวรงค์ ประสิทธิ์สิงห์
4.นางเจิญญา นารักษ์	48.นางพยอม กลิ่นจันทร์
5.นางสำอองค์ จันทร์ประเสริฐ	49.นายบุญเกิด พัทธกัศิรี
6.นายภาณุ เจริญ	50.นายประเสริฐ มนตรี
7.นางวรรณ สวัสดิ์โฆสิต	51.นายตรุท เขตศิริวิลาส
8.นางบุญธรรม ทองประภา	52.นายอนันต์ ศิริพนาสวัสดิ์
9.นางนงลักษณ์ ศรีสุวรรณมาลา	53.นายเสงี่ยม หงษ์เวียงจันทร์
10.น.ส.เสวลักษณ์ แสนทรัพย์สิน	54.นายประเสริฐ แก้วอาสา
11.นางศรียพร แก้วทอง	55.นางศรีประภา ดำรัมย์
12.น.ส.จิตรกัญญา สวัสดิ์ณรงค์	56.นายสมหมาย จิตต์จันทร์
13.น.ส.สุภัทรา ศรีสุวรรณมาลา	57.นายจำลอง สีทะพันธ์
14.นายสฤษชัย เจริญบุรี	58.นายเดช โช้เงิน
นายรัชชัย แสนทรัพย์สิน	59.นายสำเริง พลพันธ์
15.นายประจวบ สวัสดิ์เจริญ	60.นายหลอดทอง ทองถ่า
16.นายจ้านงค์ สวัสดิ์ดิเลศ	61.นายสำเริง แก้วอยู่
17.นายศิริชัย สุขศิริ	62.นายสมัย โสภะ
18.นายกระจ่าง จินะชัย	63.นายคำดี คงแก้ว
19.นายสมนึก ยิ่งประยูร	64.นายบุญเลิศ พันธุ์เลิศ
20.นายจันทร์ สวัสดิ์จำรัส	65.นายชาญยุทธ จำปาทอง
21.นายณรงค์ ประสิทธิ์สิงห์	66.นางฉวี สอนไชยญาติ
22.นายชูชาติ จิตศร	67.นายเพ็ญ กล้าใจ
23.นายอาคม มหาศิริกาญจน์	68.นายสังวาลย์ กล้าใจ
24.นายมนัส อนันตอเท	69.นายเฉลา พันธุ์เลิศ
25.นายอำพล สวัสดิ์ไฉไล	70.นายลี เหลือวิชา

รายชื่อลำดับ 1-44	รายชื่อลำดับ 45-88
26.นายสุวรรณ ตามพระหัตถ์	71.นายวิวัฒน์ หาญราชา
27.นายสมบัตร เนตรลา	72.นายถาวร พลพันธ์
28.นายภิญโญ ยิ่งประยุทธ์	73.นางสมเลียง อ่อนพรหม
29.นางโสภา สวัสดิ์ธรณี	74.นางพึงอน สุขสนอง
30.นายชัยวัฒน์ นาสวนส้าง	75.นางคำพันธ์ พัวไว้
31.นายโสภณ นาสวนสุวัด	76.นายทวี ราชมนตรี
32.นายสุวิทย์ มูลสาร	77.นางปราณี พรหมสว่าง
33.นายมณฑล ปรงแก้ว	78.นางรินทร์ คอกคง
34.นายชูศักดิ์ เขตศิริวิลาส	79.นางสมัย สุขสนอง
35.นางเกษร สวัสดิ์ไธไล	80.นางสุคนธ์ เนียมพันธ์
36.นายตะเวียโย่ง สวัสดิ์โชติ	81.นางบังอร สุขสนอง
37.นายเสนอ ประสิทธิ์สิงห์	82.นางฉลวย จำปาทอง
38.นายสะเจียซ่า สวัสดิ์ไชนกุล	83.นางนงเล็ก พันธุ์เลิศ
39.นายสุวัช ปฐวีพนาสนธ์	84.นางค่านาง แก้วอาสา
40.นายสมควร พิทักษ์ศิริ	85.นางถ่อน น้อยคำพวง
41.นายวัลลภ ภูสันติภาพ	86.นายเข้มทอง แก้วอาษา
42.นายสาคร ศรีประกอบสุกร์	87.นางสมปอง จันทรอ่อน
43.นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช	88.นายประสิทธิ์ ยิ่งประยุทธ์
44.นายสนิท ศรีประกอบสุกร์	

รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาแผนที่และสำรวจป่าชุมชนสะมะแก

วันที่ 1-2 มิถุนายน 2545

ณ วัดถ้ำผาพิรุณ และป่าชุมชนสะมะแก ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

รายชื่อ	ตำแหน่ง
1.นายพิสิทธิ์ ชัยประยุทธ์	กรรมการและเลขานุการป่าชุมชนฯ
2.นายอนันต์ ศิริพนาสวัสดิ์	กรรมการป่าชุมชนฯ
3.นายจำนงค์ สวัสดิ์จิตติเลิศ	กรรมการป่าชุมชนฯ
4.นายสนิธ ศรีประกอบสุกร	รองประธานคณะกรรมการป่าชุมชนฯ
5.นายบุญเกิด พัทธ์ชัยศิริ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการป่าชุมชนฯ
6.นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช	กรรมการป่าชุมชนฯ
7.นายมนทล ปรกแก้ว	แพทย์ประจำตำบล
8.นายรัชชัย แสนทรัพย์สิน	รองประธานคณะกรรมการป่าชุมชนฯ
9.นายประสาน นาสวนโสภณ	กรรมการป่าชุมชนฯ
10.นางพยอม กลั่นจันทร์	ประธานคณะกรรมการป่าชุมชนฯ
11.นายนิพนธ์ สมจันทร์	กรรมการป่าชุมชนฯ
12.นายกระจำจ จินะชัย	กรรมการป่าชุมชนฯ
13.นายภิญโญ ชัยประยุทธ์	อนุกรรมการป่าชุมชนฯ
14.นายสมนึก ชัยประยุทธ์	กรรมการป่าชุมชนฯ
15. นายผดุง มนตรี	กรรมการป่าชุมชน6
16.นายโสภณ นาสวนสุภัก	อนุกรรมการป่าชุมชนฯ
17.นายสมัย เพชรแวววาว	ประชาชนบ้านปลายนาสวน

รายชื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการจัดการป่าชุมชน

13-17 สิงหาคม 2545

ณ วัดถ้ำผาพิรุณ, ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาควนคุมไฟป่าภาคกลาง
อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ และบ้านห้วยหินดำ ต.วังยาว อ.ด่านช้าง

รายชื่อกรรมการ/อนุกรรมการที่เข้าอบรม	รายชื่อนักเรียนที่เข้าร่วมในวันที่ 13-14 ส.ค.45
1.นางพยอม กลิ่นจันทร์	1. นายรุ่งศักดิ์ จันทร์ประเสริฐ
2.นายสนิท ศรีประกอบสุกร	2. นายทองดี งามยิ่ง
3.นายเสงี่ยม หงษ์เวียงจันทร์	3. นายพงษ์พัศ ภูสันติภาพ
4.นายธวัชชัย แสนทรัพย์สิน	4. นายสุรเดช โต้งฟ้า
5.นายนิพนธ์ สมจันทร์	5. พิระศักดิ์ นาสวนกิตติ
6.นายภาณุ เจริญ	6. พิระยุทธ์ อ่อนเบา
7.นายจำนงค์ สวัสดิ์จิตติเลิศ	7. เอนก สิริพนาสวัสดิ์
8.นายอนันต์ สิริพนาสวัสดิ์	8. สถาพร สวัสดิ์กระจำ
9.นายประเสริฐ แก้วอาสา	9. สุภาพร บ้านกลางกำจร
10.นายผดุง มนตรี	10. พรฤทธิ์ บ้านกลางศิริรัฐ
11.นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช	11. พรทิพา สวัสดิ์ถาวร
12.นายกระจำ จินะชัย	12. พรชัย ลำไยเจริญ
13.นายวิวัฒน์ หาญราชา	13. มันทา เพ็งอุ่น
14.นายสมนึก ยิ่งประยุทธ์	14. พรฤดี นาสวนอภิรมย์
15.นางนงลักษณ์ ศรีสุวรรณมาลา	15. ธีรรัตน์ นาสวนรังษี
16.นายพิสิทธิ์ ยิ่งประยุทธ์	16. สุนิสา ศิริกาญจน์
17.นายนประสาน นาสวนโสภณ	17. วีรวรรณ เพ็งอุ่น
18.นายมณฑล ปรกแก้ว	18. สายพร ปฐวีพนาสมค์
19.นายสังวาลย์ กล้าใจ	19. ศุภดา รัตนาวาริน
20.นายอาคม มหาศิริกาญจน์	20. จูไรพร ศรีประกอบสุกร
21.นายบุญธรรม สวัสดิ์คารา	21. กาญจนา นาสวนสุวรรณ
22.นายโสภณ นาสวนสุกัก	
23.นางสุภรณ์ พิมลา	

ผู้ร่วมฟังบรรยายพิเศษ เรื่อง การพัฒนาหอกระจายข่าวสารโดยชุมชนและเพื่อชุมชน

วันที่ 9 มีนาคม 2547

ณ วัดถ้ำผาพิรุณ ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

บ้านปลายนาสวน

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายสนธิ ศรีประกอบสุกร์	รองประธานคณะกรรมการป่าชุมชน
2	นายกอบชัย ภูสันติภาพ	ประชาชน
3	นายมณฑล ปรกแก้ว	แพทย์ประจำตำบล
4	นายปรีชา ปฐวีพนาสนนท์	ประชาชน
5	นายไมตรี ประชากุล	ประชาชน
6	นายผดุง มนตรี	กรรมการป่าชุมชน
7	นายศิริชัย กายฤทธิ์	ประชาชน
8	นายการุณ กุลทล	ประชาชน
9	นายสมพร ทองยาสุขุม	ประชาชน
10	นางรุจี ล่องลอย	ประชาชน
11	นายสมพิชญ์ วงษ์ด้วง	อาจารย์โรงเรียนบ้านนาสวน
12	นายพิศิษฐพงษ์ ไชยแก้ว	อาจารย์โรงเรียนบ้านนาสวน

บ้านองจู

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายพิสิทธิ์ ยิ่งประยูร	เลขานุการคณะกรรมการป่าชุมชน
2	นางพวงเพ็ญ นาสวนอภิรมย์	ประชาชน
3	นางสุภรณ์ พิมลา	ผู้ช่วยเหรัญญิก
4	น.ส.อิสริยาภรณ์ จันทร์ประเสริฐ	ประชาชน
5	นายสมัย เพชรแวววาว	ครู กศน. ตำบลนาสวน

บ้านไทรรงค์

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายธวัชชัย แสนทรัพย์สิน	รองประธานคณะกรรมการป่าชุมชน
2	นางนงลักษณ์ ศรีสุวรรณมาลา	ผู้ช่วยเหรัญญิก
3	นายสัญญาชัย เจริญบุรี	ประชาชน

บ้านสะมะแก

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายจำนงค์ สวัสดิ์จิตติเลิศ	กรรมการป่าชุมชน
2	นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช	กรรมการป่าชุมชน
3	นายอาคม มหาศิริกาญจน์	อนุกรรมการป่าชุมชน
4	นายอนันต์ ศิริพนาสวัสดิ์	กรรมการป่าชุมชน

บ้านองสิต

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายกระจำจ จินะชัย	กรรมการป่าชุมชน
2	นายสมบัติ เนตรลา	ประชาชน
3	นายชัยวัฒน์ นาสวนส้าง	ประชาชน

บ้านเจาะเหลาะ

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายเสงี่ยม หงษ์เวียงจันทร์	รองประธานป่าชุมชน
2	นายประเสริฐ แก้วอาสา	กรรมการป่าชุมชน
3	นายวิวัฒน์ หาญราชา	กรรมการป่าชุมชน
4	นายชาญยุทธ จำปาทอง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ร่วมกิจกรรมการประชุมปฏิบัติการ เรื่อง การดำเนินการทอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน

29-30 พฤษภาคม 2546

ณ วัดถ้ำผาพิรุณ ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

บ้านปลายนาสวน

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายสนธิ ศรีประกอบสุกร์	รองประธานคณะกรรมการป่าชุมชน
2	นายมงคล ปรกแก้ว	แพทย์ประจำตำบล
3	นายพิสิทธิ์ ยิ่งประยูร	เลขานุการคณะกรรมการฯ และ ผอ. โรงเรียนนาสวน
4	นายสมพิชญ์ วงษ์ด้วง	อาจารย์โรงเรียนบ้านนาสวน
5	นางอุไรวรรณ สวัสดิ์กนก	ประชาชน
6	นายวิจิต ดิษฐ์รัมย์	ประชาชน
7	นายศิริชัย กายฤทธิ์	ประชาชน
8	นายสุวิทย์ โชคดีนประเสริฐ	ประชาชน
9	นายประสาน นาสวนโสภณ	กรรมการป่าชุมชน
10	น.ส.จินดา เห็นประเสริฐ	สถานีอนามัยบ้านปลายนาสวน
11	นายสุบรรณ ลินสุพรรณ	ประชาชน
12	ลำรวบ ตามสระน้อย	นักศึกษา กศน.
13	นันทนา สมพา	นักศึกษา กศน.
14	ธีรภัช สุขสถาพรชัย	นักศึกษา กศน.

บ้านเจาะเหลาะ

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายเสงี่ยม หงษ์เวียงจันทร์	รองประธานป่าชุมชน
2	นางศรีประภา คำรัมย์	
3	นางอาภาพร มนตรี	
4	นายสังวรณ คำเทวี	
5	นายบุญเกิด พันธุ์เลิศ	
6	นายบุญเลิศ พันธุ์เลิศ	
7	นายเกรียง จำปาทอง	
8	นางสมัย สุขสนอง	

บ้านองจู-ไตรรงค์

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายปราโมทย์ อินทร์ศวรร	อาจารย์โรงเรียนวัดถ้ำองจู
2	นางสุภรณ์ พิมลา	ผู้ช่วยเหรัญญิก
3	นายสมชัย เพชรแวววาว	ครู กศน. ตำบลนาสวน
4	นายจันทร์ บุญมา	ประชาชน
5	นางวิวรรธณ บุญน้อม	ประชาชน
6	นายวัลลภ ถิ่นนาสวน	ประชาชน
7	สุนารี ไต้ฟ้า	นักศึกษา กศน.
8	นายรัชชัย แสนทรัพย์สิน	รองประธานคณะกรรมการป่าชุมชน
9	นายแดง ไร่ทัน	ประชาชน
10	น.ส.เสาวลักษณ์ แสนทรัพย์สิน	ประชาชน
11	นายอัสนี สวัสดิ์เจริญ	ประชาชน

บ้านองสิต-ตะมะแก

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายจ่านงค์ สวัสดิ์จิตติเลิศ	กรรมการป่าชุมชน
2	นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช	กรรมการป่าชุมชน
3	นายอาคม มหาศิริกาญจน์	อนุกรรมการป่าชุมชน
4	นายอนันต์ ศิริพนาสวัสดิ์	กรรมการป่าชุมชน
5	นายโสภณ นาสวนสุภัก	อนุกรรมการป่าชุมชน
6	นายอนนก สิริพนาสวัสดิ์	นักศึกษา กศน.
7	น.ส.เบญจวัน ณ นคร	อาจารย์โรงเรียนบ้านองสิต
8	นายกระจ่าง จินะชัย	กรรมการป่าชุมชน
9	นายมนัส อนันตลาภ	อนุกรรมการป่าชุมชน
10	นายอนุชาติ สวัสดิ์ดารา	นักศึกษา กศน.
11	น.ส.สุภาภรณ์ รัตสุวรรณ	นักศึกษา กศน.
12	น.ส.สุพัตรา นาสวนสุภัก	นักศึกษา กศน.
13	น.ส.สุรัตน์ ชัยนิต	นักศึกษา กศน.

อื่นๆ

ลำดับ	รายชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายนายสุชาติ พลทุก	ครูใหญ่โรงเรียนบ้านค่านแม่แจลบ

ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง จัดการความรู้ป่าชุมชนสะมะแก

วันที่ 27-28 มิถุนายน 2546

ณ วัดถ้ำผาพิรุณ ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

กรรมการป่าชุมชน	นักเรียนบ้านองสิต
1.นางพยอม กลิ่นจันทร์	1. ค.ญ.วิลาวรรณ วีระกุล
2.นายเสงี่ยม หงษ์เวียงจันทร์	2. นายธนากร สวัสดิ์วาริ
3.นายพิสิทธิ์ ยิ่งประยูร	3. ค.ญ.ประนมศรี นาสวนสุจิตร์
4.นายประเสริฐ แก้วอาสา	4. น.ส.วันดี ดอกไม้
5.นายภาณุ เจริญ	5. นางสาวสายชล ทองประภา
6.นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช	6. ค.ญ.สมใจ นาสวนขจี
7.นายวิวัฒน์ หาญราชา	7. ค.ช.สุพล นาสวนสุติ
8.นายมณฑล ปรงแก้ว	8. ค.ญ.วิไลลักษณ์ รัสสุวรรณ
9.นายกระจำ จินะชัย	9. น.ส.มาลัย ชีขันติ
10. นายอนันต์ สิริพนาสวัสดิ์	นักเรียนบ้านไทรรงค์
นักเรียนบ้านปลายนาสวน	1. ศิริจันทร์ สุขสถาพรชัย
1. สุวันดี สวัสดิ์โชนกุล	2. ศติพร ศรีสุวรรณมาลา
2. วราภรณ์ บุญนุ่ม	3. อาทร ศรีสุวรรณมาลา
3. สนธยา จันทร์ประเสริฐ	4. สุภัตสร สวัสดิ์พนาภิ
4. ชีรพล กังวลจุล	5. นกมล เครือสุวรรณ
5.สูงสุด ปฐวีพนาสนธ์	นักเรียนบ้านเจาะทะเลาะ
นักเรียนบ้านองจู	1. ดวงใจ ดวงแก้ว
1. อรทัย นาสวนโกมล	2. ไสว โสภะดา
2. ปานฤดี สวัสดิ์กระจำ	3. นมล เนียมดี
3. ขวัญฤดี สวัสดิ์กระจำ	4. รสรินทร์ จันทาอ่อน
นักเรียนบ้านสะมะแก	5. อานนทร์ เพชรคำแหง
1. ค.ช.อนุศักดิ์	6. สมหมาย หาญราชา
2. นายจิตติ อนันตลาภ	7. โกวิทย์ จิตต์จันทร์
3. ค.ช.ณัฐพงษ์ ปฐวีพนาสนธ์	8. กาญจนา สีทะพันธ์
4. นายนิพนธ์ สิริพนาสวัสดิ์	

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมประชุมปฏิบัติการ
เรื่อง การเตรียมองค์ความรู้สำหรับศูนย์การเรียนรู้ป่าชุมชนสะมะแก
16 ธันวาคม 2546
ณ วัดถ้ำผาพิรุณ ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

หมู่ที่ 1 บ้านปลายนาสวน	หมู่ 4 บ้านองสิต-สะมะแก
1.นายสนิท ศรีประกอบสุกร์	34.นางพยอม กลิ่นจันทร์
2.นางสุภรณ์ พิมพ์า	35. นายกระจำง จินะชัย
3.นายประสาน นาสวนโสภณ	36. นายบุญธรรม สวัสดิ์คารา
4.นายผดุง มนตรี	37. นายอาคม มหาศิริกาญจน์
5.นายสมนึก ยิ่งประยุทธ์	38. นายสุรรัตน์ วีระกุล
6.นายสาคร ศรีประหงษ์	39. นางวรรณฯ สวัสดิ์ไฉนิต
7.นายวัลลภ ถิ่นนาสวน	40.น.ส.รุ่งฟ้า ธารพนมสวรรค์
8.นายภาณุ เจริญ	41.น.ส.สุมาลี สวัสดิ์ชาติ
9.นายนิพนธ์ สมจันทร์	42.นางสรสนี นาสวนสูงรังค์
10.นายอำพล สวัสดิ์ไฉไล	43.นายสมบัติ เนตรลา
11.นายสะเจียซ่า สวัสดิ์โชนกุล	44.นายวิจิต หาดิ
12.นายชาติ เขตศิริวิลาส	45.นายสุทธิพิย์
13.นายสมัช เพชรแวววาว	46. นายสุวรรณ ตามพระหัตถ์
14.นางระเบียบ กายฤทธิ์	47.นายอนันต์ ศิริพนาสวัสดิ์
15.นายเจิ้ง สวัสดิ์จิตติเลิศ	48.นางสุวิมล อ่อนอรุณ
16.นางเจิดฉาย นาริรัตน์	49. นายโสภณ นาสวนสุกัค
17.นางเค็ดเคียว ไกรทอง	50.นางโสภา สวัสดิ์ธรรมิ
18.นายพิชัย อ่อนเบา	51.นายจำนงค์ สวัสดิ์จิตติเลิศ
19.นายพิสิทธิ์ ยิ่งประยุทธ์	52.นางสุคา มาพิคง
20.นายมนทล ปรกแก้ว	53.นายมนัส อนันตลาภ
21.นายสวงศ์ ประสิทธิ์สิงห์	54.นายภิญโญ ยิ่งประยุทธ์
22.ศัยสนา นิ่มนวล	55.นายสมนึก สวัสดิ์โชติเดช
23.บัณฑิต พัทธกัศิรี	56.นายสะเวียโพ สวัสดิ์โชติเดช
24.นายนิล โชคนาสวนพิพัฒน์	57. นางสุวิมล อ่อนอรุณ

หมู่ที่ 2 บ้านไทรรงค์	หมู่ที่ 5 บ้านเจาะทะเลาะ
25.นายธวัชชัย แสนทรัพย์สิน	58. นายเสงี่ยม หงษ์เวียงจันทร์
26.นายอรรถกฤษณ์	59. นายเอนก ขจรศรี
27.นายโกวิทย์ สวัสดิ์เจริญ	60. นายจิรศักดิ์ มนตรี
28.นายสัณชัย เจริญบุรี	61.นายสมร จันทาอ่อน
29.น.ส.เสาวลักษณ์	62.นายพิเศษ แสนสุข
30.นางนงลักษณ์ ศรีสุวรรณมาลา	63.นายทวี ราชมนตรี
31.น.ส.วชิรา สวัสดิ์เจริญ	64.อำพร ชุนรักษ์
32.นายอัสนี สวัสดิ์เจริญ	65.นายณัฐพล หงษ์เวียงจันทร์
33.(อ่านลายมือไม่ออก)	66.นายเฉลิมชัย ทองสม
	67. นายวิวัฒน์ หาญราชา
	68. นายสังวรรณ คำเทวี
	69. นายสังวาลย์ กล้าใจ
	70. นายสำรอง สีทะพันธ์
	71. นายฉลอง ศรีทะพันธ์
	72. นายเกรียง จำปาทอง

วิทยากรกลุ่ม

1. อาจารย์สุรเดช รุ่งศรีนก	ศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 3
2. อาจารย์ปกาสติ โรจนกุล	ศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 3
3. อาจารย์วิบูลย์ ชมละม้าย	ศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 3
4. น.ส.สายหยุด ห้าวเจริญ	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านโป่งหวาย
5. นายพิสิทธิ์ ยั้งประยูร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาสวน
6. นายเอกสิทธิ์ ภูมิริน	อาจารย์โรงเรียนบ้านองสิต
7. นายสมัย เพชรแวววาว	ครู กศน. ตำบลนาสวน

เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่าย “รู้จักป่า รู้จักบ้าน สืบสานป่าชุมชน”

วันที่ 27-28 มกราคม 2546

ณ วัดถ้ำผาพิรุณ ต.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี

โรงเรียนนาสวน	โรงเรียนบ้านดงเสลา
1.ค.ญ.ศศิพร ศรีสุวรรณมาลา	30.วรรณภา บัวศรี
2.ค.ช.อาทร ศรีสุวรรณมาลา	31.ศิริวรรณ นาสวนขจร
3.ค.ญ.สุภัทสร สวัสดิ์พนากิจ	32.ศุภารัตน์ นาสวนนิเวศน์
4.ค.ญ.ศิริจันทร์ สุขสถาพรชัย	33.อนงค์นุช สืบบุตร
5.ค.ช.จรัส นาสวนกนก	34.อัญชลี สวัสดิ์ดารา
6.ค.ญ.ขวัญฤดี สวัสดิ์กระจำ	35.อานนท์ สิทะพันธ์
7.ค.ญ.ปานฤดี สวัสดิ์กระจำ	36.ธนากร สวัสดิ์จारी
8.ค.ญ.จินดาพร ภารกุล	37.ประนมศรี นาสวนสุจิตร
9.ค.ญ.อรทิพย์ นาสวนโกมล	38.วิไลลักษณ์ รัชสุวรรณ
10.ค.ญ.จิรญา นาสวนอภิรมย์	39.วิลาวัณย์ วีระกุล
11.ค.ช.จิรพันธ์ อุปะการะ	40.ศักดิ์ชาย ขจรศรี
12.ค.ญ.น้องนาง นาสวนฐิติ	41.สมใจ นาสวนขจี
13.ค.ช.สนธยา จันทร์ประเสริฐ	42.อานนท์ เพชรกำแหง
14.ค.ช.ธีรพล กังวลจุล	43.ประสาน สวัสดิ์กรณีย์
15.ค.ช.ต่งสุข ปฐวีพนาสนธ์	44.สมหมาย หาญราชา
16.ค.ญ.วรารักษ์ บุญทิม	45.โกวิทย์ จิตต์จันทร์
17.ค.ญ.สุวันดี สวัสดิ์โชนกุล	46.กาญจนา สิทะพันธ์
18.ค.ช.วีระ ศรีพรหมมา	47.จักรพันธ์ คะเสนา
19.ค.ญ.อรอนงค์ แสนทรัพย์สิน	48.ดวงใจ ดวงแก้ว
20.ค.ญ.ลำไย คาวแสง	49.นิพนธ์ ศิริพนาสวัสดิ์
21.ค.ช.ณัฐพงษ์ ปฐวีพนาสนธ์	50.มาลัย ชิฉันดี
22.ค.ช.อนุศักดิ์	51.วันดี ดอกไม้
23.ค.ช.ณัฐ มหาศิริกาญจน์	52.สายชล ทองประภา
24.ค.ช.พงษ์ศักดิ์ งามยิ่ง	53.สุพล นาสวนสุติ
25.ค.ญ.แก้วใจ เมืองมนต์	54.ไสว โสกะคา
26.ค.ญ.พรรณราย มูลสาร	55.อาทิตย์ นาสวนจุติ
โรงเรียนบ้านดงเสลา	56.เอกพล วีระกุล
27.เกศินี ภูมิรินทร์	57.นมล เนียมดี
28.ปรารักษ์	58.รสรินทร์ จันทาอ่อน
29.พรทิพย์ นาสวนสุรงค์	59.ปิยณัฐ แก้วอาสา

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสรุปบทเรียน

วันที่ 5 เมษายน 2547

ณ ศาลาประชาคมบ้านปลายนาสวน

หมู่ 1 บ้านปลายนาสวน-บ้านองจู	หมู่ 1 บ้านปลายนาสวน-บ้านองจู (ต่อ)
1. นายนิพนธ์ สมจันทร์	24. ประภัสสร สวัสดิ์ธรณี
2. นายสมัย เพชรแวววาว	25. รัตนาวดี นาสวนรัมย์
3. นายสวงศ์ ประสิทธิ์สิงห์	26. นายกอบชัย ภูสันติภาพ-
4. นายสะเจียซ่า สวัสดิ์ไชนกุล	หมู่ 4 บ้านองสิต-สระมะแก
5. นายชาติ เขตคีรีวิลาส	1. นายโสภณ นาสวนสุภัก
6. นายภาณุ เจริญ	2. นายเอกสิทธิ์ ภูมิรินทร์
7. นางสุภรณ์ พิมลา	3. นายกระจ่าง จินะชัย
8. นางประไพ ทองแถว	หมู่ 5 บ้านเจาะเหลาะ
9. นางมาลี วิหาร	1. นายเอนก ขจรศรี
10. นางสุกัญญา สวัสดิ์ไฉไล	2. นายสังวรณ์ คำเทวี
11. นางจันทร์ทิพย์ สุขสถาพรชัย	3. นายสังวาลย์ กล้าใจ
12. จินดาพร ภารกุล	4. นายสมหมาย จิตต์จันทร์
13. กิ่งกาญจน์ โชคดีนประเสริฐ	5. นางศรีประภา ดำารัมย์
14. นายวัชรระ สวัสดิ์กรณ	
15. วราภรณ์ บุญทิม	
16. สุวันดี สวัสดิ์ไชนกุล	
17. นายลุงนก ปฐวีพนาสนธ์	
18. นายอนงค์ ประสิทธิ์สิงห์	
19. นางเรียวไฟ อยู่เย็น	
20. นายสมเกียรติ กังวลจุล	
21. นางผ่องศรี สวัสดิ์วงศ์	
22. จิรญา นาสวนอภิรมย์	
23. อรอนงค์ แสนทรัพย์สิน	